

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za iz-
zemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10 711

Prijetne božične praznike želita prijateljem
in prijateljicam „Domovine“
uredništvo in upravništvo

Tri reči za praznike

Ne vzdihuj in ne toži na praznike miru in sprave, kdor imaš jelo in slabo, četudi ne boš imel vsega, kar bi ti duša zaželela. Tisoči rojakov doma in na tujem ne bodo imeli te dneve niti zadosli kruha. Najlepše boste slavili Kristovo rojstvo, če boste pomagali siromakom v svoji bližini, olajšati bodo vsaj na praznike. Naj siromaki vsaj pozabijo svoje gorje, ki ga niso sami zakrivil. Tudi Kristus, katerega rojstvo proslavljamo ob teh praznikih, se je žrtvoval za človeštvo. Počastimo njegov spomin z majhnimi žrtvami!

Druga reč, ki jo uvažujte na praznike, se imenuje potrpljenje. Ne godrnajte in ne tožite, če se stiska ne umakne tako hitro iz naše dežele, kakor bi si želeli. Ves svet, zlasti državniki in številni drugi javni delavci, iščejo zdravila proti njej. Številni potkusi, ki naj bi spravili naše življenje spet v prirodni tir, se vrste po vsem svetu, a izdatnejšega uspeha še ne vidimo nikjer. Le toliko je gotovo, da gos, odarski voz, prav počasni sicer, leze na ravnejšo cesto. Številni zakoni in uredbe, ki jih je izdala naša vlada, vsaj bližijo hude čase. Seveda pa se ne smemo zanašati, da bodo samo zakonita določila delala čudeže. Vsi moramo delati, in sicer vedno, delati in varčevati, ako je le količkaj mogoče. Pridržiimo se tudi vsi Jugoslovenski nacionalni stranki, da bo fronta za složno delo velika in močna. V stranki se potem uveljavljamo vsi, ki hočemo resnega dela. Vsi predlogi, vse misli nas vseh bodo uvaževane, ako bodo res dobre in zdrave.

Za praznike naj tudi letos opomnimo prijatelje in prijateljice na dolžnosti do „Domovine“, ki ji ne morete očitati, da niste zadovoljni z njo. Prva dolžnost, ki bi jo morali vsi naši prijatelji smatrati za častno dolžnost, je pravočasno in redno plačevanje naročnine. Tako neznatna je naročnina na naš list, da je jalov vsak izgovor na hude čase. Kdor se izgovarja, je kot učenec, ki ni nekaj prav napravil, pa se potem učitelju opravičuje na vse načine, samo resnice ne pove. Prav nevhvaležno je to nasproti listu, ki vse leto vestno skrbi za to, da berejo čitatelji v njem glavnejše dogodke, pouk in zabavo. Tisk stane lepe vsote in smo prisiljeni zamudnikom list ustaviti.

Nadaljnja dolžnost naših dobrih prijateljev in prijateljic do „Domovine“ je, da ji ob praznikih pridobijo novih naročnikov. O listu, ki vam je všeč, boste lahko rekli nekaj lepih besed sorodnikom, prijateljem in znancem, ki še niso v vrstah naših naročnikov. Posodite jim tudi „Domovino“, če ne bodo verjeli vašim besedam. Kolikor več bo dobrih in zvestih naročnikov, ki bodo v redu plačevali naročnino, toliko boljša in zanimivojša bo vsebina. Redno plačevanje nam bo tudi omogočilo, ob posebnih prilikah izdati povečane številke. Če se količkaj potrudite, lahko vsak naš dosedanji naročnik dobi še vsaj enega novega. Naj velja tudi za prihodnje leto geslo: „Domovina“ za naročnika, naročnik za „Domovino“.

Veličasten sprejem kralja in kraljice v Zagrebu

Nj. Vel. kralj in Nj. Vel. kraljica sta v soboto dopoldne odpotovala s spremstvom v Zagreb.

Vse postaje, skozi katere je vozil dvorni vlak z Nj. Vel. kraljem in Nj. Vel. kraljico v Zagreb, so bile svečano okrašene s cvetjem, zastavami in zelenjem. Na vseh postajah, tudi tam, kjer se dvorni vlak ni ustavil, so se zbrale množice ljudi, ki so navdušeno pozdravljale vladarsko dvojico.

Že mnogo pred 16. uro

se je zbrala velika množica ljudi okoli zagrebske postaje.

Ko se je začelo mračiti, so zagorele po ulicah žarnice za svečano razsvetljavo. Ob 17. uri je prvi topovski strel oznanil mestu, da je kralj prispel. V trenutku so bile polne vse ulice na potu s postaje v banske dvore. Zlasti Trg kralja Tomislava pred postajo je bil nabito poln.

Ko je privozil na postajo dvorni vlak, je godba zaigrala državno himno. Nj. Vel. kralj in Nj. Vel. kraljica sta se najprej prikazala pri oknu svojega vagona, nato pa s spremstvom stopila iz voza. Pozdravili so ju ban g. dr. Perović, komandant armije general gosp. Marić in mestni načelnik g. dr. Krbek. Dvorna

dama gospa Švrljugova, gospe Perovičeva, Maričeva in Krbekova so Nj. Vel. kraljici izročile krasen šopek rož. Ko je kralj obšel častno četo in sprejel raport njenega poveljnika, sta se napotila pred postajo. Vse mesto se je kopalo v morju luči raznobarnih žarnic. Ker so bile vse ulice polne snega, je bila razsvetljava še toliko lepša in svetlobni žarki so se bajno lomili in odbijali v stoterih barvnih odtenkih. Prav takrat so začeli grmeti na čast rojstnemu dnevu Nj. Vel. kralja topovi, tako da je bil prizor še veličastnejši.

Ko je množica opazila kralja in kraljico, so zagrmeli burni in navdušeni klici: „Živel kralj! Živela kraljica!“ Navdušenje se je bolj in bolj stopnjevalo. Množice so prebile kordon in si utrle pot k avtomobilom, ki so čakali visoka gosta in njuno spremstvo.

Kralj in kraljica sta se radostno zahvaljevala za počastitve

in stopila v odprti avtomobil. Kralj je nekaj časa stal v avtu in z mahanjem roke odzdravljaval na burno pozdravljanje Zagrebčanov. Avto si je komaj utiral pot od postaje čez Zrinjevac po Hlaci, nato skozi veliki slavolok ob vhodu v Mesničko ulico proti dvoru. Povsod je bil naval množic tako velik, da je mogel voziti avto le počasi. Že pred 18. uro je bil Trg kralja Aleksandra prenapoljen z ljudmi. Na trgu so se zbrala vsa društva, ki so se udeležila počastitvenega spreveda po mestu pred banske dvore, v katerih se je ob tem času mudil Nj. Vel. kralj. Ker na trgu niso vsi našli prostora, so se morala nekatera društva zbirati tudi v sosednjih ulicah.

Sprevod je krenil s Trga kralja Aleksandra ob 19. uri. Med neprestanim vzklikanjem kralju, kraljici in Jugoslaviji je mogočni sprevod prispel na Trg Stjepana Radića. Društva na čelu spreveda, ki je bil zelo dolg in v katerem je bilo mnogo godb, so se že ustavila pred banskimi dvori, ko Trga kralja Aleksandra še niso zapustila vsa društva.

Pri enem izmed oken banske palače se je pojavil Nj. Vel. kralj. Množica ga je pozdravila z nepopisnim navdušenjem. Ko so se počastitve nekoliko polegale in je nastala tišina,

je izpregovoril župan dr. Krbek.

Rekel je med drugim:

„Vaše Veličanstvo! Na tem zgodovinskem trgu, na katerem so se zgodili že veliki dogodki, se je zbralo prebivalstvo mesta Zagreba, srečno, da more Vašemu Veličanstvu želeti srečo ob jutrišnjem rojstnem dnevu. 15. obletnica našega narodnega osvobođenja in zedinjenja nam je poklicala v spomin one velike žrtve, ki so bile potrebne in ki nas uče ljubiti in ceniti pridobljeno svobodo ter nam ne dovolijo dopustiti, da bi razdor in nesloga razdejala težko pridobljene pridobitve.“

Prav ta zagrebski trg govori o onem silnem ilirskem pokretu, ki je od vsega početka povezal hrvatstvo s širokim jugoslovenstvom in ki se je rodil prav na tem trgu. Tu je bila leta 1848., v času bana Jelačića proglašena zveza med Hrvati in Srbi in je bila prekinjena pravna zveza z Madžari. Tu sta Strossmayer in

Rački, dva velika katoliška duhovnika, razvila svojo jugoslovensko miselnost, ki je postala politična svetinja mesta Zagreba. Naposled je bila tudi na tem trgu 29. oktobra leta 1918. proglašena odcepitev od Avstro-Ogrske in na osnovi misli narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev izražena volja za ustanovitev velike enotne Jugoslavije.

V senci tega božjega hrama (cerkve sv. Marka) prosimo Vsemogočnega: kakor je nekdanj v času strašne svetovne vojne podelil nadčloveško silo Vašemu meču, da je povedel svoj narod preko grozne Golgote do največje zmage, da je prvi utržavezniški-vojski pot do zmage, tako naj tudi danes v teh hudih časih, ki jih preživl'ja vse človeštvo, podeli slično silo za rešitev in blaginjo jugoslovenskega naroda. »

Ko se je navdušenje tisočglave množice nekoliko poleglo, je vsa ogromna množica zapela državno himno. Po himni so se ponovile navdušene počastitve, ki se niso polegale, dokler ni izpregovoril Nj. Vel. kralj.

Rekel je: «Gospod mestni načelnik! Hvala vam za pozdrave in želje Zagrebčanov za moj rojstni dan. Zelo rad sem prišel med vas, moji dragi Zagrebčani, ki ste zvesti veliki jugoslovenski misli, ki jo danes z vašo pomočjo ustvarjamo, da bo naša velika domovina čim silnejša. Hodite po potih naših narodnih velikanov Gaja, Strossmayerja, Račkega in drugih, ki so nas učili, da v bratski slogi in ljubezni doprinesemo tudi žrtve za blagor naroda in moč narodne države. Zagreb je na tej poti, kakor je dobro dejal gospod mestni načelnik, nosilec misli in pokreta za ustvaritev naše jugoslovenske države. Ceneč pomen prestanih naporov in spo-

štujoč vse žrtve, je naša dolžnost, da vdano stopimo v vrste borcev in da z ljubeznijo delamo za utrjenost naše države, da bo čim silnejša in da bo narod v njej čim bolj zadovoljen. Zagreb je zvest svoji jugoslovenski preteklosti in mihi je, dragi Zagrebčani, da vam s tega zgodovinskega mesta moram reči: Hvala vam za ljubezen in zvestobo, ki ste mi jo kakor že vselej poprej tudi zdaj na novo izkazali. Živeli Zagrebčani!»

Po govoru je nastalo tako nepopisno navdušenje, kakršnega Zagreb najbrž še nikoli ni videl. Vzklikom ni bilo ne konca ne kraja. Narod je znova zapel državno himno in njej so sledile nove počastitve kralju in njegovemu domu. Kralj, ki je že odstopil od okna, se je na počastitve znova pojavil ob oknu. Šele pozno ponoči se je pričela množica počasi razhajati.

V nedeljo na rojstni dan Nj. Vel. kralja so se svečanosti ponavljale.

Službe božje v katedrali sta se udeležila tudi Nj. Vel. kralj in Nj. Vel. kraljica ob ogromni udeležbi odličnih zastopnikov javnega življenja. Pred cerkvijo pa se je ponovno zbrala velika množica ljudi, ki je prirejala vladarski dvojici počastitve. Popoldne je Nj. Vel. kralj napravil izlet z avtomobilom v zagrebško kolicu. Ustavil se je v Podsusedu, kjer se je razgovarjal s kmeti, ki so ga navdušeno pozdravljali. Iz Podsuseda se je vladar vrnil v Zagreb, kjer je bila zvečer v počastitev rojstnega dne svečana baklada.

Zagreb je v teh dneh ponovno potrdil svojo ljubezen do narodnega vladarja in kraljevske hiše, ki je z zgodovino Jugoslavije in z našim osvobodjenjem najtesneje zvezana.

2500 rudarskih otrok hira v strašni bedi

Na praznike miru in sprave se spomnimo svojih najbednejših rojakov. — Premožnejši naročniki in naročnice, „Domovina“ vas prosi, da pomagate lajšati gorje

O bedi in gladi, ki vladata med delavstvom v rudnikih Trboveljske družbe, se je v zadnjih letih že toliko pisalo, da strahote došedanjih poročil skoro ni mogoče več prekositi. Kar sta za

kmeta toča in povodenj, to je za industrijskega delavca brezposelnost. Stiska, ki je zajela ves svet, je zadela prav vse ljudi, toda v življenju rudarjev v trboveljskih rudnikih je posegla s

prav tako strašnim razdejanjem, kakor je zadnjič voda v Strugah uničila vse plodove trdega dela in dolgo vrsto kmečkih domov. Zima je bila v prejšnjih časih za rudarje zlati čas. Z večjo silo pritiska mraz, bolj gre premog v denar in več ga je treba nakopati. Letošnja zima pa kljub silnemu mrazu ni izpolnila nad naših rudarjev. Namesto da bi boljše prilika za delo odvzela bednim rudarjem nekaj bremen, sta sneg in mraz palnila na tisoče rudarskih družin in otrok samo v še večjo siromaščino in v še huje trpljenje. Rudarski očefje, ki delajo po jamah, so tako slabo hranjeni, da medijo pod krampi, ki jih vlihtijo v rokah. Rudarske matere, ki kakor vse matere na svetu že od nekdanj imajo navado, da vse razdaljajo svojim otrokom in možem, preden sebi kaj nesejo v usta, bledijo in propadajo od gladi. Na sto in sto otrok, ki vsako jutro hitijo iz rudarskih kolonij v šolo, je tako slabo obločenih, premraženih in prestrašenih, da bodijo sključeni v dve gube kakor kakšni izgarani starci. Bede, ki je zavladata po rudarskih stanovanjih, sploh ni mogoče z besedami popisati. Za časa vojne se niso godile nič strašnejše reči, kakor jih preživljajo zdaj ljudje v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju.

Naj navedemo le nekaj najbolj kričečih števil. Samo v Trbovljah, ki so največji rudniški revir v naši državi, je uradna komisija, ki jo je pred meseci poslala banska uprava raziskovat siromaščino po naših rudnikih, ugotovila da živi 2500 otrok tako slabo, da so nujno potrebni prehrani na javne stroške. Od tedaj so potekali že dolgi meseci, toda v otroški kuhinji, ki jo je na odredbo banske uprave odprla trboveljska občina, je našo došlejško skromno kosilo samo 500 najbednejših otrok. Vsi ti otroci so iz družin, ki imajo po štiri, pet in še več nepreskrbljenih otrok. Dva tisoč izstradenih učencev in učenk pa še zmerom čaka, kdaj se jih bo kdo usmilil vsaj z malim kosom kruha. Povsem nemogoče je, da bi se samo iz javnih sredstev (država, banovina, občina) rešila življenja teh dveh tisoč otrok. Šolarčki, ki hodijo obedovat v otroško kuhinjo, dobivajo h kosilo tudi majhen košček črnega kruha. Na občini so izračunali, da bi bilo treba nič manj kakor tri milijone dinarjev, če bi hoteli vsem otrokom, ki v Trbovljah stradajo, med šolskim letom vsak dan pokloniti samo po takšen hlebec kruha. Dva tisoč otrok je v Trbovljah na zimo brez vsake obutve in brez konca in kraja jih je, ki morajo zavoljo tega izostati iz šole.

Gustav Strniša:

Zadnji rokovnjač

In zdaj se je divji lovec zdrnil. Zagledal je nekdanjo lepoto in nekdanji čar. V njenih očeh je zopet zasijala skrivnost mladostne ljubezni. Kdaj in kje se je rodila?

Vencelj je dvignil Polono kakor dete in jo nesel v hišo.

Stara ciganka je jokala kakor otrok. Zdaj naj izgubi svojega otroka, zdaj, ko ga je komaj našla? Kako ljubi svojo hčerko, kako trepeče za njo, a hči naj jo zapusti.

Starka se je pr-seče ozirala v mrkega Mrhača. V njegovih očeh je iskala rešitve.

Vencelj je malčal in zamišljeno gledal pred sebe.

Mati je prečula pri hčerki vse noči. Očitata si je, da je le ona kriva, da je Polona zbolela, kajti prepovedati bi ji morala vsako hudo delo.

Mrhač je pa hodil sam po polju in garal dalje. Včasih se je sredi dela ustavil, se ozrl po njivah in komaj slišno vprašal:

«Zemlja, ali boš res to storila? Ali nam boš tako poplačala ves trud? Ali mora res ona umreti zato, ker mi je pomagala in je hotela v delu pozabiti spomine na mladostno srečo? Ne smeš! Ne bodi okrutna!»

Medtem se je Polona berila za življenje. Pred njo so oživljale vse slike njene mladosti. Spet

13

je bila mlada ciganka, ki jo je sprejel prijazen kmet za pastirico. Spet je postala kmečka dekla in doživljala čas, ko je srečala Vencelja in se zagledala vanj.

In ko je ležala v omedlevici in sanjala o svoji nežni mladosti, je kakor zamaknjena polglasno poklicala njega, ki ga je še vedno ljubila:

«Vencelj, Vencelj!»

Tedaj je priletela mati iz koč. Položila ji dlani na usta in poklicala Mrhača.

Pritekel je ves preplašen in znójen, prepričan, da se bliža Poloni zadnja ura.

«Tebe kliče!» je dahnilo iz tarke.

Vencelj je bil v zadregi. Sklonil je glavo. Ko je zagledal Polono, je čutil, da se trga v njem. Spoznal je, da spet vstaja njegova mladost, da se spet poraja pred njim vsa mila in lepa.

Polona se je zavedla, smehtljala se je skozi solze in mati je vedela, da je hčerka rešena in da ji ne bo umrla. Neslišno je odšla iz sobe in pustila bolnico in Vencelja, da bi se lahko sama pomenila.

«Bil sem prepričan, da sva že prestara, vsaj jaz o sebi sem tako mislil. Zdaj pa vidim, da se ne bova mogla kar tako ločiti», je zajeljal Vencelj.

«Nisva stara. Ljubezen ne vpraša ne za leta ne za stan. Ljubezen pride in zavlada in dahne plamen v človeško srce», je odgovorila Polona in ga ljubeče pogledala.

Vencelj sam ni vedel, kdaj se je nad njo nagnil in jo poljubil.

Ko se je znašel zunaj, ga je sprejela stara ciganka, mu stiskala roko in vsa ginjena šepetala:

«Saj si naš! Vse bo vajino. Hišico bom takoj prepisala na tebe. Samo tu ostani, kaj naj počne sirota brez tebe! Kako naj shajava brez tvojega dela?»

Nasmehnil se ji je. Pogledal je pod obzorje. V daljavi je že klilo brstje iz zemlje, ki jo je obdelal sam. Zazdelo se mu je, da je tudi od tam čul odmev glasov, ki so slišno zveneli kakor cigankine besede:

«Ostani! Ostani! Kako bom sirota zemlja uspevala brez tebe? Ali naj se bore z menoj te šibke ženske roke? Kako naj me prisilijo, da jim dam sad? Ostani! Ostani!»

Mrhač ni ničesar odgovoril. Prikimal je stari ciganki, se prijazno nasmehnil in odhitel hitro spet nazaj na polje. Zazdelo se mu je, da je to polje obdeloval že leta in leta in da brez njega sploh ne bo mogel živeti. V duši si je priznal, da bo zdaj to zemljo še bolj ljubil, kajti vedel je, da postane kmašu njegova.

Donda je pa vedela, da bo Vencelj ostal. Dobro je vedela tudi, da ne bo nikoli zanemarjal te grude, kajti izročila mu jo bo, in da bo pazil nanjo in jo obdeloval, skrbel zarjo in se je oklenil z vsem svojim srcem.

Kosilo za vsakega otroka v javni otroški kuhinji je preračunano na nekaj manj kakor 2 dinarja. Samo 2 dinarja velja življenje enega rudarskega otroka na dan, a vendar ves svet, na katerem je kljub stiski še dandanes precej bogastva, ne zmore potrebne vsote. Dolžnost vsega naroda in vseh slojev je, da tukaj posežejo vmes in pomagajo. Rudarji v naših rudnikih so vsi s kmetov doma, naši rojaki so, ljudje naše krvi. Pred vojno, ko med rudarji prosveta še ni bila toliko razširjena kakor dandanes, so se iz Trbovelj in iz drugih premogovnih krajev slišale večslih nerodne reči, mnogokrat po krivici, zavoljo katerih knapje med kmeti niso bili posebno priljubljeni. Do danes se je to razmerje dodobra izpremenilo. Vsi vemo, da niso rudarji nič slabši ljudje od nas, čeprav se v mnogočem njihove navade razlikujejo od naših, kakor se tudi način njihovega dela razlikuje od načina kmečkega dela. Nesreče, v kateri danes živijo, niso zakrivili sami. Zato je po človeških in božjih postavah naša dolžnost, da jim pomagamo.

Tudi kmetje seveda nismo z blagom in dobrotami čez mero založeni. Stiska leze v vse možnje in v vse kašče sveta. Kaj malega pa je še zmerom pri vsaki dobri hiši, kar bi človek lahko utrpel, če bi vedel, da s tem pomaga sosedu in rojaku v stiski. Otroška kuhinja v Trbovljah je v neprestanih skrbih, da jo zdaj zdaj zapro, ker od nikoder ni denarja. S prgiščem fižola, kaše ali moke bi lahko tej kuhinji in rudarskim otrokom vsakdo pomagal, če bi hotel. Če bi vsakdo, ki more, nekaj daroval, se lahko mnogo nabere. Uredništvo «Domovine» si je zaradi tega naredilo nalogo, da med svojimi naročniki in čitatelji po vsej deželi prične zbirati živila za otroško kuhinjo v Trbovljah in za enake kuhinje v Hrastniku in Zagorju. Način, kako bo «Domovina» to zbirko izvedla, bomo sporočili v novoletni številki. Ob božičnih praznikih, ko se vsi ljudje veselijo sreče in blagostanja na svetu, pa prosimo vse naše čitatelje, da se spominjajo nesrečnih rojakov v rudarskih revirjih in njihovih najne srečnejših otrok in da razmislijo, s čim bi jim lahko pohiteli na pomoč.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Tisti večer je bil v skromni hišici tako lep, kakor bi zvezde prisijale skozi nizka okna in užgale v srcih skromnih prebivalcev nove nače v življenje. Polona je spala mirno kakor že zdavnaj ne in njena mati je čutila, da bo hčerka kmalu zdrava.

«Pozdravljen tati! Kako ti kraj gre?»

Vencelj je obstal sredi dela na polju. Zagledal se je v širokoplečega prišleca. Spoznal je svojega starejšega brata Grogga. Obraz se mu je raztegnil v vesel smeh; ponudil mu je roko in ga veselo pozdravil:

«Pozdravljen tudi ti! Kaj je tebe enkrat prišlo sem, kaj? No, vabil sem te in vabil, pa si se vedno izmikal. Nazadnje sem bil prepričan, da ne prideš nikoli k nam. Samo da si prišel! Ker si došel tako nepričakovano, sem te zato še toliko bolj vesel!»

Brata sta si pričela pripovedovati svoje skrbi in težave. Grogga je takoj zaupal Vencelju, kako je z njim. Povedal mu je, da je vse ljudi potegnili za nos, kajti vsakdo je danes prepričan, da ga ni več med živimi. Naposled mu je omenil, da bi ne bilo napačno, če bi ostal nekaj časa pri njem, saj bi mu rad pomagal pri delu.

Vencelj je samo prijazno kimal. Ko je prišel do besede, je hitel:

«Le tu ostani, le tu ostani, dokler te bo sploh veselilo! Vem, da rad delaš, silil te pa ne bom

izpoljarske
mer na kmetih

Poplača zvestobo!

Davno že ste spoznali njegovo vrednost — Schichtovo terpentinovo milo je nenadomestljivo.

Torej: Pazite prav posebno na izvorni ovoj in na varnostno znamko „JELEN“. Potem se Vam ni bati ponarejenih mil.

SCHICHTOVO

TERPENTINOVNO MILO

..ampak poprej za namakanje: Ženska hvala!

PRILJUBLJENI JUGOSLOVANSKI IZDELEK!

Dober oče.

Oče: «Poslušaj, hčerka, gospod Štravba je prosil za Tvojo roko, a ti nisi videti prav nič vesela. Kaj je to?»

Hčerka: «Tako hudo mi bo, ločiti se od mame.»

Oče: «Prosim te, prosim, kar vzemi jo s seboj!»

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

k delu. Boš videl, kako prijazno je pri nas. Ko se bo vse pozabilo, se boš pač lahko brez skrbi vrnil k hčeri. Vem, da ti je nerodno, ker zdaj še tebe vprašujejo ljudje, ali veš, da je rokovač Grogga padel v brezno in se ubil. Kmalu bodo pa vse pozabili. Saj veš, kaj so ljudje.»

Stara ciganka in Polona sta se zelo razveselili Velikega Grogga. Polona je že okrevala. Trdila je, da je popolnoma zdrava, a mati ji ni hotela verjeti in je ni pustila delati.

Ko je bila Donda z rokovačem sama, mu je rekla:

«Zdaj te ne pustimo odtod, preda ne bo poroke! Na poroki moraš biti za pričo, pa če se svet podere!»

In Grogga je objubil, da bo ostal.

Za časa naše povesti so se tudi na Hrvaškem pojavljali večkrat razbojniki, ki so vlamljali v hiše, ropali in pobijali mirne in poštene ljudi.

Veliki Grogga ni vedel, da stoji hiša, v katero je prišel, dokaj blizu nekega roparskega tabarišča. Tudi Vencelju in cigankam se o tem niti sanjalo ni.

Stara Donda je pa imela dober voh in še vedno bistre oči. Nekega dne je prišla povedat, da je naletela na cigana Joca, ki se je s svojo ženo pridružil hrvaški roparski tolpi nekje v okoli.

Ko je Grogga o tem izvedel, se je zresnil. O razbojnikih je že mnogo čul in zdaj ga je zaskrbelo:

«Čul sem, da so ti ljudje zelo nevarni in da so že marsikoga ubili. Kako je Joco spet padel med nje? Ta fant ima pač nesrečo pri ženskah. Vedno dobi kako teko, ki ga spravlja v propast. Ti, stara, le še oprezaj za razbojniki! Lahko bi se zgodilo, da bi še nas napadli. Zato jih morava midva pregnati. Ali hočeš, Vencelj?»

Brat je bil takoj pripravljen.

Stara ciganka je pa še dalje pozvedovala za roparji.

Zemlja je privabila tudi Grogga, da jo je pričel pridno obdelovati. Bil je že vajen poljskega dela in vedro ga je veselilo brskati po zemlji. Zdaj, ko se je čutil svobodnega, je še bolj veselo obdeloval njive. Z bratom sta kar tekmovala, kdo bo več naredil.

Nekega dne je prišla Donda iz bližnjega mesta. Povedala je, da bodo biriči lovili razbojnike, ki se skrivajo nekje v bližini. Roparji so zelo predrzni in so odpeljali nekega sodnika, ki jih je že večkrat kaznoval zavoljo tatvine in jim zažugal, da jih bo pobesil, če se ne poboljšajo. Sodnik je bil menda zelo dober človek in jih je vedno preveč milo sodil. Ljudje so zdaj šepetali, da bodo roparji sodnika obesili, kakor hitro bodo čutili, da so v nevarnosti in da jih biriči love.

Grogga in Vencelj sta se spogledala. Pripravila sta konja in poiskala svoji puški. Mirno sta

Skrb JNS za izboljšanje zdravstvenih razmer na kmetih

V stalni brigi za napredek vsega prebivalstva ne zgreši Jugoslovenska nacionalna stranka nobene prilike, da bi ne šla z dobrim zgledom in poukom med narod. Po krasni zmagi pri zadnjih občinskih volitvah je bila prva skrb JNS, kako se bo dala ta zmaga izkoristiti, ne morebiti v ozke strankarske namene, temveč je njena skrb, kako bi mogla najbolje sodelovati pri delu za napredek naše vasi. Zato je bil osnovan pri banovinskem tajništvu v Ljubljani poseben komunalni (občinski) odbor, sestavljen iz odličnih poznavalcev razmer in potreb na naši vasi. Veliko nalogo namreč nalaga novi občinski zakon našim povečanim občinam in bi bile občinske uprave mnogokrat v zadregi, kako bi najbolje in najuspešneje, a tudi z malimi sredstvi in naglo izvršile svojo nalogo. Komunalni odbor JNS za dravsko banovino je imel do sedaj že več sej. Na zadnji seji pretekli teden je razložil naš znan odlični strokovnjak, direktor Higijenskega zavoda gospod dr. Josip Petrič, v daljšem poročilu žalostne zdravstvene razmere na deželi in pokazal tudi učinkovite in pripravne načine, kako jih izboljšati.

Poročevalec je poudaril, da se ne dá zgrabiti takoj vse zlo, ki tlači zdravstvo naše vasi, temveč bo treba predvsem odpomoči tistemu, kar nas najbolj žuli v zdravstvenem pogledu. Dokazano je, da so zdravstvene razmere na kmetih mnogo slabše kakor po mestih. Čudno se čuje to, če pomislimo, da je na kmetih v izobilju brezplačno solnce in sveži zrak in da je tudi prehrana zdravjša in cenejša. Neizprosne statistike pa govori drugače. Na vasi oboleva na tisoč prebivalcev še enkrat več ljudi kakor v mestih, to je 20 do 30 ljudi. Prav tako je z umiranjem odraslih kakor tudi otrok in dece. Takšne razmere so za bodočnost lahko naravnost usodne, za sedanost pa ne le žalostne, temveč zelo škodljive tako za posameznika kakor tudi za narodno in gospodarsko moč vse države.

Mnogo dela čaka zlasti naše občinske uprave, da bodo v polnem razumevanju svoje naloge privedle zdravstveno stanje naše vasi vsaj

tako daleč, kakor je le-tó po naših mestih. Jasno je, da moramo takoj poiskati vzroke nenakemu obolevanju in umiranju na vasi in v mestu. Glavni vzrok povečanega obolevanja in umiranja so slabe zdravstvene razmere na naši vasi. Predvsem pridejo tu v poštev stara, le redko prezračena, pesnažna stanovanja, v katerih je pravo vzgojevališče za najrazličnejše bolezni. Tu ni tolikega pomena sama siromaščina, temveč nemarnost ljudi, ki se ne menijo za snago, čeprav čujejo vedno in povsod, da je snaga pol zdravja. Prav tako so naše vasi mnogokje slabo preskrbljene s pitno vodo in prihajajo odtod mnoge bolezni. Siromašne so po veliki večini naše vasi, zato je hrana našega podeželana mnogokrat slaba, da, tako slaba, da bi se je mestni človek vkljub gladi še ne doteknil ne. Mnogo je kriva slabih zdravstvenih razmer zlasti po oddaljenih in raztresenih gorskih vaseh nepoučenost ljudstva, kakor naletimo tudi po najbogatejših naših vaseh na drugo tovarišico nepoučenosti, namreč na neposlušnost, ki se trmasto zapira pred najboljšimi nasveti. Mnogo je krivo žalostnih zdravstvenih razmer slabo gmotno stanje našega kmeta, obrtnika in delavca na deželi. Povojno blagostanje se je kaj hitro nehalo ter se umaknilo vedno bolj rastoči bedi. Zdravniška pomoč je na deželi mnogo dražja kakor v mestu in mimo tega navadno prepozna zaradi slabega gmotnega stanja podeželskega prebivalstva. V mestu stane obisk pri zdravniku 30 dinar ev, na bolnikovem domu 50 dinarjev. Na deželi je to vse mnogo dražje, ker je zdravnik po več kilometrov oddaljen od bolnika. Prav upravičen je v teh razmerah kmečki rek: Zdravnik v hišo, krava iz hleva. Res so določene od oblasti zdravniške tarife, toda te veljajo le na sedežu zdravnika, v oddaljenih vaseh pa ne pridejo v poštev. Navadno so pa ti oddaljenejši kraji siromašni in je zato zdravniška pomoč zanje še manj dosegljiva.

Naša zdravstvena zakonodaja je sicer res dobra, a ima eno in zelo hudo napako, da je namreč neizvedljiva. Imamo zakone o zdravstvenih občinah, o zatiranju nalezljivih bo-

lezni itd., ki jih zaradi pomanjkanja sredstev ni mogoče niti v manjšem obsegu izvajati. V Ljubljani imamo že več let šolo za zaščitne sestre, kakor imenujemo civilne pomočnice poklicnega zdravnika. Kjer so te nastavljene, občuti ves okoliš blagodejni vpliv njihovega vsestranskega delovanja. Naše občinske uprave bodo morale, zlasti v večjih občinah, prošiti banovino, naj ustanovi pri njih mesta za zaščitne sestre. Naravnost žalostno je dejstvo, da je danes 18 izučenih zaščitnih sester nezaposlenih, medtem ko bi jih obupne zdravstvene razmere na naši vasi krvavo potrebovale.

Drugi nedostatek je pomanjkanje babic, saj je z današnjim stanjem njihovega števila pokrita komaj polovica dejanske potrebe. Pa ne le pomanjkanje babic samih, temveč tudi njihovega naraščanja je prav občutno. Saj se vzgoji letno v naši babiški šoli le dvajset gojenk. Občinske uprave naj gledajo na to, da bo v vsaki občini v pogledu babiške pomoči preskrbljeno, če se le da, z domačinkami. Naravnost sramotno bi bilo zapisati, koliko odstotkov otrok se rodi brez babiške pomoči pri nas.

Težava je z izvedbo zakona o nalezljivih boleznih, in to največ zato, ker naše podeželsko ljudstvo nima sredstev, da bi se držalo ukazov, ki mu jih nalaga zakon. Za prevoz bolnikov z nalezljivimi boleznimi ima sicer Higijenski zavod primerne avtomobile, toda prevoz stane 5 Din od kilometra, ker dobi po proračunu zavod sam za vzdrževanje teh avtomobilov letno le 17.000 Din. Pri takšnih razmerah se ne smemo čuditi, če je v naši banovini vedno več nalezljivih boleznih. Ves trud javnega kakor tudi zasebnega zdravstva je kakor zaman. Tako smo imeli na primer v naši banovini pred desetimi leti 300 primerov davice, lani pa že 5000; kaže pa, da bomo letos spet močno napredovali. Pri griži in tifusu opažamo prav tako, da naraščata od leta do leta. Le škrlatica pada, in to glavno zaradi zaščitnega cepljenja. Tudi umrljivost je pri tej bolezni padla od sedem na tri odstotke. Zaščitno cepljenje se je pokazalo prav učinkovito pri večini nalezljivih boleznih, toda hudo obremenjuje občinske proračune, saj stane samo cepivo, ki ga, mimogrede omenjeno, izdeluje državni zavod za cepljenje, normalno velike občine (3000 duš) že 10.000 Din. Zakon tudi nalaga, da morajo tisti, ki ne pridejo v poštev za

poslušala ciganko, ki je dobro poznata vso okolico, kakor bi bila tod doma. Vse sta jo natanko izprašala in poizvedovala za vsako malenkost. Povedala jima je, kar je vedela. Bila sta zadovoljna. Ko se je jelo mračiti, sta izginila v gozdu, a ženskam sta naročila, da morata vrata dobro zakleniti in ne smeta nikomur odpreti.

Ciganka je poznala kraj, kjer so se skrivali razbojniki. Naša znanca sta se takoj napotila proti tisti strani. Prišla sta pravočasno. Ze od daleč sta čula vpitje in kletve.

Dospela sta do neke jase in obstala za starim borovcem. Pred seboj sta zagledala roparsko tolpo šestih mož in več žensk. Med njimi sta takoj spoznala tudi Joco. Pred najstarejšim razbojnikom je stal droben majhen gospod. Takoj sta vedela, da je to rokovnjaški jetnik tisti sodnik, ki ga hočejo oblastva rešiti in rokovnjače poloviti.

«Starec, zdaj boš obsojen. Povej še enkrat, zakaj si nas preganjal in zapiral!» je vprašal z visokim glasom sivi razbojnik sodnika pred seboj.

«Predober sem bil, prenikže kazni sem vam dajal, ker sem še vedno upal, da se izpreobnete in poboljšate. Še skoro v preiskavo sem padel zavoljo prevelike dobrote do vas. Vi ste pa ostali trdovratni razbojniki in ste nazadnje še mene ujeli. Zakaj ste me ujeli? Takoj me izpustite, sicer gorje vam!»

«To ne bo šlo tako gladko, preljubi plešec», mu je odvrnil cigan. Neki ropar je lopnil sodnika palico po glavi, da je kar zabobnelo.

Stari gospod je preteče dvignil pest. Razjezil se je. V njegovih očeh ni bilo strahu, nego divji srd, ko je kričal:

«Razbojniki! Le čakajte! Vsi boste pobeženi! Niti enemu ne bo prizaneseno! Zdaj ne bo poznalo sodišče več usmiljenja. Ali se ne sramujete, da tepete mene, starega poštenjaka? Vedno sem se boril za pravico. Nikoli nisem nikomur skrivil lasu, kajti poštenje mi je bilo nad vse na svetu!»

«Mi se ničesar ne bojimo», je odvrnil cigan in se pravljiivo nasmehnil. «Vem, da pridejo danes biriči. Zato se maščujemo. Preden bodo stopili semkaj, boš ti že bingljaj. Pa si pomagaj, če moreš!»

«Obesimo ga!» so zakričali tudi drugi in preteče dvigali svoje pesti.

«Ker se nisi nič zagovarjal, smatramo, da si kriv, in zato te obsodimo po naši razbojniški postavi na vislice. Tukajle boš visel in čakal biričev. Medtem bo tvoje telo že zdavnaj mrzlo in nihče te ne bo mogel več rešiti!» je dejal razbojniški glavar in namignil svojim tovarišem.

Roparji so privlekli sodnika k drevesu. Nekdo je vrgel vrvi preko debele veje. Drevo je bilo komaj za trideset korakov oddaljeno od borovca, za katerim sta stala naša znanca.

«Nameri puško!» je šepnil Groga bratu in že je stopil z nastavljenjo puško izza drevesa.

Nekdo se je ozrl. Roparji so hoteli dvigniti svoje puške. Ko so videli samo enega človeka, so se zarežali. Eden je prešerno zakričal:

«Kaj pa ti, prijateljček? Ali bi rad spremljal tegale starca na drugi svet? Le bliže, mu vsaj dolg čas ne bo, saj vidiš, da se pači, kakor bi češminje grizel.»

«On ne pojde nikamor!» je trdo odvrnil Groga.

«Kdo to pravi?» se je oglasil glavar.

«Veliki Groga!»

Izbočil je prsi. Še vedno je bil močan in silen. Izgubil je na spretnosti, a moč mu je ostala. In zdaj je začutil, da se še vedno pretaka v njem junaška kri. Čutil je, da se bori za pravično reč in da mora zmagati. Res je bil sovražnik biričev, a krivice ni mogel trpeti. In tu je videl pred seboj razbojnike, ki so hoteli umoriti človeka, kar mu je bilo dovolj.

Tedaj je Joco spoznal Groga in se nasmehnil:

«Res si ti. Toda v teh hrvaških gozdovih nisi naletel na skromne cigane, ki si jim lahko ukazoval tam na Kranjskem. Mi smo ljudje drugega kova. Hodi lepo svojo pot, če ne te pretepemo, da boš piskal.»

«Veneelj, pihni mu klobuk z glave», je glasno zavpil rokovnjač.

Naslednji hip je Joco res stal brez klobuka med roparji. Jazen je hotel dvigniti puško, a že se je oglasil Groga:

«Kdor se prenakne, bo pokojnik!»

Razbojniki so zazijali, a Groga je nadaljeval: «Dva sva, kako streljava, ste videli. Da se mi kdo ne dotakne starega gospoda, ki stoji med vami! Ukazoval bom, a vi boste slušali.»

ubožno oskrbo, sami plačati oskrbnino tudi za primer zdravljenja nalezljivih boleznih v bolnišnicah. Sicer je ta oskrbnina za deset dinarjev nižja od običajne oskrbnine, znaša pa še vedno po dvajset dinarjev na dan in osebo. Ker so nalezljivi bolniki potrebni po navadi daljšega zdravljenja in večtedenskega osamljenja (kontumaciranja), gre tukaj za velike zneske. Kdo bi zameril kmetu, ki je dobil za pet otrok, ki so ležali več tednov za nalezljivo boleznijo v bolnišnici, plačilni nalog za 3000 Din in se mu je izpraznil hlev, da je v obupu odgovoril na zdravnikovo dobrohotno vprašanje: «Ste veseli, kajne, da so vam otroci ozdraveli?» s hudimi besedami: «Pobili bi jih bili, namesto da ste jih poslali v bolnišnico.» Če kdo ne more plačati oskrbnih stroškov, mora storiti to zanj občina, kar lahko povzroči naravnost polom v občinskih financah v primeru nastopa obsežne nalezljive bolezni. Medtem ko je banovina še lani prispevala 100.000 Din za pobijanje nalezljivih boleznih, ni letos za to določena niti ena para v proračunu. Po vsem tem sledi nujna zahteva našega ogroženega narodnega zdravja, da postani zdravljenje vsaj pri nalezljivih boleznih brezplačno. Še prej pa je treba povečati kužne oddelke pri naših bolnišnicah, ki so povsod premajhni, da ne govorimo o ljubljanskem oddelku, ki je naravnost natlačen z bolniki.

Važne zdravstvene ustanove so zdravstveni domovi, ki jih je žal še zelo malo po našem podežlju. V Rogatcu, Cerkljah, Medvodah, Št. Vidu nad Ljubljano in v Lukovici so se takšni domovi odlično obnesli in so pravi blagoslov za ves okoliš. Njihovo delovanje je prav jasno razvidno iz naglega in prav znatnega izboljšanja zdravstvenega stanja prebivalstva v njihovih področjih. Banovina bo morala vnesti večjo vsoto v proračun, naše občinske uprave pa bodo morale gledati, da zgradijo s prispevki in delom vseh občanov poleg raznih društvenih, sokolskih in gasilskih domov še najpotrebnejše domove, kjer bo našel vsak bolnik našega in pomoči; zdravstvene domove.

V tistih krajih, kjer so pogoste nalezljive bolezni, določa zakon asanacijo vasi, to se pravi, da se preskrbi vasi izboljšanje tistih okolnosti, ki povzročajo nastopanje in širjenje bolezni. Vasi se preskrbi na primer pitna voda ali se osuši bližnje močvirje in podobno. V banovinskem proračunu je bilo doslej določenih

v to svrhu letno 400.000 Din, letos pa te postavke sploh ni. Tukaj pač ni štednja na pravem mestu in bo morala banovina vnesti vsaj prejšnje postavke v novi proračun.

Res v hudih časih živimo. Leta kmetijske stiske se kažejo na vasi v hudem nazadovanju narodnega zdravja. Zato bi morala prav v slabih časih javna skrb za zdravstvo rasti, ne pa pojemati. V dobrih časih kaže narodno zdravje mnogo lepše, zato je tudi takrat lahko javna skrb za zdravstvo pičlejša, ne pa obratno. Pri izvajanju napovedanih javnih del iz bednostnega sklada bo treba predvsem upoštevati izboljšanje zdravstvenih razmer na deželi z asanacijo, gradbo zdravstvenih domov in podobnim. Zavedati se namreč moramo, da je skrb za narodovo zdravstvo tisti temeljni kamen, na katerem je zgrajeno vse narodovo blagostanje, ker le zdrav človek more biti koristen član občestva.

Politični pregled

Politično življenje je bilo v minilem tednu zelo živahno. Večina evropskih narodov je začela spoznavati

potrebo po medsebojnem sblizanju držav.

Stevilni obiski politikov imajo predvsem ta namen, da to sblizanje uresničijo. Svet se dobro zaveda, kako usodna bi bila vojna v sedanjem času in jo hoče preprečiti z raznimi prijateljskimi pogodbami. Tudi v Nemčiji, ki je vodila zadnje mesece zelo ostro, skoro sovražno politiko do svojih sosedov, se je kolikor toliko pomirila. Zaveda se pač, da bi ostala v vojni osamljena.

Zblizanje balkanskih narodov, ki postaja čedalje tesnejše,

jesno priča, da tudi balkanski politiki vedo, kako škodljivo je razdiralno delo za napredek v državah. Danes lahko trdimo, da se je ves Balkan odlečil, da si bo svojo usodo krojil sam. To so potrdili tudi vladarski obiski po balkanskih prestolnicah.

Naša država stopa čedalje bolj v svet. Prav s tem sblizanjem si je zelo utrdila mednarodni položaj v svetu. Dokaz te moči je tudi:

sijajna manifestacija za našo državo in naš narod v francoskem parlamentu

gleda na praznovanje 15. obletnice združenja vseh Jugoslovenov in 45. rojstnega dne našega kralja.

Razbojniki so se hoteli braniti, eden je dvignil puško. Desno roko, je zavrnil Grgo, in že je padla puška v travo.

Zdaj so mirovali. Grgo je ukazal:

«Joco, pojdi prvi! Zavij na levo in hitro stopaj! Ko bom naštel do deset, moraš biti že daleč proč, da te ne vidim. Opozorim te tudi, da boš takoj padel, če boš izkušal priti meni za hrbet, kajti še več pomočnikov imam skritih zadaj za drevesi, ki se bodo takoj odzvali, če te zaslišijo najin žvižg. Vsa hosta je zastražena. Če pojdete pot, ki jo posamezniku pokažem, boste rešeni, sicer vsi poginete!»

Joco je že zbežal. Glavarja je poslal Grgo na desno stran, tretjega in četrtega roparja naravnost, a petega spet za Joco. Joco in njegovega petega tovariša so ujeli biriči, ki so prihajali od druge strani, tudi ženske in zadnji ropar so padli biričem v roke.

Stari sodnik je ves srečen stiskal rokavnjaču roko in se mu zahvaljeval. Potem ga je vprašal, naj mu pove, ali ima kako željo, kajti izpolnil mu jo bo, če le mogoče.

«Če bi se dalo kaj narediti za mojo prostost, bi vam bil zelo hvaležen, je odvrnil rokavnjač, ko so skupaj odhajali proti Dondini koči.

Sodnik je ostal dolgo časa z Grgo sam. Mnogo je pisal in nazadnje ukazal rokavnjaču, naj se oglasi čez mesec dni pri njem na sodišču.

Grgo ga je postrani pogledal. Njegovo upanje je splavalo po vodi. V trenutku je izgubil vse za-

upanje v starega sodnika. Prepričan je bil, da mu gospod ne verjame, da je nedolžen na vseh ubojih in da ga hoče samo na lepem dobiti v svojo past.

Sodnika je pospremil Mrhač v mesto. Starec ga je na svojem domu pogostil.

Ko je Vencelj odhajal, je sodniku omenil, da predobro pozna svojega brata in da Grgo ne bo nikoli prišel na sodišče, kajti zdaj je že prepričan, da ga sodnik hoče ujeti, saj je že toliko razočaranja izkusil, da je skrajno nezaupen do vseh ljudi.

Starček se je nasmehnil:

«Na to niti mislil nisem. Tore, bom poslal sporočilo, pa ti pridi, kadar ti bom pisal. Sicer se pa lahko oglasiš pri meni čez mesec dni; do tedaj bom morda že kaj zvedel. Pa še enkrat brata pozdravi! Brez vajine pomoči bi bil zdaj že mrtev.»

Počasi so tekli tisti dnevi. Vencelj je vedno zagotavljal Grgo, da bo oproščen, da naj še malo potrpi, pa bo konec njegovega tavanja po svetu.

Rokavnjač mu pa ni hotel verjeti. Kar jezil se je:

«Zal mi je, da sem sodniku povedal. Za mrtvega so me smatrali in zdaj bi morda res vsaj nekaj časa brezskrbno živel. Pa sem šel streljat takega kozla in sem sodnika sam opozoril na svoje grehe. Človek se stara, pa je vedno bolj neumen!»

Nestrpno so vsi pričakovali, kaj bo.

Stari sodnik je pisal svojemu prijatelju v ministertvo in ga prosil, naj se zavzame za aekda-

Panflavin

Občudujejo in zavidajo ga.

«Se radi njegovih elegantnih oblek, pač pa zato, ker je previden in nosi Panflavin pastile vedno s seboj. Obvarujejo ga pred nalezljivostjo prehlajenja. Imajte tudi Vi pri sebi vselej»

Panflavin pastile.

Oglas je registriran pod S. br. 21.781 z dne 29. novembra 1935.

Minister Petain in dva poslanca so imeli zelo lepe in pohvalne govore o Jugoslaviji in našem vladarju. Soglasno in z velikim odobravanjem je bila naposled sprejeta resolucija, v kateri francoski parlament zatrjuje prijateljstvo Jugoslaviji in iskreno pozdravlja njenega vladarja. Ta manifestacija je najgloblji dokaz, da imamo v svetu močne in pristrčne prijatelje, ki nas ne bodo pustili na cedilu, kadar jih bomo potrebovali.

njega rokavnjača Velikega Grgo, ki je bil sicer tat, a razbojnik nikoli. Pisal mu je, kako pogumno ga je rešil, da ga niso roparji obesili. Priložil je prijatelju tudi prošnjo za cesarja, da bi Grgo pomilostil.

Za dokaz se je skliceval na priče, ki so Velikega Grgo poznale in so vedele tudi, kdo je zakrivil uboje, ki so jih ljudje naprtili rokavnjaču. Glavna priča je bila pač stara Donda, ki je poznala vse rokavnjaške grehe in vedela vse, kar je kdo zakrivil, saj so si bili cigani in rokavnjači dolgo časa dobri.

Več kakor mesec dni ni bilo z Dunaja odgovora.

Stari sodnik je sam pričel obupavati.

Neki dan je pa dobil zapečaten pismo in odgovor. Pisal mu je prijatelj in priložil rešeno prošnjo. Cesar je sam Velikega Grgo pomilostil in mu dovolil, da se lahko naseli, kjer se hoče.

Ko se je naslednji dan oglašil pri sodniku Mrhač, je bil starček ves vesel in živahen:

«Vedel sem, da me moj stari prijatelj ne bo pustil na cedilu, vendar pa me je skrbelo. S takimi prošnjami je včasih velik križ! No, zdaj je pa vse dobro! Grgo je pomilostjen. Zdaj bo menda prišel, da mu osebno izročim njegovo pomilostitev in mu čestitam.»

In Grgo je res prišel. Iskreno se je zahvalil staremu gospodu, ki se je zanj zavzel, a starček je samo zamahnil z r. ko:

Češki zunanji minister dr. Beneš se je mudil prejšnji teden v Parizu pri francoskem zunanjem ministru Paulu Boncourju. Slo je zlasti za to, kakšno stališče naj zavzame Francija z Malo Antanto vred k predlogu, da bi se Društvo narodov preuredilo. Oba sta bila mnenja,

da morajo ostati osnovna načela Društva narodov neizpremenjena.

Tudi glede razoroževanja sta oba istega mnenja: da zdaj ni misliti na to, ker bi to dalo samo Nemčiji močnejši vojaški položaj. Izpremembe mej bi bile krivične in obenem nevarne za vsó Evropo, ker bi lahko sprožile vojno.

Nemčija se ogreva za oboroževanje in rožlja z orožjem. Zlasti gleda postrani Poljsko, ki je dobila po svetovni vojni dohod do morja čez ozemlje, ki je bilo že precej ponemčeno, čeprav je bilo sredi prejšnjega stoletja tam še zelo malo Nemcev. Ta napetost med Nemčijo in Poljsko je bila vzrok, da so

Poljaki sprejeli novo ustavo,

ki daje predsedniku republike skoraj kraljevsko moč in vrhovno poveljstvo vojske. Predsednika republike tudi ne bosta več volili obe zbornici, ampak narod sam. S tem mislijo Poljaki doseči še večjo enotnost naroda proti zunanjim napadom.

Položaj bolgarske vlade je zelo kořljiv.

Na glasovanje pride zakon o ureditvi zasebnih dolgov, ki pa se mu tudi velik del vladnih poslancev upira. Zato je prav verjetno, da zakon pri glasovanju ne bo sprejet in da bo vlada Mušanova padla.

DOPISI

BEGUNJE NA GORENJSKEM. Tukajšnji agilni gasilski oder je igral dvakrat «Slehernika». Obisk ni bil zadovoljiv. Precej krivde na tem ima hudi mraz. Igra je bila dobro podana. Za praznik sv. Štefana pripravljajo igralci pod vodstvom g. Janeza Fajdige velezabavno burko «Veliko repaticoo», ki obeta pravičnino obilo smeha željnih gledalcev, in to tem bolj, ker vodi igro naš najboljši komik. Na sv. Štefana dan vsi v Gasilni dom. — Za 31. t. m. pripravlja Smučarski klub medkulski tekmo v gorskem teku in smuku. Vse kaže, da bo proga sijajna. Upamo, da bodo na tej tekmi zastopali svoj klub domači člani častno po številu in uspehu.

«Jaz sem naredil le nekaj čačk, a vi ste se izpostavili zame krogliam roparjev.»

Zdaj se je pa Grogga nasmehnil in zamahnil z roko:

«Vi ste pisali daleč in ste morali mnogo premisliti, preden ste sestavili prošnjo za mene, jaz sem pa stopil tja pred tiste razbojnike in če bi tudi priletela kaka osa iz kakšne puške, bi me ne zadela, kajti vsak gib sem videl.»

Tiste dni, ko je bil Gr ga oproščen, je zavladalo pravo veselje v Dondini hiši, kajti njegov brat Vencelj Mrbač se je poročil s ciganko Polono, svojo mlado ljubeznijo. Za doto mu je nevesta prinesla izročilno pogodbo, s katero je postal gospodar Dondine hiše in vsega posestva.

Grogga je bil poročna priča. Ponosno vzravnan kakor kak tridesetletnik je stopil z ženinom in revestvo k oltarju. Ljudje so kar zijali, ko so ga gledali. Takoj se je namreč razneslo, kdo je ta človek, in v ljudskih očeh je zrasel v pravilnega junaka, ki je rešil starega sodnika iz srede divjih razbojnikov, ki so streljali vanj, a ga niso mogli zadeti, ker ima posebno čarovniško meč. Ko so gledalci videli njegov prijazen obrti obraz in smehljajoče se oči, kar niso mogli verjeti, da bi bil ta mož tako pogumen. Ko so svatje odhajali iz cerkve in je bil Grogga zadnji, se je postavil predenj neki krojaček, ga pogledal pod nos in vprašal:

«Ali si res ti ali nisi?»

ČREŠNJICE PRI VOJNIKU. Po dolgem času se spet enkrat oglasimo. V nedeljo 10. t. m. je bil sestanek naših somišljenikov v Pristovnikovi gostilni. Udeležba je bila prav lepa (do 80 ljudi). Poročal nam je naš priljubljeni poslanec g. Karel Gajšek o zaščiti kmeta. Vsakokrat, kadar pride g. poslanec k nam, smo ga zelo veseli. Tako je priljubljen pri nas zaradi domačnosti in skrbnosti za nas. Po domače se omenimo z njim o vsem, kar nam leži na srečo. G. poslanec naj nas kmalu spet obišče. — Tudi pri nas smo zmagali pri občinskih volitvah tako, da ima opozicija samo dva odbornika. Zdaj spadamo pod občino Konjice okolico. Sedež občine je sicer oddaljen, a najpotrebnejše dobimo pri šolskem upravitelju gospodu Janku Fabiču, ki je tudi naš občinski odbornik. Za Črešnjice res niso mogli izbrati boljšega, ker mnogo dela za gospodarstvo. Odkar je prišel k nam, je začelo napredovati predvsem sadjarstvo, katerega je vnet zagovornik v besedah in dejanjih. Kakor čujemo, je začel delovati na tem, da bi se napravila cesta pod Konjiško goro. To bi nam bilo zelo ustrezno. Nekaj je tudi takih ljudi, ki mu mečejo polena pod noge, a mi, ki ga poznamo, mu kličemo, naj kar naprej tako dela za naše dobro. — Neki ljudje v Frankolovem se trudijo, da bi pridobili naše ljudi za to, da bi se mi pridružili temu kraju. Tako bi dobili oni svojo občino. Obljubljajo nam vse in tudi naš strašijo s plačili. To vse je prazno in brez koristi, pa še stalo bi mnogo. Bolje bi bilo, da se popravi cesta, ki je zdaj za vožnjo nemogoča. Ako so res nabrali, kakor se čuje, mnogo podpisov, bomo šli nekateri do g. bana in mu povedali, kako je. Mi ostanemo, kjer smo zdaj. — Na koncu še povem, da smo dobili novega župnika, g. Franca Hlastca, ki je dober duhovnik. Bog mu daj mnogo let preživeti med nami v miru in slogi!

GLOBOKO PRI BREŽICAH. Pri br. Lepšinu smo se pred dobrimi 14 dnevi poslovili od načelnika in načelnice našega Sokola, šolskega upravitelja br. Otona Mikuliča in njegove soproge sestre Ide. Prestavljena sta v Koprivnik blizu Kočevja. Lepo je opisal starosta br. Kržan, kako sta oba priljubljena med našimi ljudmi, in nato oertal načelnikovo delovanje v šoli, zlasti pa pri Sokolu. Prikazal je vse neprilike in težave, ki jih je moral premagati, da je Sokola najprej ustanovil, nato pa iz skromne čete razvil v društvo, ki se je postavljalo vedno in povsod v najboljši luči. Prav tako je bila tudi sestra načelnica duša Sokola in steber njegovega dramskega odseka.

Veliki Grogga se je nasmehnil:

«Dà, dà, jaz sem, če hočeš vedeti!»

Prijel je krojačka za vratnik, ga prestavil z eno roko kakor otroka in šel mirno dalje.

Ljudje so se veselo smejali.

Grogga se je vrnil nazaj na Gorenjsko. Naselil se je pri svoji hčerki, ki ga je bila zelo vesela. Tudi tu je pričel kmetovati. Pridno je delal do zadnjega dne. Vedno je ostal čvrst in zdrav. Umrl je, ko je štel že nad devetdeset let. Njegova smrt je bila zelo lahka. Kar zaspal je in ni ga bilo več.

Njegov brat Vencelj in žena Polona sta bila srečna in zadovoljna v svoji hišici. Tudi stara Donda je dočakala visoko starost.

Groggova hči Rezika in njen mož sta živela v srečnem zakonu in imela več otrok.

Z Velikim Grogga je umrl zadnji rokovnjač. Še se je včasih pojavil kak potepuh, ki je trdil, da je rokovnjač, a ljudje so se mu smejali in ga zapodili. Gospodinja niso imele več strahu pred rokovnjači in z njimi so samo strašile še neposlusno dečo.

«Otroci, pridni bodite, sicer pride rokovnjač!»

Časi so se izpremenili. Le v ljudskem izročilu kroži še vedno govornica o zadnjem rokovnjaču Velikem Grogga, ki je bil dober človek in zelo močan in čudovito usmišljenega srca do vseh siromakov in spleh do bednih ljudi.

Konec.

Izrežirala je dosti iger, katerih se bo vsakdo rad spominjal, kajti posvetila se jim je z veseljem in ljubeznijo in tako tudi uspeh ni nikdar izostal. Tudi br. Cvetko je povedal mnogo lepega, kar veže njega in ostalo članstvo v tako iskreni ljubezni do odhajajočih. Brat načelnik se je vidno ganjen zahvalil za vse lepe besede in vsem, ki so mu stali povsod zvesto ob strani. Težko odhajajo od ljudi in kraja, ki ga je imel tako rad in ki se mu je v teku službovanja tako priljubil. Vse zbrane je bodril, naj se zdaj še tem bolj kakor kdaj poprej posvetijo šoli in delu, ki ga društvo potrebuje, da bo Globoko tako postalo še močnejša in trdnejša postojanka Sokola v brežičkem srezu. — Na kraljev rojstni dan so gasilci uprizorili v šoli Vombergarjevo «Vrnitev». Igra bi bila prav primerna za božični čas. Obisk je bil zaradi snežnih neprilik zelo slab. Posebno dobra sta bila Cvetko kot Janko in Dimitij kot Peter. Nekateri se pa niso dobro naučili vlog. Režija je ustrezala. Prav tako je bil tudi oder prirejen čisto dobro. — Dobili smo novega šolskega upravitelja Branka Medveda, znanega sokolskega delavca iz Pišec, in novo, zelo delavno učiteljico gđe. Cotičevo iz Ljubljane.

GORENJI LOGATEC. Dne 1. decembra je tukajšnji Sokol svečano proslavil naše nedinjene, in sicer dopoldne z nagovorom in zaprisežo novih članov in petjem, zvečer pa s slavnostno akademijo, ki je bila prav dobro obiskana. Za prav lep nastop dece obojega spola, naraščajev in članov gre velika pohvala predvsem vadiateljem s. Gostiševu, br. Hrastniku, br. Gostiši in s. Kordonovi, ki je vadila zlasti dečo za vaje na klavir. — Dne 5. t. m. je Miklavž obdaril dečo v Sokolskem domu in gre vsem darovalcem iskrena zahvala za razne darove, ki jih je prejela ubožna sokolska deca. — Dne 10. t. m. je uprizoril Sokol tragikomično igro Luknjico, ki je bila lepo podana ob precejšnji udeležbi. — Kakor se čuje, priredi Sokol silvestrovanje v Sokolskem domu, na katero že zdaj opozorjamo. — Zimo imamo občutno in kakor kaže, bo tudi dolga. Snega je v dolinah približno za en meter.

LJUTOMER. Podružnica Sadjarskega in vrtinarskega društva v Ljutomeru bo imela redni občni zbor na Štefanovo po 8. maši (ob pol 9. uri) v šestem razredu deške osnovne šole. Dnevni red: nagovor predsednika, poročila odborov, volitve novega odbora in slučajnosti. Pridite vsi člani in prijatelji umnega sadjarstva!

MOJSTRANA. Blizajo se božični prazniki in z njimi tudi smučar-ki tečaji, katerih se bodo naši smučarji v občnem številu udeležili. Imamo dosti snega, a tudi dosti mrza, tako da smo z enkrat naša pri toploti peči. Naših požrtvovalnih igralcev pa ne ovirata mraz in zima, temveč še z večjo vnemo delujejo. Tako so nam v nedeljo 17. t. m. pokazali, kaj znajo, z uprizoritvijo «Užitkarjev». Vsi igralci brez izjeme so svoje vloge zadovoljivo podali, za kar jim gre vsa čest! Vaje za to igro so imeli v največjem mrazu in so oddaljenejši morali hoditi k vajam v našlabšem vremenu po ura daleč. Za pogostitev požrtvovalnih igralcev je poskrbel naš vrli br. starosta iz lastnih sredstev. Najlepša mu zahvala! Predstava je bila sicer le bolj slabo obiskana. Za ves veliki tudi in dobro voljo igralcev bi se jim moralo zlasti članstvo oddolžiti s tem, da bi gledališke prireditve posečalo mnogo številneje! Izgovor, da je stiska, v tem primeru ne veja, ker je bila vstopnina neznačna. Ne samo naša želja, temveč dolžnost vsakega člana je, da poseča sokolske prireditve! Godbenikov tudi ni bilo pri prireditvi. Upajmo, da bo v bodoče drugače! Posebna zahvala gre še bratom Serajniku, Maziju in Bleškoviču, ki so poskrbeli za dobre krinke igralcev. — Ob božiču nam bodo pokazali sokolski igralci igro «Sina» pod vodstvom br. Serajnika. Vabljeni! — «Tudi v Mojstrani gre glas, da «Domovina» je za nas!» Take popularnosti, kakor jo uživa «Domovina», nima pri nas noben drug list! Mirne vesti lahko rečemo, da jo čitajo v vsaki hiši! Kjer še niste stalni naročniki, jo naročite za prihodnje leto!

MOŠNJE. Društveno življenje se je pri nas po volitvah precej razgibalo. Oživila sta zlasti gasilno društvo in podružnica Kmetijske družbe, in to na pobudo delavnega nacionalnega organizatorja šolskega upravitelja g. Nikolaja Prestorja. Društvi vodijo zdaj narodno zavedni ljudje, kar nam jamči, da bosta uspevali. — Dne 8. t. m. se je vršil občni zbor podružnice Kmetijske družbe. Na zboru se je jasno pokazalo, da grozi društvu propad, ako ne primejo za delo sveže in zdrave moči, pripravljene za vsak trud in vsako žrtev. «Domoljub» od 29. p. m. je poročal: «Odbor kmetijske podružnice je imel v nedeljo sejo z volitvijo načelnika. Kako smo ponižni. Nihče ni sprejel te časti.» Lepo je biti ponižen, a pripravljeni smo, da pri pisanju gorujih vrstic ni vodila ta čednost «Domoljubovega» dopisnika, kajti na občnem zboru se je pokazalo vse drugače. To nam izpričuje velika udeležba in čudna izjava livskega načelnika g. Antona Globočnika: «Inteligentje nam niso potrebni, ker bi le škodovali kmetu!» Popolnoma umestno mu je odgovoril g. Prestor: «Podružnica ni privilegij posameznih posestnikov, ampak ustanova, ki naj deluje s pomočjo vseh v korist vseh v njej združenih, v korist naroda in države.» Da bo slika popolna, naj omenimo še to-le: Po precisnovi Kmetijske družbe v Ljubljani v zadruge se je število družbenih članov v M. šnjah zmanjšalo od 75 na 14; potem je 25. novembra naraslo na 20, a 8. t. m. na 27. Porast članstva je delo g. Prestorja. Nehote se nam vsiljuje misel, kaj je delal prejšnji odbor, da kljub velikemu zanimanju naših občanov podružnica ni uspevala in da število članov ni doseglo niti po pravih zahtevanega najnižjega števila (20). Ponižnost gotovo ni temu vzrok. Naj bo kakor že, veselji nas le dejstvo, da so se naši ljudje, ki so zahtevali preureditev in obnovitev in da se je društvo postavilo na zdravo podlago. — V torek dne 5. t. m. je bil Miklavžev večer za šolsko mladino, ki je bila obdarovana brez prispevkov staršev. To res lepo akcijo in organizacijo je vodila ga, Prestorjeva, članica Škola. Mladina kakor starši so ji za trud hvaležni. — Pred kratkim je bil izreden občni zbor Škola. Ostra debata je dovela do nesoglasij, ki pa se morajo izravnati.

REMSNIK. Dne 17. t. m. je tudi tukajšnja deca proslavila rojstni dan Nj. Vel. kralja s pristrčno igro «Deca svojemu vladarju». Sledila je božičnica, ki jo je bila mladina zelo vesela. — Ciril-Metodova družba je naklonila velikodušno pod-

poro siromašnim učencem tukajšnje šole. Mlada srca so jim hvaležna. Pristrčna hvale!

STARI TRG OB KOLPLI. (Smrtna kosa.) Umrl je 10. t. m. Ivan Bajuk v starosti 77 let. Pokojnik je bil vzoren gospodar, podjeten in izumljiv. Zato si je ustvaril z lastnimi rokami lepo domačijo. Vneto je tuži deloval za gasilno društvo. Na stotine vaščanov in okoličanov je prišlo k njegovi krsti, ki je ležala v domači sobi, vsa obdana s cveticami in vencii. Pogreb se je vršil v torek na pokopališče v Starem trgu ob številni udeležbi poljanskega ljudstva. Zastopani so bili tudi gasilci. Pred domom, v cerkvi in na grobu je zapel pevski zbor žalostinke. Bog mu bodi dober plačnik!

STRAZIŠČE. G. Heller Artur, tvorničar (Tekstilindus) v Stražišču, je podaril 10.000 Din za božičnico občinskim siromakom in brezposelnim. Za veliko darilo je občina kupila moko, ki jo razdeli med ubožce še do božičnih praznikov. V imenu občinskih siromakov in brezposelnih se mu občina najtopleje zahvaljuje za lep dar.

SV. TROJICA V SLOVENSkih GORICAH. Sokol je priredil 5. t. m. pri br. Golobu lepo uspel Miklavžev večer. Dne 17. t. m. pa smo videli lepo akademijo v proslavo uedinjenja in kraljevega rojstnega dne. Na njej smo opazili tudi starostno mariborske sokolske župe br. dr. Goriška in krožnega načelnika br. Polčca. — Naši fantje tu v sredini Slovenskih goric se dobro držijo. Vrsta trojiškega S. kola je odnesla drugo-mesto s tekem mariborske župe. Tako naprej!

ŠKOCIJAN PRI TURJAKU. Te dni je dobil g. Leopold Lunder od uprave dvora Nj. Vel. kralja v Beogradu pismo z obvestilom, da mu je Nj. Vel. kralj naklonil 1000 Din. G. Lunder je bil letos ob koncu avgusta na Bledu sprejet od Nj. Vel. kralja in kraljice, ki se jima je zahvalil za zapesno uro, katero je darovala Nj. Vel. kraljica najboljši tekmovalki pri žetveni tekmi v Škocijanu 6. avgusta. G. Lunder je delaven predsednik Društva kmečkih fantov in deklet v Škocijanu, član Škola, član JNS in član gasilnega društva.

VELIKI DOLENCI. Sokolska četa je priredila 17. t. m. popoldne v šolskih prostorih ljudsko igro «Prisega ob polnoči». Igra je nad vse pričakovanje dobro uspela. Igralci so se lepo potrudili. Režijo je vodil brat starosta. — Na Stefanovo priredi šolska četa otroško igro «Čudežne gosli». Ob tej priliki bo božičnica za siromašne otroke z obdarovanjem, božičnim drevesom in jasečami. V ta namen je sestavil brat starosta

Od bolečine k ugodju

Za uspehe v življenju nam je treba zdravja in optimizma. Trpljenje in depresija sta oviri vsakega napredka. Aspirin tablete odpravijo bolečine in vračajo zdravje.

ASPIRIN

V. z. Jugos. k. d. Zagreb, Cesta 32. Oglas je registr. pod št. 3407 od 1. III. 1933.

primeren mladinski nastop. Vabljeni vsi, ki ljubijo našo mladino, da s svojo prisotnostjo podpro plemenito sokolsko delo. Pričetek ob 15. uri.

ŽETALE. Rano in hudo zimo imamo. Sneg je povzročil, da nimamo ne drv ne stelje. Tudi repe in korenja je mnogo še pod snegom. Zima je zahtevala že svojo žrtev. V petek 15. t. m. je ostal v snegu Franc Petrovič, oženjen, star 27 let, stanujoč pri Mariji tolažnici. Siromak je bil nekoliko vinjen, ko je šel domov. Blizu doma na Potočnikovem posestvu v gaju so ga zjutraj našli. Pobelil ga je mrtvega sneg. Škoda moža, ki je bil delaven, miren in dober človek. Za njim žaluje žena z otročičkom. Naj v miru počiva!

RICHARD VOSS DVA ČLOVEKA

V to knjigo torej pišem:

«Nisem vedel, česa svoji materi na ljubo ne bi storil? Materi na ljubo se nikoli več ne bi dotaknil puške, ne bi zajezdil konja, ne bi splezal na goro; ne bi več vriskal — in pel. Nehal bi torej biti mlad in se ne bi več čutil srečnega. Za svojo sladko mater bi prosil miloščino, svoje male Judite Platterjeve ne bi šel več gledat in zanjo bi tudi koga ubil. Toda svoji materi na ljubo ne morem križati svojega življenja, ne morem zaradi nje zatajiti svojega živega človeka — ne morem svoji materi na ljubo iti za duhovnika.

Ze od nekdaj smo bili grofi Ennski zelo pobožen rod: saj imamo celo mučenca v svoji družini. Grofi Ennski so bili zagrizeni križarji; borili so se za Kristov grob, za to trpeli in umirali. Grofi Ennski so zidali samostane in cerkve, dajali pobožne ustanove in postajali duhovniki. Bili so pridigarji in menihi, prelati in škofje. Eden izmed grofov Ennskih je nosil celo kardinalski klobuk.

Na našem gradu pa je vse zanemarjeno, zapuščeno, razdejano. Samo kapela ne. Kapela na Ennskem gradu je skoraj razkošna. Mi smo zelo siromašni. Toda svojega lastnega kaplana imamo. Največji in najvažnejši dogodki v našem vsak-

danjem življenju so ti, da hodimo k mašam in k spovedi, da se postimo, proslavljamo praznike, da kličemo svetnike na pomoč, da služimo Materi božji, vse samo zato, da bi si pridobili čim večjo pravico na nebesa.

Od svojega ubožstva dajemo ubogim; darujemo sveče in voščene slike; pokoro opravljamo; na božja pota hodimo; Gospodovi smo z vsem, kar imamo; zvesti pripadniki smo, goreči sanjači in zagrizenci naše zmagovalne katoliške vere in edino zveličavne cerkve.

Moja oče molj prav tako spokorno kakor moja sladka mati. V velikem tednu trpimo z Zveličarjem; vsakemu duhovniku sem moral še kot deček poljubiti roko; zmagovalja cerkve so zmagovalja ennskega rodu; vsak nevernik, slab vernik in drugoverec nam je božji sovražnik in naš lastni sovražnik.

Ta studenec težke katoliške krvi je življenjski studenec našega starega rodu. Tudi jaz ga imam marsikakšno kapljico v svoji krvi; toda — duhovnik ne morem in ne morem postati! Tudi ne svoji sladki materi na ljubo.

Na gradu Enni je zdaj moja mala bodoča nevesta na obisku; to se zgodi vsako leto nekajkrat. Tudi moja mati ljubi z vso nežnostjo otroka s Platterjeve domačije. Toda toži: da je Juditka docela drugačna kakor druga dekleta petnajstih let in da se ne more prav spoznati v tej zaprti in globoki naravi. Še bolj v skrbeh je moja mati, da to mlado božje bitje ne hodi po široko iz-

hojeni poti Gospodovi, ampak išče sama svojega Boga po samotni stezi ter se z vidno upornostjo vdaja strogo katoliškim navadam dežele in naše hiše. Na svoj tih, pripriljivi način prigovarja moja mati zmeraj in zmeraj Juditki, toda vselej in vselej dobi v odgovor: take reči se ne dajo vsiliti. In drugače nobene besede o svoji veri v Boga in svetnike, če jo mati še tako goreče prosi, časih v pravem srčnem strahu za duševno srečo mlade kristjanke. Ta pa ostane mirna in resna, ostane z mojo materjo zmeraj enako ljubezniva in obenem gospodarica svoje trdne volje, kakor bi bila že odrasel človek, z vsemi strastmi in izkušnjami, čeprav je še otrok. Moji dobri materi uide zaradi tega čudnega bitja marsikateri težak vzdih. Tudi to vem: da je zaradi moje goreče ljubezni do tega lepega in nenavadnega bitja grenko žalostna in si v dnu duše želi, da bi bil med našim, razvalinam podobnim, siromašnim ennskim gradom in lepo bogato Platterjevo domačijo prepad, ki ne bi čez njega vodil noben most. Toda Juditka mora le priti, samo pri nas mora biti in moja mati je prva, ki se vda njeni očarljivosti. In potem naj se je zna varovati njen veliki, neumni fant?

Tako imam že razne skrbi in težave. Še marsikaj drugega me tare. Če je namreč Juditka pri nas, vidim iznenada drobče se zidovje in razpokane stene mojega tako vroče ljubljenega gradu Enne; iznenada vidim preperela tla in strope, pobledele in raztrgane tapete, blede in uničeno slikarjio, črvojedno pohištvo, staro, s.abo orodje

ZIRI. (Smrtna kosa) Narodna društva v Zireh je zadel hud udarec. Star komaj 27 let je umrl Delfin Mrovlje, ževljerski pomočnik pri Ivanu Zajcu v Zireh. Pokojnik je bil kot delavec izredno nabružen in je z vso vneto deloval v organizacijah. Sodeloval je pri podružnici Narodne strokovne zveze, Sokolu in gasilskem društvu. Pri Narodni strokovni zvezi je bil odbornik in dolgo časa tudi njen vzoren tajnik. Bil je znan tudi kot dober govornik. Pokojnik je bil pri zadnjih volitvah v Delavsko zbornico izvoljen kot

zastopnik narodnega delavstva in se je kot tak udeležil tudi prve skupščine. Ob povratku domov je mladi mož legel v posteljo in v torek dne 12. t. m. popoldne podlegel zahrbtni bolezni. Vzelo, ki je nastala s smrtjo delavnega odbornika v vrstah podružnice NSZ, bo težko nadomestljiva. Pokojnik je zapustil mlado ženo, očeta mater in sestro, ki žalujejo za njim. Pokojnika bo ohranilo narodno delavstvo v svetlem spominu. Zalujočim ostalim globoko sožalje!

obrokov v treh letih, izgubi zaščito po tem zakonu in ga lahko dolžnik toži za ves dolg.

Zadnje dni sem videl terjatve nekaterih denarnih zavodov, ki kljub jasnim določilom zakona terjajo od dolžnikov plačanje osem odstotnih in večjih obresti in jim celo groze z odvetniki. Opozarjam na člen 5., odstavek 2., zakona, ki pravi: «...kaznujejo se z zaporom do 6 mesecev in globo do 10.000 Din posojilodajalci, ki bi zaračunali večje obresti, kakor so določene v zakonu.» Vsakdo, ki bi hotel kakorkoli drugače ravnati z obrestmi, kakor je to določeno v zakonu, se izpostavlja gornjim kaznim, če se prijavi sodišču.

Občinski uradi, učitelji in drugi izobraženci naj raztolmačijo prizadetim določila zakona, da ne bo nepotrebnih zmed in celodnevni zamud z romanjem do poslanca samo zaradi pojasnil.

Narodni poslanec I v a n U r e k.

Pojasnila o odplačevanju kmečkih dolgov

Nova uredba o zaščiti kmetovalcev, ki ima moč zakona, urejuje odplačevanje dolgov, ki so nastali pred 20. aprilom 1932. Povzročila je tako med dolžniki kakor posojilodajalci precej nejasnosti. Mnogo dolžnikov in tudi denarnih zavodov tolmači zakon čisto po svoje. Ker me na vseh potih oblega naštevilo ljudi za tolmachenje določil omenjenega zakona, smatram za potrebno, javno opozoriti na naslednja najvažnejša določila:

Z dnem nastopa veljavnosti zakona, to je z dnem 23. novembra leta 1933., so priklopljene glavnici vse do tega dneva neplačane obresti z vsemi postranskimi pripadki. Tu sem spadajo tudi morebitni stroški izterjevanja obresti zadnjega leta, stroški tožb in drugo. Sodišča morajo s tem dnem odložiti (ustaviti) vse tožbe, tičeče se gornjih terjatev, ako jim je službeno znano, da je dolžnik kmetovalec v smislu določil omenjenega zakona. Kjer bi sodišče iz kateregakoli razloga tega ne napravilo, mora dolžnik, ki je tožen, prinesiti sodišču potrdilo županstva, da je kmetovalec v smislu tega zakona in da uživa zaščito. S tem potrdilom se zahteva ustavitve, odnosno odložitev procesa, kar mora sodišče takoj storiti.

Tako nastale skupne dolgove z obračunom z dne 23. novembra leta 1933. mora zaščiteni kmetovalec odplačevati, če so večji od 1200 Din, v dvanajstih letih, začevši prvo leto s 6 % celotne dolžne vsote in končavši, vsako leto s približno za 1 % zvišanim odplačilom, v dvanajstem letu. Obrok za plačanje prvih 6 % zapade po sedanjem zakonu do 15. novembra leta 1934., nadaljnji obroki pa vsako leto do istega datuma za eno leto nazaj.

V teh obrokih so zapopadene obresti in odplačilo glavnice. Kdor bo tako redno odplačeval obroke, bo v 12 letih plačal s tem ves dolg. Ako pa more kdo plačati poprej celoten dolg, se mu za vsako skrajšano leto odpustita 2 % od ostanka dolga. Če bi plačal zdaj ves dolg, bi se mu zmanjšal za 24 %.

Dolgovi pod 1200 Din se plačajo v treh letih. Če ima take dolgove najmanj tri, pa v petih letih. Nad 4800 Din skupnih malih dolgov se odplača tudi po gornjem ključu: v 12 letih.

Pod zaščito ne spadajo dolgovi, ki so popolnoma na novo nastali po 20. aprilu leta 1932., terjatve trgovcev, nastale po 20. oktobra leta 1931., če ne pressegajo 500 Din, vse terjatve obrtnikov, nastale z njih delom, plačila služinčadi, preužitek, vzdrževanje, davščine, terjatve, nastale iz kaznivih dejanj in podobno. Izvzeti so nadalje dolgovi pri Narodni in Državni hipotekarni banki.

Kot kmetovalec v smislu zakona, ki uživa gornjo zaščito, se smatra vsak tisti, ki ima manj kakor 76 ha obdelovalne zemlje in ki njegov dohodek izvira pretežno iz kmetijstva vseh panog. Kdor ima poleg zemljišča še kakšno manjšo obrt, gostilno itd., pa njegov glavni dohodek, torej večji, izvira iz zemljišča ali sploh iz kmetijskih panog, je kmetovalec v smislu tega zakona in uživa zaščito. V dvomljivih primerih izdajajo občine zadevna potrdila.

Vsak zapadli obrok (če bi na primer ne bil plačan do 15. novembra vsakega leta) se more takoj izterjati s tožbo in rubežnijo. Kdor bi tako bil trikrat v zamudi z obrokom in bi moral biti tožen, ali če ga tožnik ne bi tožil in ne bi plačal

in vse druge žalostne ostanke iz starih, boljših časov. Od kleti do strehe je velka hiša polna ropotije. Rad bi vrgel čez vse sijaj, ki bi zakril Juditinim vsevidnim očem razpad našega gradu. Ne da bi se morda sramoval revščine; toda bol me boli me pa le takrat, kadar je Juditka pri nas, in samo zaradi nje. Ker otroka tako nespametno ljubim in ker sem v dnu duše tako neukrotljivo ponosen človek, ne morem trpeti, da bi morda čutila do nas sočutje, kar bi bilo za malo gospodarico Platterjeve domačije — tako si mislim — morda še bolestnejše in poniževalnejše kakor za nas. Tako mlada je še, pa se je že naučila velike umetnosti, da zna kraj, kjer prebiva, napolniti s svojo navzočnostjo. Preden se zavem, je že soj, ki bi z njim rad zavil v tenčico veliki, podrti ennski grad nad njim. Le da prihaja ves ta soj od nje. Potem sem srečen.

Dà, šole takrat se prav pokaževa, kaj sva: dva otroka. Pusta hiša doni od najine srečne mladosti. Z roko v roki se klativa po grajskem posestvu, kjer se rad igram s svojo tovarišico skrivalnice ali pa slepe miši. Zakaj če najdem ali ujmem Juditko, mora pustiti, da jo poljubim na čresnje-ordeča, mehka, mlada usta.

Okoli gradu se razprostira gošta divjina. Vleče se visoko s Prose, pa doli do Eisacka, ki je prav tako podivjan kakor moja sedemnajstletna pamet. Pekrajina okoli je vsa zrasla. Moj oče je moral dati iztrebiti gozd, da je dobil za turščico nekaj več polja. Pri nas drugače ni ne trebimo in ne prizidujemo, ker pustimo, da skrbi za nas nebo,

ki pa tudi za našo pobožno hišo ne dela ne novih polj za turščico ne vinogradov. Tako smo v našem Bogu in v naši revščini vzvišeni; in veselim se, kadar se lahko potikam po mili volji okoli gradu Enne, prav tako, kakor bi bil sredi pragozda. Res opažam, kako je ta ravnodušna narava Juditki v dno srca zasovražena. Po vseh konceh in kotih bi me rada imela drugačnega. Če bo kdaj pozneje prodala svojo cvetočo Platterjevo domačijo, bo lahko trebila divjino na Ennskem gradu — moj gospod brat bo tako ostal pri cesarju na Dunaju. To nat tudi stari: kot njegova gospodarica! Dotlej pa naj gre pri nas, kakor pač pojde.

Na naši mizi jemo po navadi le preproste kmečke jedi. Pri nas je dosti žgancev in polente, dosti slanine in prekajenega mesa. K temu za pijčo slabo vino in do ro mleko. K sreči skrbi mladi gospod R k za divjino in ribe. Kadar pa je Juditka v gostih, ne mirujem, dekler ni naša miza tako preskrbljena, da bi se naš cesar sam lahko jedel pri Ennskih grofih. Tudi cvetje mora takrat krasiti našo mizo: tako je namreč ona vajena na Platterjevi domačiji. Moja stafka mati stoka, me j uboži oče ga drnjo zaradi tega in — oba popustita med skakanjem in godrnjanjem, delata z otrokom kakor z zakleto princesko, drugič pa prepustita nebu, da vse prav stari.

Skupaj z Judito sem ušel smrtni nevarnosti. Obema se je že zdelo, da sva izubljeni, in že skoraj bi govoril o čudežu, ki ga je storilo nebo za našo, otroka. Moja mati je zato vsa zamaknjena,

zahvalno mašo je dala brati in prižgala pred podobo moje zaščitnice, svete Barbare, posvečene sveče. Misli, da sem izbran za velika dejanja, ki jih bom storil Bogu v čast, ker mi je le božja milost ohranila življenje. Moja pobožna mati pozablja, da je bila z menoj Judita Platterjeva, da sva bila oba v smrtni nevarnosti in da sva se oba rešila iz smrtno nevarnosti; da je torej nebo samo združilo mene in njo za življenje. Toda popisati hočem, kako se je to zgodilo.

Vodna nevarnost na Trolskem! Poplava ob Eisacku!

To je treba doživeti. In zlasti če je sredi srečnega pomladanskega časa! Iznenada pride voda, pride nevarnost: čez noč, v eni uri, v trenutku. Po dolgoletnem močnem deževju. Ali pa če se utrga oblak in še treba ni, da bi se izlil nad nami, ampek kle v nekrajini, ki je zelo daleč od naše doline. Ali pa če zabuži v prvi pomladi podivjani jug in hitro stopi mečke množne snega v gorah.

Na vse strani se trzajo hudourniki z ledenikov in skal, iz globel in kotan. Stekajo se, zbirajo se. Kakor gorski veletok rujejo gozdeve, odplavljajo glosti zemlje, trgajo stene. Rjava, mogočna blatna kopica se vali z višin in vse uničuje: globlje in globlje, niže in niže. Medtem ko so v krajih zgornjih dolin vode že zbirajo, si mislilo prebivalci spodnjih vasi: «Saj je še čas. Zdaj je pač še ne bo.»

Toda je že tu, časih z bliskovsko hitrostjo! Kar je bilo še pravkar majhen, živahno šumajoč po-

do 6, za stara sortirana 6 do 8 Din za liter, za izredno fine sorte pa še višjo ceno.

Sejmi

- 27. decembra: Vitanje, Radeče, Vrhnika
- 28. decembra: Dob
- 29. decembra: Mirna peč.

Vrednost čenar a

Na naših borzah smo dobili v devizah (k tečajem se prišteje premija 28,5 %):

- 1 nizozemski goldinar za 23.03 do 23.15 Din;
- 1 nemška marka za 13.64 do 13.75 Din;
- 1 angleški funt sterling za 186.64 do 188.24 Din;
- 1 ameriški dolar za 36.02 do 36.50 Din;
- 100 francoskih frankov za 224.49 do 225.61 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 170.01 do 170.67 Din;
- 100 italijanskih lir za 300.68 do 303.08 Din.

Avstrijski šiling se je trgoval v zasebnem kliringu po 9.15 Din. Vojna škoda se je zaključevala po 293 do 295 Din.

Kratke vesti

== Organizirana zaščitna prodaja perutnine in jajc v Ljubljani. Kljub težkočam se je Kmetijski družbi v Ljubljani, odseku za perutninarstvo, posrečilo, da je mogel pričeti organizirano prodajo perutnine in jajc v Ljubljani v svoji prodajalni, Igriška ulica 3 (za dramo). Pozvali so se člani, naj po gotovih načelih dobavljajo blago centrali. Namen te prodaje je, dvigniti pri naših perutninarjih veselje do te važne panoge, ki je za našega podeželskega rejca prav v teh hudih časih najdobitkosnejša. Odsek bo nakupoval perutninarske proizvode po najvišjih cenah. Na drugi strani bo z najmanjšim zaslužkom prodajal blago porabnikom. Ljubljanski trg je namreč v tem pogledu zelo slabo poskrbljen. Predvsem se bodo dobavljala sveža, sortirana jajca, dalje živa in zaklana perutnina, zlasti štajerski kopuni, pulardi in kokoši kakor tudi druge pasme, seveda tudi gosi, race in purani. S tem delom bo odsek Kmetijske družbe za perutninarstvo gotovo zelo vplival na razvoj perutninarstva v dravski banovini. Vse informacije se dobe pri Kmetijski družbi v Ljubljani.

== Povečanje pridelovanja oljnih semen. V ministertvu za kmetijstvo se je vršil pod predsed-

stvom g. Milana Novakovića, načelnika oddelka za rastlinsko pridelovanje, posvet odbora za pospeševanje domače gojitve oljnih rastlin. Na posvetu so razpravljali o pospeševanju te proizvodnje, da bi se ustreglo domačim potrebam po teh sirovinah. Sedaj uvažamo na leto preko 2000 vagonov takih semen iz tujine, ker je pri nas z oljnimi rastlinami zasejana površina zaradi nedobičkonosnosti v zadnjih treh letih padla od 14.000 na 7000 ha. V naši državi se na leto potroši okrog tisoč vagonov olja, jedilnega in industrijskega, pri čemer pa ni upoštevana raba olivnega olja. Da kmetovalci v bodoče ne bi opuščali pridelovanja oljnih semen, je posvet sklenil, da se morata pridelovalcem zagotoviti zadostna cena in prodaja takega semena, ker ga ni mogoče nikomur drugemu prodati kakor tvorničarjem olja. To se pa dá doseči le s sklenitvijo pogodb med pridelovalci semen in tvornicami. Po teh pogodbah naj bi se pridelovalcem zagotovila najnižja cena in prodaja semena. Zastopniki oljne industrije so na posvetu izjavili, da pristanejo na to, zlasti ker so že letos sklenili pogodbe s pridelovalci, ki imajo zasejano površino kakih 7000 ha. Izven pogodbe je zasejanih še okrog 2000 hektarov. Po daljši razpravi o raznih vprašanih je bil sprejet predlog, da se ustanovi ožji strokovni odbor, ki bo imel nalogo sestaviti načrt, po katerem je treba v bodoče delati za pospeševanje oljnega rastištva. Razen tega ima strokovni odbor nalogo naprositi preko Centrale industrijskih korporacij tkaninsko industrijo, da tudi ona sodeluje pri delu za pospeševanje pridelovanja oljnih rastlin, ker gre tu obenem za izboljšanje proizvodnje bombaža in lana, ki sta važna tudi za tkaninsko industrijo.

== Obrestna mera kreditnih zadrug. Zadružna zveza in Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani objavljata: Z uredbo o zaščiti kmetov z dne 23. novembra leta 1933. so določene obresti 6-02 odstotka za vse zaščitene kmetke dolgove, ki predstavljajo večino zadružnih posojil. Za ostala posojila pa priporočata zvezi kot centrali včlanjenih kreditnih zadrug glede na člen 1. uredbe o maksimiranju obrestne mere z dne 22. novembra leta 1933., naj posojilnice glede na hude gospodarske razmere vseh dolžnikov imajo od 1. januarja 1934. dalje tudi za nove in za nekmetke dolgove čim nižjo obrestno mero, n.kakor pa ne višjo nego 9-5 odstotka.

== Vinski sejem v Ivankeveih. Vinarska zadruga «Jeruzalemlčan» v Ivanjkoveih priredi v

četrtak 4. januarja deveti vinski sejem in razstavo v dvorani tik postaje. Navzlic let šnji množinsko slabi letini se ta prireditev zaradi izrečne želje mnogih vinogradnikov in interesentov kupcev ni opustila. Na ponudbo bodo vina iz leta 1932. in pa letošnji pridelek, ki je nad pričakovanje dober. Vsakdo bo imel tukaj priliko videti razna mešana in sortirana vina, vendar pa le iz ormoško-ljutomerskih vinogradov Železniške zveze so zelo ugodne, tako da je poset prav lahko mogoč.

== Monopolizacija hmeljske trgovine v Nemčiji. Nemški državni minister za prehrano je te dni izdal uredbo, po kateri smejo odslej pridelovalci hmelja, za katerega je obvezno znakovanje, ta hmelj prodati izključno le Nemški družbi za promet s hmeljem. S tem se vsa ponudba tega hmelja osredotoči pri prodani organizaciji nemških hmeljarjev, to je pri Nemški družbi za promet s hmeljem. Ta družba je že poslala vsem pridelovalnim občinam na log, da skupaj z zaupniki družbe sestavljajo liste vseh hmeljarjev, ki imajo še neprodani hmelj. Družba bo poslala nato v vsako občino svojega zaupnika, ki bo ocenil količino in bo izstavil potrdila o nakupu, na podlagi katerih bodo hmeljarji v teku 8 dni lahko pri družbi dobili na vsak cenjeni stot 50 mark predjema. Končni obračun se bo izvršil šele potem, ko bo hmelj stehtan v oznamenjevalnicah in nabasan. Pri tej priliki se bo tudi blago uvrstilo v kakovostne razrede, za katere veljajo določene osnovne cene. Nadaljnja izplačila kupnine hmeljarjem bo družba šele dala, ko bo blago prodala. Nemška družba za promet s hmeljem posluje z najmanjšimi stroški in bo ves izkupiček od prodaje dodelila sorazmerno pridelovalcem, seveda po odbitku lastnih stroškov. S tem je izpodrezan vsak nov nakup hmelja po poklicni trgovini kakor tudi po pivovarnah naravnost pri pridelovalcu.

== Sejem kožuhovine bo 22. januarja v prostorih velesajma v Ljubljani. Lovci naj svoje res dobro blago letošnje sezone nemudno pošljejo svoji prodajni organizaciji «Divji koži», Ljubljana, velesajem. Tujina se za našo kožuhovino zanima, hoče pa biti poučena, kako in s čim bo družba založena.

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe?

tok, je zdaj divje, besneče valovje. Rase in rase, šumi in šumi, divja in divja, narase v počast, ki hlepi po pleau. Sukajoči in valeči se valovi trgejo bregove, podirajo jezove, stopajo iz strug in se vržejo na ubogo deželo, ki se ne more braniti. Zvonovi ihte in opominjajo:

«Voda! Voda!»

Nihče ni nanjo mislil, čeprav je ves dan pihal jug. Zjutraj je bilo čudežno lepo. Tamnovišnjevo nebo brez oblakov in niti sapice ni bilo pod vrhovi zlahtnih kostanjev. Midva, Juditka in jaz, sva bila že od ranega jutra na poti: peš čez Brikšen v Novo Stiftu, kjer sva pri samostanskem vrt narju naročila mlada marelična drevcesca, s katerimi hoče Judita zasadiť vse polje. Ta petnajstletna kmetica namreč misli: ker v brkarski pokrajini marelice tako dobro rode, bi bilo treba te sočne sadeže gojiti na veliko. Ko sva na povratku prišla vnovič skozi častiljevo škofovsko mesto, sem odvedel svojo damo v daleč okoli znamenito gostilno pri «Slonu» in jo z nemajhnim ponosom počastil s pivom in sladkim vinom. Popoldne sva bila že nekoliko utrujena in nisva vedela početi nič pametnejšega, kakor da sva se šla klatit z gradu tja ob rob zelenega Eisacka; najela sva čolu in pustila, da naju je reka počasi nesla navzdol. Rahlo sva drsela na mehkih valovih med bregovi, ki so bili gosto obrasli z grmovjem, doktor se nisva pripeljala do kraja, ki sva ga najrajši imela. To je bil majhen otok sredi druge. Napravile so ga vrbe, ki jih je voda odtrgala od brega. Vrtinci so jih potem segnali sku-

paj in tu so se trdno zasidrle. Povsod okoli bujno poganja bičje; blazina mahu in zelišč pokriva nctranjost otočka, toda skozi vejevje se je treba preriniti kakor skozi živo mejo. Ko sva prišla tja, sem ovil verigo okoli nekoga debela in se splazil z Juditko iz čolna v lepo skrivališče. Tu sva se odpočila na gredi rumenih trobentic kakor sredi cvetočega zlata: obhajale so naju v solnčnem soju se lesketajoče stene poganjajočih vrh, okoli naju pa so mrmrali valovi mladega Eisacka, ki so ga cvetje, bičje in goščavje docela skrivali, tako da se je to šumenje valov slišalo kakor nadzemeljska glasba. V grmovju je žvižgal kos, metulji so se sukali nad nama in iz zraka se je čulo brečnanje žuželk. O, ti moj ljubi nebeški oče, krko je tvoj svet vendar lep, kako čudežno lep, z Juditko ob strani! Po dolgem iztegnjen sem ležal jaz, veliki fant, na hrbtu, gledal s široko odprtimi očmi v lesketajoče se morje zračnih višav, prisluškoval vsem glasovom živega božjega sveta in čutil svojo mladost, svojo moč in svojo srečo, kakor vroč veleok v svoji duši. Ne vem, kaj mi je blodilo po glavi; toda iznenada sem vprašal Juditko z veliko vneto:

«Zakaj imaš prav za prav svojo posebno vero? Vsi se čudijo in so zaradi nje v skrbeh. Saj si vendar Tirolka; in vendar si še pravi otrok. Kako moreš torej imeti svojo vero samo zase?»

Ker sem gledal nad seboj v nebo, je nisem pogledal, ko je odgovorila: «Kako naj to morem? Saj niti ne vem, ali je moja vera posebna, kakor praviš ti.»

«Rad bi vedel, kako naj bi se ji drugače reklo», sem uporno vzkičnil.

«O, ti divji, hudobni Rok», je dejal otrok dalje. «Vidiš, imela sem angelsko dobro mater. Tudi o moji materi so rekali ljudje, da je imela posebno vero. N sem je razumela; ko mi je mati umrla, sem bila še dočela majhna samo, da je bila tako dobra, o, teko dobra kakot na primer tvoja mati. In ko je umrla, sem slišala ljudi, ki so govorili o njej, da bo morala njena duša dolgo goreti v vicah, ker je imela posebno vero.»

«Da bi bila in ja angelsko dobra mati dolgo v vicah, v strašnih plamenih! Vem še, kako sem dosti dni in noči brez prestanka kričala in jokala; kako sem vzela velik vrč in ga napolnila z vodo; kako sem hotela iti tja, da bi pogasila ogenj v vicah, kjer gori duša moje matere. In vem še, kako sem vt. knjla svoje ročice v plamen na ognjišču, da bi čutila, ali gorenje ne boli.»

«Zelo, zelo, zelo je bolelo. In kaj je bila ta mala bolečina proti mukam, ki jih je morala trpeti moja mati? Mene so roke bolele, ona pa je morala goreti po vsem telesu; jaz sem držala roke le nekaj trenutkov v plamenu, ona pa je morala dolgo, dolgo v njem trpeti.»

«Jokala sem in kričala, ni-em si vedela pomagati in nisem imela nikogar, ki bi me bil lahko potolažil.»

«Nikogar, nikogar!»

«Če so mi potem pravili ljudje o ljubem Bogu, o križanem Odrešeniku, o sladki Materi božji in

DOMAČE NOVOSTI

* **Proslave 45. rojstnega dne Nj. Vel. kralja** po vsej državi v nedeljo 17. t. m. so iznova pokazale, kako globoko je vsidrana v srcu vsega naroda od najskrajnejšega severa do najskrajnejšega juga naše države ljubezen in vdanost do vladarja. Pokazale so pa tudi, s kolikim zupanost gleda ves narod v svojega vzvišenega voditelja, kralja Zedinitelja. Veličastnim manifestacijam ljubezni in vdanosti, ki jih je izkazal svojemu kralju beli Zagreb, so se pridružili ne le Beograd in Ljubljana, marveč poslednja vas v Jugoslaviji. Z redko enodušnostjo je ves jugoslovanski narod izkoristil to priliko, da pred vsem svetom potrdi svojo odločno voljo, slediti neomajno svojemu modremu vladarju in vzvišenemu voditelju v njegovem prizadevanju za učvrstitev države na znotraj in na zunaj. V enaki slogi, kakor je v nedeljo ves narod proslavil rojstni dan svojega kralja, bo tudi v bodoče sledil njegovemu klicu. Živel kralj! Živela Jugoslavija!

* **Kralj pokrovitelj sokolskega pokrajinskega zleta v Zagrebu.** Nj. Vel. kralj je ustregel prošnji zagrebške sokolske župe in sprejel pokroviteljstvo pokrajinskega sokolskega zleta v letu 1934. ob priliki 60letnice ustanovitve prvega sokolskega društva v Zagrebu. Obenem je Nj. Vel. kralj blagovolil pokloniti zagrebški župi zastavo, ki se bo razvila ob zletu in blagoslovitvi temeljnega kamna za Dom prestolonaslednika Petra v Zagrebu.

* **Božične počitnice.** Prosvetni minister je odredil, da bodo trajale božične počitnice na vseh srednjih in osnovnih šolah od 23. t. m. do vstetega 9. januarja 1934.

* **Bolgarski Junaki in vseslovanski Sokoli.** Dne 14. t. m. so se sestali v Beogradu v prostorih Sokola kraljevine Jugoslavije naši sokolski zastopniki z zastopniki bolgarskih telovadnih društev Junak. Po prijateljski izmenjavi misli je bilo soglasno ugotovljeno, da ni več nikakih zaprek za sprejem Zveze bolgarskih telovadnih društev Junak med člane Vseslovanske sokolske zveze.

* **Razdelitev sredstev bednostnega sklada.** Agencija Avala objavlja: Gospod ban je po zaslišanju širšega in ožjega odbora banskega sveta in upoštevajoč gospodarske razmere in socialne prilike posameznih srezov in mest odredil, da se

sredstva bednostnega sklada dravske banovine porazdele takole: 1.) **Za vzdrževanje, preureditve, preložitve in gradbo novih cest** dobe: srez: Brežice 150.000, Celje 250.000, Crnomelj 100.000, Dolnja Lendava 70.000, Gornji Grad 50.000, Kamnik 130.000, Konjice 90.000, Kočevje 190.000, Kranj 90.000, Krško 155.000, Laško 300.000, Litija 240.000, Ljubljana 140.000, Ljutomer 160.000, Logatec 170.000, Maribor desni breg 195.000, Maribor levi breg 140.000, Metlika 80.000, Murska Sobota 100.000, Novo mesto 220.000, Prevalje 130.000, Ptuj 230.000, Radovljica 100.000, Slovenjgradec 120.000, Šmarje pri Jelšah 220.000, Škofja Loka 90.000 Din ter mesta: Celje 60.000, Ljubljana 350.000, Maribor 175.000 in Ptuj 10.000 Din. 2.) **Za izboljšanje zemljišč** dobe: srez: Brežice 20.000, Celje 45.000, Dolnja Lendava 15.000, Gornji grad 30.000, Kamnik 20.000, Kočevje 80.000, Krško 50.000, Laško 80.000, Litija 50.000, Ljubljana 15.000, Logatec 30.000, Murska Sobota 50.000, Prevalje 40.000, Ptuj 20.000, Slovenjgradec 30.000 in Šmarje pri Jelšah 25.000 Din. 3.) **Za popravo vodnjakov in preskrbo s pitno vodo** dobi srez Kočevje 115.000 Din. 4.) **Za zavarovanje in urejanje hudournikov** dobe: srez: Gornji grad 70.000, Krško 75.000, Ljubljana 30.000, Logatec 40.000 in Radovljica 50.000 Din. 5.) **Za prehrano onemoglih, brezposelnih in njihovih rodbin, skrb za otroke** dobe: srez: Brežice 8000, Celje 8000, Crnomelj 4000, Dolnja Lendava 5000, Gornji grad 4000, Kamnik 6000, Konjice 5000, Kočevje 10.000, Kranj 5000, Krško 8000, Laško 60.000, Ljubljana 8000, Ljutomer 6000, Logatec 6000, Maribor desni breg 8000, Maribor levi breg 6000, Metlika 3000, Murska Sobota 5000, Novo mesto 10.000, Prevalje 5000, Ptuj 10.000, Radovljica 5000, Slovenjgradec 5000, Šmarje pri Jelšah 7000, Škofja Loka 3000 ter mesta: Celje 10.000, Ljubljana 100.000, Maribor 50.000 in Ptuj 5000 Din. 6.) **Za prispevek k vzdrževanju javnih kuhinj in dobroteljskih ustanov** dobe: srez: Laško 60.000, Litija 45.000 ter mesta: Celje 8000, Ljubljana 50.000, Maribor 25.000 in Ptuj 5000 Din. 7.) **Za zaposlitev više kvalificiranih brezposelnih** 450.000 Din.

* **Delo Zveze izseljenskih društev.** Zveza izseljenskih društev ima v Zagrebu tudi svoj obvestilni in posredniški urad, ki šteje že osem podružnic. Ta urad je imel doslej največ dela s posredovanjem glede prihrankov, ki jih imajo naši izseljenci in njihovi sorodniki vložene v raznih bankah. Denarni zavodi so izplačevali izseljen-

ške prihranke le v najnujnejših primerih. Kakor znano so naši rojaki v 15 letih obstoja države poslali in prinesli domov od 15 do 20 milijard dinarjev. Velik del teh vlog je zamrzel v raznih denarnih zavodih, ki vedno odgovarjajo na posredovanja posredniškega odbora, da izplačila niso mogoča po določenih zakona o zaščiti kmetov. Mnogi denarni zavodi so sicer izplačali male dele vlog v primerih boleznih in smrti in manjše zneske tudi za življenjsko oskrbo izseljenskih sorodnikov, po večini pa zavodi zavračajo izplačila, ki so izseljencem potrebna za potne stroške v kraje zaposlitve. Mnogi izseljenci so v tujini postali žrtve sleparjev. Največ takih sleparstev je bilo izvršenih v Argentini. Naši rojaki so padli v mreže raznih agencij v Buenos Airesu, ki so prevzele od njih argentinske pesose ter jim dale nakazila na razne naše denarne zavode. Mnogo takih nakazil je bilo ponarejenih, v drugih primerih pa domači denarni zavodi nakazanega denarja sploh niso prejeli, ker iz Argentine nihče ne more poslati več kakor po 100 pesosov na mesec. Ko so naši rojaki v Argentini prišli v stiske, so mnogi od njih hoteli vnovčiti svoje prihranke, ki so jih še pred vojno ali med njo po raznih agencijah poslali v domače denarne zavode, ki jih sploh ni več. V vprašanih repatriacije se obrabja na posredovalni urad Zveze izseljenskih organizacij v največji meri rojaki iz Južne Amerike, Avstralije, Nove Zelandije in Kanade. Tudi iz Severne Amerike in iz evropskih držav si mnogi želijo domov. Vprašanje repatriacije iz držav Južne Amerike je bilo z naredbo ministrstva za socialno politiko rešeno tako, da se je letos lahko vrnilo 50 izseljencev brezplačno, 25 pa za polovico potnih stroškov. Te ugodnosti so že vse izčrpane. Za Zedinjene države in Kanado pa je bilo določenih 200 brezplačnih in 100 vrnitev za polovično ceno. Prednost pri teh ugodnostih imajo očetje in redniki večjih družin v domovini in oni izseljenci, za katere sorodniki v domovini prevzamejo vsa jamstva. Pri enakih pogojih imajo prednost tudi vojni dobrovoljci. Obmejni izseljenski nadzorniki deajo repatriirancem po borzah dela tako zvane objave za polovično vožnjo po naših državnih železnicah, ostali stroški pa se krijejo iz izseljenskega sklada. Število repatriirancev iz kontinentalnih držav postaja vedno večje in ima zaradi tega Zveza izseljenskih organizacij tudi vedno večje stroške. Skrbeti mora tudi za one rojake, ki so jih tuja oblastva odgnala. Na posredovalni urad se mnogi izseljenci obračajo s prošnjami,

o vseh svetnikih, sem mislila zmeraj samo na svojo mater, ki je morala goreti v vicah, ki jih ji je prisodil ljubi Bog, in da so tudi sladka Mati božja in vsi svetniki to mirno pustili. Tako sem se navzela svoje posebne vere, kakor ji ti praviš in kakor jo je imela tudi že moja dobra mati.»

Zdaj sem vse vedel in zdaj sem molčal.

Oba sva bila docela tiho; počivala sva pod zlatim cvetjem v solnčnem iskrenju; prisluškovala sva mrmranju valov in kosovemu petju; hipno naju je obšla sladka utrujenost; trdno sva zasopala.

Šumenje me je zbudilo. Ne! Kipenje je bilo, bučanje. Zdelo se mi je, da vstaja iz globine, da pada iz zraka. Toda ni bilo viharja. Še vetrič se ni premaknil. Negibno so stale v rumeni večerni svetlobi vrbe, stalo je bičje. In neprestano kipeenje in bučanje, o katerem nisem vedel, odkod prihaja, ah je še daleč ali že blizu.

Iznemada sem čutil, kako se je postelja iz trave in cvetja, kjer je Juditka še zmeraj sladko spala, močno stresla. Potem sunek, močan udarec; pograbil sem svojo bodočo nevesto s tal in jo trdno objel. Obenem sem začul skozi šumenje in bučanje reke pretresljivo zvonjenje.

V Briksenu je bilo plat zvona:

«Nevarnost zaradi vode!»

In zdaj od vseh strani divji glasovi... Z vseh višav je donelo navzdol, iz vseh dolin in kotlin.

«Nevarnost zaradi vode!»

Z Judito, ki še drhtela ni, v rokah sem planil h goščavju, kjer je bil privezan č. In. Prerila sva se skozi goste vejevje. Nikjer ni bilo več videti čolna! Povsod okoli rjavi, razburkani, sukajoči se, besneči valovi, ki so odpeli verigo in odnesli čoln navzdol.

Znal sem plavati in lahko bi se bil rešil — sam. Judita je takoj spoznala smrtno nevarnost. Zaklicala mi je: «Reši se!» Odgovoril sem ji: «Ali ne veš, da si mi usojena za nevestico?» Tedaj se mi je nasmehnila, česar še ni nikoli prej storila.

Zemlja pod nama je stokala in se zibala. Kakor bi nevidne, divje roke trgale najin otok; čez njegov rob pa je že voda naraščala in naraščala. Lahko bi bila preračunala, kdaj bo otek preplavljen, kdaj bova obr morala utoniti.

Breg je bil samotni, najbližji kraji so bili daleč stran; človeška roka naju torej ne bi mogla obvarovati smrti. Same žudeže. Razen tega bo kmalu teman mrak. In še zmeraj šumenje in bučanje, še zmeraj presunljivo klici na pomoč — plat zvona:

«Nevarnost zaradi vode. Rešite se! Rešite se!»

Okoli naju so krožile raznovrstne ptice, kakor bi bile v smrtnem strahu. In kos, ki nama je žvižgal v spanju, je čepel tik zraven Judite na vejici cvetočega belega trna. Zdaj me je začela moja mala nevesta prositi, naj se sam rešim — njej na ljubo! Da bodo moje roke brez dvoma dovolj močne, da se bodo lahko uprle divjim valovom in jih srečno preplavale. Judita je mo-

ledevala in se prilizovala. Bila je tako nežna, tako krotka in tako dobra, da si tega še mislil nikoli ne bi bil. Njene roke so se ovile mojega hrbita, pritisnile je lice na moj obraz, šepetala mi je in mi dajala najslajša imena; naj ostanem njej na ljubo živ in naj jo pustim samo umreti.

O moji dobri materi mi je pravila, o mojem očetu, o moji prihodnosti in o tem, da bom nekoč krepak Tirolec, pameten mož in dober človek, sebi samemu in drugim v veselje in v korist. V svojem smrtnem strahu za moje mlado življenje je našla zame besede, kakršnih še nisem čul iz nobenih človeških ust: ne iz ust kakšnega duhovnika ne z ustnic svoje matere. Z velikimi svečanimi besedami je silil otrok vame, naj ostanem živ.

Juditine besede so me opajale, da nisem čutil nič drugega kakor samo blaženost, ki me je do dna srca stresala z grozo

Tesno objeta sva stala... Čedalje temneje je postajalo; bila je noč. Čedalje bolj so naraščale vode, okoli naju pa je tulilo bučanje in šumenje v globoki temi kakor vihar. Nisem mislil na svojo mater, ki je zdaj gotovo v smrtnem strahu zaradi mene; nisem mislil na prihodnost, o kateri sem sanjal samo velike reči — mislil sem samo na svojo malo Judito Platterjevo, ki bo z menoj umrla, če naju ne reši čudež.

Tedaj se je zgodilo, da mi je prišlo na misel: Ti si dober katoličan. Za dobre katoličane deia nebo zmeraj žudeže. Mogočno svetnico zaščitnico imaš. Pukliči jo v najhujši sili! «Sveta Barbara,

naj bi pomagal rodbinam v domovini, katerim zaradi pomanjkanja zasluzka ne morejo več pošiljati dosedanjih podpor. Izseljenci zagotavljajo, da bodo takoj, ko se razmere izboljšajo, vse povrnil. Tudi rodbine, ki želijo, da bi se jim očetje in sinovi vrnili iz tujine, se zatekajo k Zvezi izseljenskih organizacij. Posredovalni urad jim pomaga, kakor je pač mogoče. One, ki hočejo sami plačati vse stroške za vrnitev svojih sorodnikov, pošiljajo k domačim družbam, da pri njih kupijo vozovnice in da tako ves denar ostane v naši državi. Izseljencem, ki se vrnejo v domovino, pa morajo izseljenske organizacije seveda spet urediti razne zadeve, najvažnejšo pomoč pa jim nudijo pri kolonizaciji. Tako opravlja Zveza izseljenskih organizacij ogromno delo v korist rojakov v tujini in njihovih rodbin v domovini. Zaradi tega je umestna njena zahteva, naj bi se sklad za izseljenstvo upravljal v vseh primerih pod nadzorstvom in pri sodelovanju z zastopniki zveze.

*** Podpore banskim upravam za kmetijstvo.** Ministrski svet je na predlog kmetijskega ministrstva dovolil te-le podpore banskim upravam: v Ljubljani 200.000, v Zagrebu 200.000, v Banji Luki 250.000, v Splitu 200.000, v Sarajevu 250.000, na Cetinju 300.000, v Novem Sadu 200.000, v Nišu 250.000 in v Skoplju 300.000 dinarjev, skupno 2.150.000 Din. Banske uprave bodo te podpore porabile za pospeševanje rastlinske proizvodnje, za nabavo semena, hrane za živino, sadik, triererjev in kmetijskega orodja za skupno uporabo. Pred nakupom tega blaga morajo banske uprave predložiti kmetijskemu ministrstvu utemeljene predloge, kako hočejo potrošiti to podporo in kako hočejo razdeljevati nabavljene predmete in blago, brezplačno ali na posodo, in kako hočejo ravnati z vrnjenim denarjem. Nakupi bodo dovoljeni šele, ko ministrstvo potrdi predloge o nakupih in razdelitvi blaga. Po izvršenih nakupih morajo banske uprave poročati kmetijskemu ministrstvu o količini in vrstah nabavljenih predmetov in nabavljenega blaga in o njihovi razdelitvi.

*** Tobačni avtomati.** Uprava državnih monopolov je zvedela, da nekatere osebe ponujajo prodajalcem tobaka na drobno avtomate za prodajo cigaret in da te avtomate priporočajo in oglašajo celo v listih. Ker po zakonu o državnih monopolih nima nihče pravice brez posebnega dovoljenja monopola prodajati cigarete in drugih tobačnih izdelkov z avtomati, se opozarjajo prodajalci tobaka na drobno, naj se glede prodaje tobačnih izdelkov z avtomati poprej obrnejo na monopol-

sko upravo, in sicer za vsak primer posebej, da dobe dovoljenje. Uprava državnih monopolov se še ni načelno odločila za noben avtomatski tip, ki bi bil primeren za prodajo cigaret, marveč šele preizkuša razne avtomate. Ko se bo odločila za tip avtomata, ki bo ustrezal vsem zahtevam, bo to razglasila preko oddelkov finančne kontrole v dnevnikih.

*** Povišanje tarife za pisemske pošiljke v tujino.** Prometni minister je povišal poštnino za pisma in dopisnice v mednarodnem poštnem prometu, in sicer za pisma do 20 gramov od 3 na 3.50 Din, medtem ko ostane za vsakih nadaljnjih 20 gramov poštnina neizpremenjena v višini 1.50 Din. Pristojbina za dopisnice v mednarodnem prometu pa se zviša od 1.50 na 1.75 Din. Te nove pristojbine bodo stopile v veljavo 1. januarja prihodnjega leta. Poštna uprava dodatno poroča, da ostane tudi v bodoče za pisma v Italijo za 50 par nižja tarifa kakor za pisma v ostale države, tako da se bo od 1. januarja plačevalo za pisma v Italijo do 20 gramov 3 Din (doslej 2.50 Din), za vsakih nadaljnjih 20 gramov pa 1.50 (kakor doslej). Za dopisnice, namenjene v Italijo, pa bo znašala poštnina v bodoče 1.50 Din namesto dosedanjih 1.25 Din.

*** Zelezniške legitimacije za civilne in vojaške upokojence, invalide in njih rodbine.** Vsi upokojenci in njih rodbine, katerim so bile izstavljene legitimacije leta 1929, in jim bo torej potekla petletna doba ob koncu tega leta, se pozivajo, da jih predložijo do 31. t. m. finančni direkciji, odseku za računovodstvo (pokojninski referat) v Ljubljani. Za izstavitve novih legitimacij naj se prošnjam priloži slika, znesek 10 Din in zadnji knjižni izpisek čekovne nakaznice. Legitimacije samo za podaljšanje za leto 1934, pa naj se predložijo čimprej, najkasneje pa do 20. januarja.

*** Podružnica Zveze absolventov kmetijskih šol v Ljubljani** je imela ustanovni občni zbor v nedeljo 17. t. m. v dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani. Za pripravljani odbor je poročal Miklavc Alojzij. Nato so se sprejela pravila. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen naslednji odbor: Miklavc Alojzij, Podmojnik, predsednik; Knific Jože, Medno, tajnik; Dabnik Martin, Tomačevo, blagajnik. Prihodnji sestanek podružnice ZAKŠ v Ljubljani bo v nedeljo 31. t. m. ob 9. dopoldne v dvorani Kmetijske družbe. Vabilo se vsi tovariši, da se gotovo udeležijo sestanka, ker se bo na njem razpravljalo predvsem o zveznem glasilu «Brazdi».

*** Prijave radijskih aparatov pri preselitvi.** Na vprašanje neke poštne direkcije glede postopanja pri preselitvi radijskih naročnikov iz kraja v kraj iste ali druge direkcije pojasnjuje oddelek prometnega ministrstva, da mora vsak radijski naročnik prijaviti svoj odhod dotični pošti in prihod novi pošti pisмено brez takse ali ustno. Priznanica o plačani naročnini velja za vse kraje in vse direkcije in vsa področja koncesioniranih družb v naši državi.

*** Zakotne posredovalnice v vojaških zadevah so brez pomena.** Komanda dravske divizijske oblasti je objavila naslednje sporočilo: «Opozarjajo se vse osebe, ki morajo urediti gotova vprašanja (poziv na večbo, rekrutacijo, vojnico ali podobno) z vojaškimi oblastmi (štabom komande dravske divizijske oblasti in s komandami ljubljanskega, celjskega in mariborskega vojnega okrožja), da jim posredovanje raznih pisarn in oseb ni potrebno, temveč jim je celo škodljivo. Vsakdo, kdor ima službene opravke z vojaškimi oblastmi, naj se obrne ustno ali pisмено neposredno nanje, pa bo njegovi po zakonu osnovani prošnji ustreženo.»

*** Regulacija Savinje je zagotovljena.** Odposlanstvo celjske občine pod vodstvom poslanca Ivana Prekorška, ki je bilo te dni v Beogradu, je doseglo lep uspeh in popolno soglasje z vlado. Posetilo je ministrskega predsednika dr. Srškića, ministra dr. Kramerja, predsednika JNS Nikolo Uzanovića, ministra za gradbo dr. Srkulja, ministra za socialno politiko in narodno zdravje Ivana Puelja in ministra za finance dr. Djordjevića. Na seji potem je ministrski svet sklenil, da se vnese v državni proračun za regulacijo Savinje in njenih pritokov potreben znesek v višini 45 odstotkov. Vsa dela se morajo izvršiti po napravljenih načrtih v teku desetih let. Člani odposlanstva so izjavili «Jutrovemu» dopisniku, da so zelo hvaležni ministru dr. Kramerju, ki se je za zadevo odločno zavzel.

*** «Vzajemna pomoč» v konkurzu.** Te dni je na zahtevo banske uprave načelnštvo «Vzajemne pomoči» predlagalo otvoritev konkurza. Za oškodovance so zdaj važni trije glavni naroki. Za 8. februarja ob 9. dopoldne je v veliki razpravni dvorani 79. pri ljubljanskem okrožnem sodišču določen prvi zbor upnikov, ki bodo volili upniški odbor. Zadnji rok za prijave terjatev je določen do 28. februarja. Terjatve, opremljene z listinami, in njih vloge, pravilno kolkovane, se naslavljajo na okrožno sodišče v Ljubljani. Naposled je za

potnagaj, sveta Barbara, prosi zame. Sveta Barbara, reži naju, in zaobjubim se ti →

Kaj? Kaj?

Da postanem duhovnik, da pustim Judito...
Rajši umrjem zdaj z njo!

In medtem ko sem še premišljeval, da svoje svetnice, zaščitnice, nisem hotel poklicati na pomoč, nama je že pomagala. Začutila sva iznova močan sunek, ki bi naju bil nedvomno vrgel na tla, če se ne bi bila oklepala vrbovih debel. Potem se je začel oteček sukati. Začel je krožiti, naposled pa se je odtrgal in prost, kakor splav z nama odpeljal po naraščajoči reki.

Peto poglavje.

Poročna vožnja na Eisacku.

Bilo je čudežno lepo v mladni majski noči, pod lesketajočim se mesečnim nebom. Zdaj je drsel najin splav počasi, počasi; kmalu pa se je pognal z bliskovo naglico po Eisacku navzdol. Časih je zašel v vrtince in se obračal na vse strani; dostikrat se nama je zdelo, da se potaplja, toda spet se je dvignil — in zdrsil dalje.

Za čudež sva hotela prositi nebo, dobre svetnike sva hotela prositi za najino rešitev; in čudež se je zgodil. Zakaj nič več nisva mislila, da je najino življenje v nevarnosti; nisva mislila več na najino zgodnjo smrt in na to, kako lep bi bil še lahko svet za naju dva. Sredi nevarnosti, ko je divjalo okoli naju peneče se vodovje, ko je

tutilo nad nama šumenje in bobnenje višav, ko je razbijalo zvonjenje, sva mislila samo na to, da se ljubiva, da sva skupaj, da bova skupaj umri!

Zakaj na nikakšno rešitev nisva več upala...

Tesno sva bila objeta in čakala sva smrt. Vsak trenutek sva pričakovala, da bova začutila, kako se bo najin oteček pod nama raztrgal; pričakovala sva vsak trenutek, da bova utonila v rjavih, rjovečih vodah, in zato sva se tako tesno, tesno objemala.

Nič več nisem mislil na svoje cvetoče življenje in zgodnjo smrt; tudi ne na svojo sladko mater, ampak mislil sem brez prenehanja samo na Judito in na to, da pojdem z njo vred v smrt.

Zato se nisva prav nič več bala, bila sva docela mirna in čutila sva se srečna. Majska noč, ki naj bi postala najina smrtna noč, je bila čedalje svetlejša. Na nebu ni bilo oblacka; samo vojska zvezd in zlati mesečev srp. Plaval je visoko nad nama kakor nebeško znamenje.

Ob Juditini strani na veji cvetočega belega trna je spet sedel kos. Glavo je vtaknil pod peruti in zaspal. Samo enkrat sem izpustil Judito, stopil do roba in razdelil vrbove veje... Vse naokoli nič drugega kakor divja, valoveča voda, nad njo v nežni sopari gorovje. Kjer je bil breg zelo visok, so ogroženi prebivalci natožili visoke grmade in jih zažrali. Plameni so švigali pod nebo, kakor ogromne piamenice, so svetili raz-

dejanju. In okoli ogrja stražeči, v strahu čakajoči ljudje.

Ti bi naju bili lahko rešili!

Nekajkrat sva bila docela blizu brega in ognjev. Toda vrbovo grmovje je bilo pregosto, da ti naju bil mogoč kdo opaziti. Kričal sem. Vendar pa me skozi vse divje glasove vode in viharja ni nihče čul. Tako naju je gnalo dalje in dalje skozi obsijano majsko noč, in midva sva izvedela, kako lepo je življenje in kako lepa naj bo poslednja najina noč na svetu.

Toda prešeren sem pa še bil v svoji poslednji noči življenja. Dejal sem Juditi, da bi jo speljal v skušnjavo:

«Toliko najinega otečka je že voda odtrgala! Vrban pod nama so se že tako zrahljale korenine, da naju ne bodo moglo več dolgo nositi. Enega izmed naju bi morda še nosile. Toda le enega!»

Kaj mi je na to odgovorila Judita?

Niti besede!

Odrgala se je od mene, toda takoj me je spet objela z obema rokama. Za trenutek je ostala negibna in poljubila me je na usta. Trikrat me je poljubila. Trikrat sem čutil njene mehke, tople, nežne ustnice, kako so se pritisnile na moje. Potem pa me je izpustila, z ustnicami in z očmi se mi je nasmejala, in → kakor martinček se je splazila od mene, k vrbam, da bi se brez besede vrgla skozi grmovje v rjave, tuleče valove.

(Dalje prihodnjik.)

9. uro 15. marca določen likvidacijski narok. Razprava o likvidaciji terjatev se bo vršila v nekdanji porotni dvorani. Pričakovati je velik naval upnikov in bo ta razprava trajala najbrž več dni. Po dosedanjih podatkih je oškodovanih nad 30.000 strank. Aktiva se cenijo nekaj nad 5 milijonov, pasiva pa na 17 milijonov dinarjev.

* **Dober svetovalec v gospodinjstvu je zlata vreden.** Tega se dobro zavedajo vse tiste gospodinje, ki so morale na lastni koži občutiti, kako hudo je prav odgovoriti na nešteta vprašanja, ki se pojavljajo dan za dnem. Saj mora biti žena mati, zdravnica, gospodarica in še marsikaj. Zlasti pri nas na kmetih hudo občutimo pomanjkanje raznih gospodinjskih knjig. Ena najprimernejših, ki je bo vsaka žena vesela, je «Gospodinjski koledar za leto 1934.», ki ga je izdala založba «Žene in doma». Razen koledarskega dela, kakor vsaka pratika, prinaša posebne dnevne razpredelnice, kjer lahko gospodinja zapiše vse svoje dohodke in izdatke, da ima tako pravo knjigovodstvo. Skrbno izbrani zdravstveni članki pišejo, kako se moramo varovati raznih bolezni in kako jih zdravimo. Tudi o vzgoji otrok, ki se pri nas žal zanjo še premalo menimo, je napisanih v tem koledarju precej tehtnih besed. Toplo je pisan članek o «Ženi na vasi». Vsakogar bo zanimal članek, ki piše, kako se moramo pripraviti na zakon, in še obilo drugih zanimivosti je. Več povesti za odrasle in za mladino vam bo krajšalo čas v dolgih zimskih večerih. Najvažnejši pa so razni praktični nasveti za gospodinjstvo, ki jih je v koledarju objavljenih 100. Razen vsega tega je še dosti drugega zanimivega branja in obilo dobrih smešnic. Ta koledar, ki bo v njem dobila vsaka gospodinja vse, kar bo iskala, ne bi smel manjkati v nobeni hiši. Stane 30 dinarjev, naročnice revije «Žene in doma» pa dobe razen njega še 4 druge zanimive in prepotrebne gospodinjske knjige («Mož in zakon», «Pletenje in krpanje», «Vrt in moje rože» in «Naše zdravje») za 37 dinarjev. Naroča se pri upravi «Žene in doma» v Ljubljani, Dalmatinova 10—12.

* **Čitateljem «Domovine» sporočamo,** da nameravamo ponatisniti roman «D v a č l o v e k a», ki je zbudil že toliko pozornosti. Seveda bomo mogli storiti to samo, če se bo javilo dovolj prednaročnikov. Knjiga bo obsegala okoli 320 strani in bo stala za naročnike, ki se že zdaj javijo, mehko vezana 30 Din, s poštnino 2 dinarja več. Po izidu bo dražja. Prosimo vse prijatelje, ki bi knjigo radi imeli, naj jo naroče vsaj do 15. januarja. Pišejo naj dopisnico na uredništvo «Domovine», Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5 d.

* **Veliko veselje naredi božično darilo samo takrat,** kadar ustreza v vrednosti izdanemu denarju, kar se vam posreči, če greste v Trgovski dom Stermecki — Celje.

* **Dediščina iz Amerike.** V West Allisu v Zedinjenih državah je letošnjo pomlad umrl rojak Franc Zukan, ki je zapustil 2000 dolarjev gotovine. Po njegovi smrti se nikdo ni javil kot dedič. Prijatelji pokojnika so slutili, da je Zukan zapustil sorodnike v stari domovini in ker se jim zdi škoda, da bi denar zapadel državi, so naznanili za deva slovenskemu odvetniku Glojaku v Clevelandu, ki je takoj uvedel poizvedovanje in je naposled res našel sorodnike pokojnika, ki žive v Orešju pri Šmarjeti na Dolenjskem. Vložil je tožbeno tožbo in sodišče je odredilo, da se zapuščina izroči sorodnikom, dasi je denar že bil zapadel državi. Sodišče je upoštevalo okolnost, da jugoslovanski konzulat ni bil o zadevi obveščen in torej ni mogel pravočasno uvesti poizvedovanja.

* **Zdranila se je, ko so zvonovi oznanjali njeno smrt.** V Št. Vidu nad Ljubljano se je primeril nenavaden dogodek, o katerem razpravljajo ljudje po vsej okolici. Na Poljanah pri Št. Vidu je ležala bolna že nad 14 dni žena nekega mizarskega mojstra. Njeno stanje se je v soboto še izredno poslabšalo in se je v teku popoldneva onezavestila. Domači so bili prepričani, ker se že tri ure ni zavedla, da je mrtva, zaradi česar je hitel eden naznaniti njeno smrt. O smrti posestnice je bil obveščen seveda tudi cerkovnik in je s stolpa z malim zvončkom oznanil njeno smrt. Kmalu po-

tem so ji pričeli zvoniti tudi z ostalimi zvonovi. Medtem pa je prišel v hišo brat njenega moža, ki ni mogel verjeti, da je svakinja res mrtva. Stopil je k postelji in pričel je poizkuse umetnega dihanja. Njegov trud je bil po daljšem času uspešen: v lica navidezno mrtve je prišla barva in naenkrat je ženska odprla oči. V hiši je seveda zavladalo silno razburjenje, pa je takoj spet odhitel eden domačih do cerkve in ustavil cerkovnika, da je nehaj zvoniti. Vest o dogodku se je naglo razširila daleč naokrog in so ljudje prepričani, da bo mojstrova žena še dolgo živela, ker se je zbudila iz domnevne smrti.

* **Smrtna obsodba izdajalec.** AA objavlja: Dne 18. t. m. je bila pri sodišču za zaščito države v Beogradu razprava proti našemu državljanu Antonu Brkanu iz Tinje v primorski banovini, ki je pobegnil v Zadar. Na razpravi so ugotovili, da je Brkan izročal orožje, denar in razstreliva osebam, ki jih je pošiljal v našo državo, da tu izvrše atentate. Po končani razpravi je sodišče obsodilo Brkana na podlagi člena 1., točk 2. in 6., zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi na smrt v odsotnosti.

* **Stoletnica poroke.** Srbski listi obširno poročajo o zakonskem paru Stojanu Dimitrijeviću in njegovi ženi Jelki, ki sta te dni praznovala stoletnico svoje poroke, kar je nedvomno edinstven primer v naši državi in najbrže še tudi daleč po svetu. Oba zakonca, ki sta še dobro ohranjena, prebivata v Kavadarju in sta se oba rodila leta 1815. Medtem ko mož Stojan še vedno opravlja lažja poljska dela, je njegova žena sicer nekoliko naglušna, ima pa še vedno bister vid.

* **Smrtna nesreča se je pripetila v Vurmatu nad Selnico.** V gozdu veleposestnika Jurca sta podirala tesarja Ivan Stražišar in Matija Pirnat drevje. Pozno zvečer sta se napotila po strmi poti proti domu. Pot pa je bila zaradi zapadlega snega poledenela in je Stražišar padel tako nesrečno, da si je pri padcu razbil glavo in nekaj ur pozneje umrl.

* **Savinjski vlak trčil v voz.** Te dni je savinjski osebni vlak, ki prihaja ob sedmih v Celje, trčil nad Zalcem v dvovprežni voz, poleg katerega je stopal 25letni hlapec Karel Ažman iz Letuša. Lokomotiva je razbila voz in ubila enega konja. Na doslej nepojasnen način se je ponesrečil tudi Ažman, ki je dobil hude poškodbe na glavi. Pri trčenju so se zlomile tudi stopnice na lokomotivi. Ažmana so prenesli v vlak in ga prepeljali v Celje v bolnišnico. Zaradi hude nesreče je imel vlak pol ure zamude.

* **Smrtna žrtev snežnih zametov.** Te dni so se napotile tri ženske, med njimi tudi Ivana Rečeva iz Unca, v Posojino prodajat razne življenjske potrebščine. Že dopoldne, še bolj pa popoldne je silno snežilo. V tako slabem vremenu so se vračale v poznih urah proti domu. Ivani je prihajalo vedno slabše zaradi slabe poti in telesne izčrpanosti. S težavo so jo tovarišice privedle do obmejne italijanske stražnice. Tu je izgubila zadnje moči. Ena tovarišice je odšla na dom staršev povedati, da je Ivani slabo. Pozno ponoči so jo prinesli na dom že nezavestno. Pa se ni več zavedla. Zdravnik iz Cerknice je mogel ugotoviti le smrt.

* **20dinarski ponarejenec.** V Pljuju se je pojavil v neki trafiki 20dinarski ponarejenec, ki ga je policija zaplenila. Ponarejeni navec se spozna takoj na prvi pogled, ker je svinčenoaluminijaste barve in svinčenega zvoka.

* **Strašen boj z volkovi.** S planine Vučjaka se vsako zimo priplazijo volkovi v bližino človeških naselbin. Ko je letos tako zgodaj pritrsnila huda zima, so že trikrat videli večje volčje trume celo v bližini vasi Otočana pri Brodu. V eni zadnjih noči so volkovi naskočili v treh tropah sedem vaških domačij. Prebivalce ste iz spanja prebudili tulenje volkov in mukanje živine. Kmet Blaž Kukič je zgrabil za sekuro in tekel iz hiše proti svojemu hlevu, okrog katerega se je že plazilo nekaj volkov. Ko je prvega volka udaril s sekuro, pa sta mu druga dva skočila na hrbet in začela se je obupna borba na življenje in smrt. Enega

volka je kmet dobro zadel s prvim zamahom, drugega, ki ga je grizel v vrat in pleča, pa se je tudi srečno otresel ter zamahnil po njem s sekuro. Ker so hiteli na pomoč sosedje, so zveri zbežale izpred Kukičeve hiše. Istočasno pa sta dve drugi volčji krdeli mesarili živino v dveh hlevih. Volkovi so raztrgali sedem krav in štiri konje ter ranili enega vola. Kakor so pozneje ugotovili, se je vol pred volčjim napadom umaknil v kot hleva ter potem, ko si je zavaroval hrbet, volkove napadel z rogovi. Tako je ostal živ. V vsakem krdelu je bilo pet do šest sestradanih volkov.

* **Smrtna nesreča rudarja.** Te dni se je pripetila na rudniški železnici med Terezijo in Gvido v Trbovljah huda nesreča, katere žrtev je postal dvainpidesetletni rudar Ivan Mlinarič. Nesrečež je po nastopu jutrnje službe naložil na jamski voziček električne jamske svetilke, ki jih je nameraval peljati do polnilne postaje za akumulatorje pri kompresorju na Gvidi, kjer bi se znova napolnile. Potiskal je voziček z obema rokama naprej, pri tem pa je najbrže gledal v tla, kajti, ko je pripeljal voziček nekako do sredine proge med Terezijo in Gvido, mu je privozil nasproti od Gvide vlak s praznimi jamskimi vozički, katerega Mlinarič očitno ni opazil, ker bi bil sicer lahko od svojega vozička odskočil. Nastala je nesreča, ki je bila za Mlinariča usodna; prišel je pod kolesa, pri čemer je bil tako hudo poškodovan, da je med prenosom v bolnišnico umrl. Pokojnik je bil priden delavec in pri svojih tovariših priljubljen. Zapušča vdovo in otroka, ki ga je pred leti vzel v svojo oskrbo in vzgojo.

* **Okraden Američan.** 26letni Maks je vse leto delal v Kanadi in prav zadovoljen se je vrnil z dolarji v žepu domov. Nedavno je prišel v Ljubljano. Okrog Američana se je zbrala tudi družba dobrih prijateljev, ki jih je Maks vabil v goste. Počasi je Maksu vino stopilo v glavo in naenkrat je na klopi sladko zaspal. Zjutraj se je zbudil in s strahom ugotovil, da je dolarje vzela noč, z njimi vred pa tudi prijatelje. Zatekel se je na policijo in povedal, da mu manjka okrog 250 dolarjev. Policija je njegove prijatelje že aretirala.

* **Razbojniški napad na hišo samotnega posestnika.** V vranski okolici so taki drzni razbojniški napadi, kakršen se je zgodil v noči na predzadnje nedeljo v Zahomcih nedaleč od Vranskega, čisto neobičajno. V omenjeni noči sta šla 65letni posestnik Matija Sevnik in njegov hlapec spat okrog 22. ure. Gospodar je ležal na postelji ob peči, a hlapec na drugi postelji poleg gospodarjevega ležišča. Naenkrat pa je hlapec, ki še ni zaspal, začul iz male sobe ropot. Zbudil je gospodarja, a ker je ropot ponehal, sta menila, da so ropotale le mačke. Ko pa sta zadremala, so zdajci vdrli v hišo štirje zakrinkani neznanec in eden njih, ki je svetil z električno svetilko, je pozval hlapca, naj pove, kje je gospodar. Hlapec je prestrašen pokazal na gospodarjevo ležišče. Roparji so nato oba na posteljah zvezali in zagrozili gospodarju z revolverjem ako jim ne izroči denarja. Ko jim je posestnik Sevnik odgovoril, da nima pri hiši več kakor 30 Din, so ga spravili pokoncu, da jih je moral v sami srajci in spodnjih hlačah voditi po vsej hiši. Pri tem so ga topli in suvali. Ko je gospodar pri tej roparski preiskavi dospel do hišnih vrat, je planil v noč in hotel pobegniti. Roparji pa so se vrgli za njim, ga prijeli, ponovno pretepli in odvedli nazaj v hišo. Prebrskali so tudi kašče, a našli niso ničesar. Ko je naposled gospodar izjavil, da je izkupiček za hmelj dal shraniti v posojilnici, so se roparji poslovili z grožnjo, da se še vrnejo. Prestrašena gospodar in njegov hlapec sta se šele zjutraj upala ven do bližnjega, precej oddaljenega posestnika, ki je šel roparski napad javiti orožnikom na Vransko. Orožniki so takoj pričeli preiskavo in so roparjem menda že na sledu. Dva osumljenca, ki so ju prijeli, zanikujeta krivdo.

* **Dve obsodbi.** Pred mariborskim okrožnim sodiščem sta se obravnavala dva primera fantovskih preteпов, ki so imeli hude posledice. Prvi je stopil pred sodnike 16letni posestnikov sin Janez K. iz Slovenskih goric, ki je bil obtožen, da je v

marcu na cerkvenem pragu zabodel posestnikovega sina Franca Zmavca, ki je nekaj dni pozneje podlegel poškodbam. Obtoženec je dejanje v celoti priznal. Zaradi njegove mladoletnosti je sodišče odredilo, naj ga oddajo v državno poboljševalnico. Drugi je bil obtožen 22letni Stefan Zver iz Renkovec v Prekmurju in sicer zaradi telesne poškodbe svojega znanca Čizmašija, ki ga je obstrelil. Ranjenec se je moral nekaj dni zdraviti v bolnišnici. Obtoženec se je zagovarjal s silobranom, česar pa nobena priča ni potrdila. Obsojen je bil na sedem mesecev zapora.

* **Neznani tatovi so oplenili trgovino.** V noči 8. t. m. so neznani tatovi vlomili v trgovino Ivana Meška pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah. Z dolgim železnim drogom, ki so ga ukradli pri trgovcu Jakobu Čučku, so razklenili na zunanjih vratih dve močni ključavnici, nato pa so razbili ključavnico na notranjih vratih. Ropot, ki so ga povzročali pri svojem poslu, je prebudil v hiši stanujoči ženski Marijo Krambergerjevo in Terezijo Piblerjevo. Da prepod vlomilce, je začela Krambergerjeva streljati pri notranjih steklenih vratih s strašilno pištolo. Vlomilci so se strelorres prestrašili ter so pobegnili. Ko pa so videli, da ni resne nevarnosti, so se čez kake pol ure

vrnili v trgovino. Obe ženski sta slišali, kako so vlomilci jemali blago iz izložbe ter ga metali na kup na pult. Obe sta kričali nad vlomilci, naj zapustijo trgovino, vendar se neznanci za to niso zmenili, nego so svoje delo nemoteno opravljali dalje. Krambergerjeva je spet poizkušala s strašilno pištolo, a ji je eden vlomilcev odgovoril s pravim samokresom. Nato so se tatovi za nekaj časa odstranili. Čez dobre pol ure so se ponovno vrnili. Svetili so si z električno svetilko ter stikali po predalih za denarjem. Ker sta se ženski bali, da ne izropajo še njih, je Krambergerjeva ustrelila s pravim samokresom skozi okence pri vratih med vlomilce, česar so se vlomilci prestrašili in so zbežali s plenom. Na begu jih je videl še šolski upravitelj g. Kos, katerega je prebudil strel, ker je trgovina blizu šole. Vlomilci so bežali mimo cerkve v smeri proti Trnovski vasi. Iz trgovine so odnesli 120 m sukna za obleke in zimske suknje, 10 m pliša za ženske obleke, 120 m modrega platna za predpasnike, 300 m raznega tiska, 60 m parhenta, 6 ženskih volnenih velikih robcev, 25 moških srajc, 25 svilenih rut za na glavo in še več drugega blaga v vrednosti okoli 20.000 dinarjev. Orožniki so vlomilcem že na sledu in je pričakovati, da osumljence v kratkem zapro.

Dedinje. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo prijateljem in znancem slovenski fantje gardisti iz 13. in 15. čete pehotnega polka kraljeve garde: Janko Pirnat (Krtina pri Dobu), Ivan Barolič (Koseze pri Moravčah), Ludovik Ulčakar (Podstran pri Moravčah), Ciril Barle (Straže pri Domžalah), Alojzij Dime (Ihan), Edvard Marolt (Dolnje Podpoljane pri Velikih Laščah), Jožef Mihelič (Kot pri Ribnici), Peter Šifler (Zabnica pri Škofji Loki).

Djevdjelija. Slovenski fantje orožniki, služeci na jugu naše domovine, želimo vesele praznike vsem bralkam in bralcem «Domovine», prav posebno pa našim fantom in dolenjskim dekletom: France Colarič (Sv. Križ pri Kostanjevici), Antan Zupančič (Št. Jernej na Dolenjskem), Stanko Černe (Litija ob Savi), Stanislav Barantin (Novo mesto), Franc Rep (Ptuj), Vekoslav Cerar (Domžale), Avgust Volk (Slovenjgradec) in Ivan Kalože (Ljubljana).

Kovačica. Vesele božične praznike in srečno novo leto želita vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» Slovenca orožnika, služeca v Kovačici v Banatu: Franc Počervina (Birčna vas pri Novem mestu) in Ivan Volčina (Vojnik pri Celju).

Križevci v savski banovini. Vsem bralcem in bralkam «Domovine», zlasti svojem, želi vesele božične praznike in srečno novo leto: orožniški kaplar Ludovik Medvešek.

Lekenik. Zaposleni smo v hrvatskih šumah pri industriji Filipa Deutscha. Tu nas je čez 40, vsi iz Loškega potoka. Letos bomo tu praznovali božič bolj slabo, daleč od ljudi, v zakajeni baraki sredi zapuščene šume. Ni več tako, kakor je bilo prejšnje čase. Zasluzek je slab, izdatki pa so isti kakor prej. Zato s skrbjo gledamo v prihodnost, a vendar upamo na boljše čase. Vesel božič želimo vsem domačim, prijateljem in znancem: Alojz. Karel, Anton in Ciril Šega, Alojz in Franc Lavrič, Alojz Ruparčič, Alojz Baraga, Franc Žagar in višji kuhar Ivanek.

Loški potok. Želimo vsem čitateljem in čitateljicam doma in na tujem prijeten božič: Jože Benčina, Franc Levstik, Ludovik Bartol, Janez Lavrič, Sando Rus, Anton Benčina, Jože Zgonc, Rudolf Rus, Alojzij Lavrič, Jože Lušin in Anton Benčina, vsi iz Travnika v Loškem potoku.

Niš. Slovenski fantje, služeci kot inženjerji pri pionirskem polku v Nišu pošiljajo vsem naročnikom naše priljubljene «Domovine», nadalje dragim staršem, prijateljem in slovenskim dekletom pristrčne pozdrave z željo, da bi bili vsem skupaj božični prazniki dnevi zadovoljstva, ljubezni, miru in nade, da se skoro snidemo: Svečnik Alojz (Rimske Toplice), Teichmeister Franc (Zabukovca pri Celju), Korber Branko (Trbovlje), Muren Karel (Trebča vas), Škvarč Ivan (Dobova), Pilko Stane (Celje), Majsec Ivan (Začretje) in drugi.

Mirna pri Breglih. Slovenski fantje iz rudnika Mirne pri Breglih (savska banovina), želijo vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» v Jugoslaviji in našim rojakom izseljencem vesele božične praznike in srečno polno novo leto: Božišnik Josip, Setinšek Ivan, Sajovec Henrik, Dvoršek Jožef, Mlakar Ignac, Anžič Franc, Ribič Viktor, Čizmek Rudi, Plevnik Jakob, Čizmek Leopold, Gabrič Karel, Pavlič Alojz, Kočever Jože, Marinko Jožef, Konič Mihael, Zaletel Julij, Pinter Alojz, Jakšič Jože, Železnik Franc, Markovič Miha, Moškon Pavel, Kozole Jožef L. II. in III., Budna Jožef, Škrbec Jožef, Haler Rudolf, Haler Leopold, Haler Janez, Haler Maks, Mešiček Miha, Kostonšek Alojz, Kostonšek Anton in naš višji kuhar Rus Matevž.

Mostar. Vesele božične praznike želimo vsem slovenskim fantom in dekletom fantje, služeci pri pehotnem polku v Mostaru: Ivan Kuder (Leverec), Anton Benc (Črnomelj), Ciril Fortuna (Ljubljana), Anton Marolt (Bled), Franc Skaza (Rače).

Nova Topola. Žandarmerijski kaplar Gole Anton (Zagorica pri Trebnjem) želi vsem slovenskim dekletom in fantom vesele praznike in srečno novo leto.

BOŽIČNI POZDRAVI

Bajmok. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem čitateljem priljubljene «Domovine», posebno dekletom, slovenski fantje orožniki, služeci v Bački: orožniški kaplarji: Čretnik Pavle (Lukovica), Okorn Karel (Tržišče) in Matičič Matija (Rakek).

Banja Luka. Tudi tukaj nas je nekaj Slovencev rudarjev, ki smo zaposleni v državnem rudniku. Delavske razmere so tu še precej dobre. Praznik uedinjenja in rojstni dan Nj. Vel. kralja smo tudi mi lepo proslavili. Vesele božične praznike želiva vsem bralcem in bralkam «Domovine», posebno pa najinim znancem rudarjem v Kočevju, Pavlina in Alojzij Ožura.

Bečkerek. Vesele božične praznike želimo vsem naročnikom «Domovine», posebno svojem, orožniški kaplarji, služeci v dunavski banovini, a zdaj gojenci orožniške šole v Velikem Bečkereku: Janez Poznič (Polenshak pri Ptuj), Matija Sluga (Dole pri Litiji), Izidor Komar (Št. Rupert na Dolenjskem), Franc Ban (Senovo pri Rajhenburgu), Ivan Prednik (Slovenjgradec), Martin Krevelj (Selce pri Blanci), Ivan Rupan (Rob), Rudolf Založnik (Frankolovo), Anton Steklasa (Št. Rupert na Dolenjskem), Viktor Gofkovič (Ptujška gora), Ivan Podbevšek (Brdo), Janez Levar (Logatec), Franc Nartnik (Mirna na Dolenjskem), Ivan Butija (Izlake-Medija), Josip Erbežnik (Potočna vas), Franc Čigrl (Ruše), Vinko Mlakar (Pragersko).

Beli potok pri Beogradu. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine»: Franc Drašler (Brezovica pri Borovnici), Jože Kotnik (Slivnica pri Mariboru), Anton Mohor (Ratež pri Novem mestu), Lozinšek Ignac (Tršec pri Ptuj).

Beograd. Vojaki v službi v ministrstvu za vojsko in mornarico želijo vsem bralkam in bralcem «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Peršin Stane (Brest pri Igu), Anžič Alojz (Snebrje), Peternel Jože (Zgornje Perniče), Grilc Viktor (Vače pri Litiji), Zdešer Janko (Brezje), Nose Anton (Spodnje Sušice pri Novem mestu).

Beograd. Slovenski fantje, orožniki velocipedskega voda beogradskega orožniškega polka, želijo vsem naročnikom in naročnicam vesele božične praznike in srečno novo leto: orožnik podnarednik Murko Alojz (Maribor), orožniški kaplarji: Drač Janez (Žusem), Planinšek Andrej (Zgornja Kungota), Virant Anton (Lipljene pri Turjaku) in Zajšek Anton (Ptuj), orožnika: Halužan Albert (Rogatec) in Jugović Jožef (Sv. Duh pri Škofji Loki).

Beograd. Slovenski fantje, služeci v prvi pehotni podoficirski šoli kralja Aleksandra I. v Beogradu, žele vesel božič: Franc Tišler (Lom nad Tržičem), Erhart Deučman (Marija Snežna v Slovenskih goricah), Alojzij Nared (Mahneti pri Cerknici), Josip Polak (Št. Jurij ob južni železnici), Alojzij Kokove (Rovišče pri Krškem), Josip Počivaršek (Ljubljana), Franc Trstenjak (Ormož), Mihael Vimpran (Dobrua pri Celju), Franc Zorc (Podkraj), Janez Udovič (Senožeti pri Ljubljani), Franc Bezjak (Sv. Anton v Slovenskih goricah), Anton Zdešar (Smlednik), Jožef Bavčič (Maribor), Anton Butarac (Sušak), Friderik Snopel (Maribor), Martin Horvat (Skoke), Josip Prevaršek (Celje), Alojzij Lasič (Rogaška Slatina), Franc Jerše (Dvor pri Žužemberku), Ignac Vidervol (Ribnica), Jakob Grahek (Beričevo pri Ljubljani), Jožef Šunpal (Laznica pri Mariboru).

Bogovina. Tudi mi rudarji iz Bogovine v Srbiji se moramo enkrat malo oglasiti. Tu v rudniku nas dela dosti Slovencev, ki prenašamo naš hudi rudarski stan, saj moramo živeti bolj skromno, ker so plače majhne. Sicer pa smo zadovoljni, saj smo zdravi in upanje tudi imamo, da bodo enkrat prišli boljši časi za nas. Staršem, bratom, sestram, domačim fantom in dekletom želimo vesele božične praznike in srečno novo leto: Ivan Romih (Trobindol), Jožef in Rudolf Romih, Janez in Jože Gračnar in Ivan Rutar (Tržišče).

Carevo selo. Že tretji božič slavimo na bolgarski meji. Vesel božič in srečno novo leto želi čitateljem in čitateljicam našega lista «Domovine» graničar Franjo Potočnik (Žetale pri Rogaški Slatini).

Čuprija. Vesele božične praznike in srečno novo leto žele čitateljem in čitateljicam «Domovine» slovenski fantje kaplarji, gojenci artilerijske podoficirske šole v Čupriji: Schweiger Anton (Črnomelj), Golenko Franc (Črnomelj), Rozman Jože (Grim pri Gradacu), Urek Rudolf (Brezice), Uderman Boris (Novo mesto), Cervenka Ignac (Novo mesto), Horvat Vincenc (Ptujška gora), Šrot Konrad (Poljčane), Bačnik Franc (Smlednik), Križaj Alojz (Senica pri Medvodah), Jerala Josip (Smlednik), Lavrič Telesfor (Ljubljana), Gjozento Silvester (Ljubljana), Ozimič Rudolf (Slovenska Bistrica), Gosak Anton (Vuhred), Copf Valentin (Smarje pri Jelšah), Kamničar Josip (Strizova), Preskar Franc (Celje), Čeh Franc (Ptuj), Šošter Ivan (Studenice pri Poljčanah), Fuk Alojz (Idrija), Mohorko Franc (Ptujška gora).

Pakrac. Tu nas je več Slovencev zaposlenih pri tvrdki Slaveks. Delamo železniške pragove. Garamo od zore do temne noči, da bi nekaj dinarjev zaslužili do lepih pomladnih dni. Želimo vesele božične praznike in srečno novo leto domačim, prijateljem in znancem: Franc Mohar, Anton Samsa, Janez Debeljak, Alojzij in Janez Knavs (Mali log), Anton Turk, Alojzij Debeljak, Ivan Mohar in Ivan Kordiš (Retje).

Peč. Slovenski fantje, orožniki v orožniškem tečaju v Peči (Črna gora), želijo vsem znancem, prijateljem in čitateljem «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Jožef Popotnik (Sv. Lovrenc na Pohorju), Ignacij Slak (Trebnje), Martin Mirtič (Ajdovec), Mirko Fertič (Dob pri Domžalah), Franc Krašovec (Vrhnik), Benedikt Zupan (Rakek), Engelbert Stravnik (Muta), Maks Fras (Murščak), Štefan Vegič (Beltinci), Ivan Sakelšek (Podlehnik), Štefan Popovič (Spodnje Mesinje), Janez Pekovec (Bohinjsko jezero), Janez Ravnik (Bohinjsko jezero), Gustav Krajnc (Laško), Anton Zrimc (Grosuplje).

Pirot. Slovenski fantje orožniki, ki služijo kralju v pirotski orožniški četni, želijo svojcem in vsem slovenskim dekletom in fantom najlepše božične praznike in srečno novo leto s prošnjo, da se vsaj v duhu spominjajo nas, ki bomo proslavljali praznike daleč od doma: podnarednik Golob Ivan (Vransko), kaplar Cvelbar Anton (Čadraže), Lakner Pavle (Kočevje), orožniki: Vrečko Ivan (Sv. Jurij ob južni železnici), Trstenjak Ivan (Štrigova), Pahernik Franc (Sv. Jurij ob Pesnici), Matekovič Jože (Ribnica), Deželak Ivan (Trbovlje), Grlica Alojzij (Novo mesto), Novak Ernest (Podsreda), Rančigaj Franc (Braslovče), kaplar Bohinc Andrej (Kranj), podnarednik Rojc Peter in Petrič Friderik (Tržič).

Prešovo. Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem čitateljem «Domovine» rodbina Milan, Tončka in mala Ladislava Škof.

Rajla pri Beogradu. Slovenski fantje orožniki želijo vesele božične praznike in srečno novo leto vsem čitateljem naše preljube «Domovine», posebno našim slovenskim dekletom: podnarednik Klavžer Franc (Rajhenburg), Kobale Konrad (Frani), Gramc Ivan (Sv. Križ).

Ravna Reka. Slovenski fantje rudarji želijo vesele božične praznike in srečno novo leto vsem bralcem in bralkam «Domovine»: Ignac Urankar, Franc Trebušak in Anton Podbevšek (Podmilje), Franc Zotlar (St. Gothart), Štefan Cvar (Tušinj), Ivan Štendlar (Čemšenik), Franc Sajovic (Zibeznik).

Rogaška Slatina. Vsem bralcem in bralkam «Domovine» želimo prav vesele božične praznike: Andi Kužner, Vinko Junež, Franci Žužman, Jakob Pobežin, Jožko Strašek in France Junež.

Ruma. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem slovenskim fantom in dekletom fantje Slovenci, služenci v rumskem orožniškem vodu: Pavle Kavčič (Žiri), Franc Ziherl (Planina), Ignac Letič (Sv. Vid), Franc Škul (Ribnica), Mihajlo Pesek (Dravsko polje).

Šibenik. Vsem prijateljem in prijateljicam «Domovine» želimo srečen božič mornariški podnaredniki: Karel Novak (Smlednik pri Medvodah), Franjo Raspotnik, Ivan Murn (Trbovlje), Avgust Škrjanc (Kamnik), Alfred Medved (Celje), mornariška kaplarja Feliks Kupic (Ljubljana) in Vladko Mlakar (Sušak).

Tivat. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem slovenskim fantom in dekletom slovenski fantje mornarji s kraljevskega broda «Dubrovnik»: Ciril Mocu (Ljutomer), Milan Zavodnik (Višnja gora), Avgust Frigid, Ernest Šmuc (Ljubljana), Dore Fajdiga (Nova Štifta), Anton Mrjasec (Medvode), Blaže Križnik (Žiri), Erih Gulovnik (Prevalje).

Tučin. Slovenski fantje orožniki 27. izrednega kurza orožniške pripravniške šole v Peči pošiljajo pozdrave slovenskim fantom in dekletom: Josip Popovič (Mestinje), Janez Brancelj (Gornji Ig), Karel Ulaga, Franc Vidic (Polje), Ivan Zakelj (Logatec), Matija Rebernik (Štrigova), Karel Rajer (Žužemberk), Janez Rajer (Vrhnje),

Jožef Tancek (Gornji Ig), Ignacij Jarc (Veliki Lipovec), Jožef Hiti (Osredek), Franc Hribar (Bohinji), Jožef Stvarnik (Laško), Ignacij Potec (Melinici), Franc Gregl (Bizeljsko).

Seegraben (Avstrija). Vsem bralcem in bralkam «Domovine» želijo vesele božične praznike in srečno novo leto: Anton in Marija Kopmaier, Franc in Ana Zupanc, Štefan in Roza Vogrič, Andrej in Marija Veigl, Miha in Lojza Navršnik, Liza Godec in Vincenc in Neža Lahomšek.

Meerbeck (Nemčija). Veseli božič in srečno novo leto želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine», zlasti sorodnikom na tujem in na domači zemlji: Ivan Vider, Janez Primožič, Bartelj Jovančič, Marija Smukova, Alojzij Leskovar, Anton Dover, Anton Gradišar, Valentin Pribožič, Martin Zakušek, Jakob Franz, Ivan Richter, Ivan Pretner, Ivan Pichl, Matevž Umek, Martin Novšak, Anton Krivec, Andrej Jeričijo, Blaž Filip, Leon Zupančič, Martin Kantušar, Rok Križnik, Rozalija Bregarjeva, Marko Avšič, Franc Dimec, Franc Klavžar.

Aumetz (Francija). Še vedno živimo. Seveda je tudi nas obiskala teta stiska, ki zdaj na zimo pritiska še huje. Počivamo razen ob nedeljah še na ponedeljke in sobote. Za naše telo je to dobro, ali za žep je bolj slabo. Peč tega se tudi sicer zasluži bolj slabo. Poleti obdelujemo tudi zemljo, da si vsaj malo prideltamo doma. S tem nam je precej pomagano. Samo od tega, kar se danes zasluži, bi ne mogli živeti. Posebno so uboge družine s številnimi člani. Prazniki se nam približujejo. Srečni vi vsi, ki jih proslavljate doma, četudi nekateri v slabih razmerah. Res, tudi tukaj se živi, vendar pa tistega božičnega veselja, kakor smo ga imeli doma, nam tujina ne nudi. Ni tako slovesna sveta noč! Ne pojo zvonovi tako milo. Vse to smo uživali le v naši ljubi domovini. Zahvaljujemo se uredništvu «Domovine», ki nas preskrbuje z novicami in lepimi povestmi, in želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine», zlasti domačim vesele božične praznike in srečno novo leto. Franc in Antonija Lužar, Anton in Angela Papež, Ivan in Marija Tolmajner (Krmeljska dolina), Alojzij Brezant, Ana Ocvirnova, Dominik Lokovšek, Jože in Pepca Kovačič (Dobje pri Planini), Martin, Ignac in Minka Požlep (St. Rupert pri Laškem), Jurij in Cecilija Levart (Konjice).

Brienne le Chateau (Francija). Vesele praznike in srečno novo leto žele rojakom, zlasti onim iz Prezida: Frsnjo, Ciril in Ivan Ožbolt in Jože Bebar (Prezid), Anton Mlakar (Viševak), Anton Vesel (Hrib pri Loškem potoku) in Matija Šmit (Zagorje).

Chauvillers (Francija). Želiva vesele božične praznike in srečno novo leto vsem čitateljem «Domovine», posebno prekmurkim rojakom: Červek Geza (Nemčavci), Vidonja Janez (Beltinci).

Combelle (Francija). Mnogo nas je tu Slovencev, ki smo zaposleni v rudnikih in kopljemo črni diamant, da si služimo vsakdanji kruh. Hvala Bogu, doslej še ne poznamo krize, ker še delamo 22 do 23 šihov na mesec. Več rojakov nas je tukaj z družinami. Zelo radi beremo priljubljeno «Domovino», ki nas redno obišče vsako soboto. Iz srca želimo svojcem, prijateljem, prijateljicam in bralcem «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Martin in Ana Kovšček (Spodnje Jesenice pri St. Rupertu na Dolenjskem), Alojzij in Julijana Strajnar (St. Rupert na Dolenjskem), Anton in Terezija Zadnik (Stari trg pri Cerkljici).

Gravelines (Francija). Že dolgo se nismo oglašili v priljubljeni «Domovini», ki jo vsi radi prebiramo. Pred meseci smo imeli poroko našega rojaka. Bilo je precej vesela, čeprav so manjkale tiste naše stare ženitovnjaške zabave, kakršnih smo navajeni v domačih krajih. Novoporočencema mnogo sreče! — Te dni je preminil po dolgotrajni in mučni bolezni naš prijatelj Matija Jurca, rojen leta 1908, v Ameriki. V Francijo je prišel pred tremi leti. Za njim žalujeta žena, p. rodu Francozinja, in rodbina Zakrajškova. Naj mu bo lahka tuja zemlja! — Tukaj nas je zaposlenih precejšnje število Slovencev in Slovenk,

a je vse slabša plača. Naš gospodar je z nami Slovenci zadovoljen, a glede plače moramo pač potrpeti, ker je kriza. — Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine»: posebno pa ožjim rojakom: Matija Intihar (Bločice), Ludovik Lavrič (Nova vas), Ludovik Janeš (Babno polje), Karel Zgonec (Radlek).

La Roche en Brenil (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želi iz tujine vsem bralcem in bralkam «Domovine», zlasti ožjim rojakom: Josip Malnar (Tršča pri Čabru).

Luttenbach (Francija). Že dolgo je, odkar se nismo oglašili v «Domovini». Skoro tri leta. Od vseh 120 starih Marksteinerjev rojakov nas je tu še 10. Vsi drugi so že davno doma. Vsi smo bili v Marksteinu pred štirimi leti in smo vedno v zvezi in se obiskujemo. Za vse svete smo se zbrali v prijaznem mestu Guebvilleju na grobu Valentina Vengusta. Za praznike se zmerom obiskujemo, čeprav smo daleč narazen. Želimo svojcem, bivšim Marksteinerjem in čitateljem «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Rudolf Hvalec (Ptuj), Franc Rozman (Bukovec pri Ptuj), Jožef Kovač (Ponikva pri Sv. Juriju ob južni železnici), Anton Fišer (Marenberg), Ivan Uran (Sevnica ob Savi), Alojzij Lenič (Dramlje pri Celju).

Paris (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želiva vsem Slovincem, čitateljem «Domovine», posebno pa fantom in dekletom Loške in Bloške doline: Franc Žnidaršič (Stari trg pri Rakeku) in Ivan Maček (Radjček pri Novi vasi).

St. Denis du Behelan (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želiva rojakom bralcem «Domovine» brata Štefan in Nikolaj Grah (Prekmurje).

Tardinghen (Francija). Dovolite, da v priljubljeni «Domovini» želimo vesel božič in srečno novo leto slovenskim fantom in dekletom, zlasti prekmurkim, prav tako vsem svojcem: Franc in Terezija Kikec, Anton Zrim in Marija Gergkova (Motovilci), Karel Škodnik in Alojzij Lenarčič (Gornji Slaveči), Franc Slalik, Franc, Jožef in Julija Horvat (Strnišče), Gizela Petkovičeva in Rozika Vargova (Radmošanci), Matija Antalašič (Podturen), Žarko Mandić (Vrelo), Milan Zorič (Galovac).

Challout St. G'ees (Anglija). Veseli božič in srečno novo leto želimo vsem rojakom: Lojzka in Štefica Primčevići in Režika Koroščeva.

Buenos Aires (Argentina). Vsem rojakom doma in na tujem želi lep božič in srečo v novem letu Vinko Lavriha.

Villa Dominico - Buenos Aires (Argentina). Predvsem želimo tebi «Domovina» vesel božič in srečno novo leto. Prosimo te, da nam tudi v prihodnjem letu donšaš vsak teden novice iz starega kraja, in ti želimo v tem letu mnogo novih naročnikov. Našim novoizvoljenim županom, svojcem, znancem in prijateljem in stari domovini želimo vsi podpisani vesele božične praznike in srečno novo leto: Anton in Katica Petrovič, Andrej in Julijana Windisch, Franc in Germa Drvenšek, Jurij in Terezija Cafuta, Franc Zabet, Martin in Andrej Krajnc, Jakob Merc, Franc Kozelj, Eliza Petrovičeva in Julijana Drvenškova (Leskovec pri Ptuj), Matija in Anica Turk, Štefan in Rozalija Macan, Martin Erbus, Franc Bauman, Franc Lendero, Anton Mlakar in Jernej Muršič (Sv. Lovrenc na Dravskem polju); Franc Kostajevc in Franc Kukovič (Sv. Vid pri Ptuj), Franc in Zala Primožič (Gaberje pri Mirni), Marija Štanta (Mirna pri Gorici), Franc Ozmeč (Melinici v Prekmurju), Alfonz Kiliar (Ižakovci v Prekmurju), Matija Vene, Leon. Ratejc (Bučka), Alojzij Praznik (Štrit), Ivan Grandovec (Straže pri Novem mestu), Matija Centrih in njegovi sinovi in hčere Matija, Ladislav, Herman, Heribert, Viktor, Marija, Natalija in Albina Marija (Planina pri Sevnici).

Stoix Lookout (Kanada). Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem čitateljem «Domovine», posebno pa svojim sorodnikom, šofer Ferdinand Šprager (Beltinci).

BOŽIČNA PRILOGA DOMOVINE.

Božični zvonovi

*Božični zvonovi donijo čez plan,
oznanjajo davno novico:
ob polnočni uri zasvetil je dan,
Zveličar je rojen, ki z rajskih poljan
prinesel je svetu resnico.*

*Božični zvonovi oznanjajo mir,
prepevajo pesem ljubezni.
Soprašstvo naj mine, utihne prepir!
Odprt je človeštvo nebeški izvir
zdravila za tuže, bolezn.*

*Božični zvonovi skrivnostno pojo...
Odgrinja se temna zavesa...
Nad nami utrinja se zvezdno nebo,
v pišavo ozira se trudno oko
in srca litijo v nebesa...*

Sotečičan.

Tujec

Božični zvonovi zvonijo pobožno, kakor bi v neznanem hrepenenju drhteli. Izza goste žive meje pokopališča stopi mlad mož in krene med vrste grobov, kakor bi nekaj iskal. Pri grobu, ki ga opleta bršljan, obstane, cmete sneg s spomenika, da bi prebral ime. Star mož počiva v grobu. Ivan Novak žalostno odkima in gre dalje. Med potjo šepne:

«Elizabeta se mora imenovati, kakor se je imenovala moja mati, ali pa», nadaljuje v mislih, «Magdalena, kakor je bilo moji nevesti ime.»

Grob za grobom preišče, da bi dobil ljubljeno ime. Naposled je našel na skromnem križcu ime Elizabeta.

«Tu se bom odpočil, mati.» In ves izmučen se spusti na rob groba in se opre ob križ. «Ni tvoj grob, toda grob matere je.» In za trenutek se čuti rešenega vsega zemškega trpljenja kakor v materinem naročju.

Skozi berno obleko popotnega moža sili mráz. Ves premrl vstane. Danes je njegov praznik, njegov božič, ki ga bo prostavljaval sam na grobu, v mrazu.

«Tvoja sveča naj zagori tebi v spomin, Magdalena», pravi tiho pred sebe in nekaj pri srcu ga zgrabi, da ga zalijejo solze. Danes je leto dni, kar je za zmeraj zaprla oči, in nekaj dni pozneje je šla še njegova uboga mati za njo. Zavrata bolezen jo je pobrala. Docela sam, zapuščen je ostal na tem božjem svetu. In siromašen, brez beliča v žepu. Saj je vse, kar je imel, izdal za svoje drage, da bi ju rešil. Prej je imel še lepo službo. Godbenik je bil. Toda takrat so mu odpovedali, ker je v tistem nesrečnem času večkrat zamudil službo. Odtlej pa hodi po svetu in išče nove službe.

Solze mu polze po licih in ne more jih ustaviti. Roke mu drhte, ko pripravlja vse za svoje skromno praznovanje. Ni dosti. Prav skromna smrečica. Ob poti jo je dobil, kakor bi bila nalašč zanj zrasla. Zatakne jo pred križ v sneg in pritrdi nanjo lepe, bele sveče, ki jih je kupil v vasi. Denar zanje je zaslužil, ko je vse popoldne igral vaščanom na gosli. Le dve sveči sta že od prejšnjega leta. Svetili sta Magdaleni in na njima je počival njen pogled, ko je njena duša že hitela v večno božično veselje...

Prav tedaj, ko hoče prižgati sveče, začno spet zvoniti zvonovi. Božično hrepenenje prešine nje-

govo srce. Da bi še enkrat slišal tiste lepe domače pesmi... in potem zaspal na tem grobu matere, ki ni bila njegova mati, za zmeraj.

Tako lepo toplo mu postane v cerkvi. In tako veselo v srcu, ko strmi pred oltar. Kako lepo done orzjel čuti, da igra organist z vernim srcem. Kako mu drhte roke. Kako se mora premagovati, da ne vzame sredi službe božje gosli v roke in ne zapoje z njimi v to sveto božično noč.

In potem stoji spet v temi na grobu, kjer je zataknil smrečico s svečkami. Sliši zamolkle korake ljudi, ki hodijo iz cerkve. Vsi so srečni...

Tedaj se nasmehne in k mu srce v samotni joka, prižge sveče.

Sveta noč in tudi on, najsamotnejši na svetu, jo bo praznoval...

Tiho plapolajo sveče v vetru. Svoje gosli boža. Mati mu jih je bila podarila pred davnimi leti. Na božič je bilo... Odtlej so bile njegove, spremljale so ga povsod, v veselju in v žalosti.

Potem se je naslonil na križ, oči je uprl v drevesce in začel igrati. Mehko kakor iz srca je donela v temo: «Sveta noč, blažena noč...»

Kakor pobožno drhtenje gre nežen vetre čez pokopališče. Njegovo pesem nosi. Drevje in grmovje se priklanjata pesmi v sveti ljubezni.

Samotni popotnik se potaplja v svoje božične sanje. Sneg izgine, cvetje požene iz tal in se bohotno razcvete. In sredi njega so jaslice. Na široko se odpre nebo. Na srebrnih, zlato obrobljenih oblakih plava Jezusček, v njegovih očeh se smejlja božja ljubezen in ustnice se mu gibljeta, kakor bi zgovarjali blagoslovljajoče besede. Pojoči, igrajoči angeli ga obkrožajo...

Za ograjo pokopališča se oprezno odpre okno v hiši, ki se blesti nad njo milijon zvezd v tej pokojni noči, kakor bi izlivalo svoj blagoslov na njo. Organistova glava se prikaže v seju luči. Kakšen čudež se godi v tej blaženi noči? Ali more biti človek tisti, ki tako lepo igra, kakor bi angeli peli? Ali pa so res prišli angeli na zemljo, da oznanijo zaslepljenemu svetu rojstvo Njega, ki bo vse odresil?

Saj se je svetu nocoj rodil Zveličar!

Organist je zaprl okno. Tiho je prišel na pokopališče in zdaj se oprezno bliža popotniku, ki se je ves potopil v svoje sanje. Tiho, oprezno, da ne bi neznanca premotil v goslanju, prluškuje tem blaženim glasovom...

Tedaj omahne goslačeva roka. Utrujen se tujec zagleda v božično drevesce. Na škripajočem snegu zasliši korak, potem topel glas:

«Kdo si ti, ki praznuješ božič na pokopališču?»

Dolgo časa mine, preden se ogovorjenec zave. Potem odvrne:

«Nekaj svetega ima vsak človek. Jaz imam pokopališče.»

Tako pravi in vidi se mu, da je v zadregi. Počas se dvigne. Razočaran je, da ga je nekdo premotil v božičnem veselju, ko se je že docela odtrgal od te zemlje. Toda tedaj spozna v možu, ki ga je premotil, organista, ki je prej tako lepo, tako čudovito pobožno igral.

«Samó odpočiti sem se hotel», dodá skoro šepetaje, kakor bi se hotel opravičiti.

Organist ga začudeno pogleda:

«In zakaj ste izbrali ta grob? Moja žena počiva v njem...»

Ivan Novak si zmedeno seže v lase.

«Moji dragi počivajo na pokopališču v velikem mestu. Nisem mogel prvi tja. Tedaj sem tu poiskal grob neznané matere z enakim imenom.»

Dvoje rok začuti na svojih ramenih in prijazen glas ga poprosi tako vneto, da ne more odreči:

«Pojdite z menoj, vi, ki ste tako lepo igrali v sveti noči. V hiši nje, ki počiva v tem grobu, bova praznovala Kristovo rojstvo...»

Novak se hoče braniti in šepetaje nekaj, kar zveni kakor: «... siromašna... docela tuj...»

«Tuj? V sveti noči?» pravi organist. «Ali niso bratje vsi tisti, ki stoje s pokojnim srcem v tej sveti uri ob jaslicah? Pogledal je goslaču v obraz. «Kdor zna tako iz srca igrati, mora biti brat... ne tujec...»

In odvede ga s seboj v hišo.

Potem sedi Ivan Novak pri organistu v izbi. Vročega čaja je dobil, da se je dobro pogrel. Tako prijetno mu je pri srcu — zadnjič je bilo takrat pred dvema letoma, ko sta bila še mati in zaročenka zdravi... In o svojih ljudeh pripoveduje organistu. O svojem življenju. Naj izve, komu je izkazal svoje usmiljenje...

Tako se je zatopil v spomine in pripovedovanje, da ni opazil, kako je stopilo iz sosedne sobe mlado dekle. Tiho je obstalo in prisluhnilo. Naslonilo se je ob vrata in nagnilo glavo, da so se ji vsuli kodri čez obraz. In njene lepe oči strme v tujca, ki govori, kakor ne bi več živel na tem svetu, kakor bi bil nekje daleč, daleč, nad zvezdami...

Šele ko je njegove povesti konec, se dekle približa Ivan Novak vstane hitro, nerodno se prikloni in pove svoje ime. Stari organist pa reče:

«To je Magdalena, moja hči...»

Potem gre v sosedno sobo in prižge svečke na božičnem drevesu.

Mladi goslač stoji ves zmeden pred mladim dekletom. Se bolj bled postane njegov obraz...

«Magdalena», šepne in prime njeno roko. «Magdalena!» Strmi ji v obraz. Potem opazi v njenih očeh začuden, izprašujoč pogled. Tedaj se spomni: «Moji nevesti je bilo tako ime...»

In dve solzi, ki jih ni mogel zadržati, mu zdrsneta po licih.

In kakor prej organist na pokopališču, tako mu zdaj položi dekle roke na ramena. In njen glas je tako mil, tako sladak, ko mu reče:

«Kar recite mi Magdalena, saj je nocoj sveta noč.» In skrivnostno mu šepne: «V sveti noči smo vsi utrci...»

Srečna noč je bila zanj ta sveta noč. Presrečna...

Drugo jutro je hotel iti dalje v svet, toda organist mu je ubranil:

«Ali bi znali igrati tudi na orgle?» ga je vprašal.

«Dá, znal bi. Saj sem že nekoč igral nanj...»

«Potem ostanite. Star sem in iskal sem si že naslednika. Rad bi dobil človeka, ki bi se zavedal, kaj je ta služba, in ki bo res pošten, veren...»

Ivan je ostal v tem kraju. In drugo leto je spet praznoval sveto noč v samotni hišici za pokopališčem. Magdalena, njegova mlada žena, jo je praznovala z njimi...

Peter Koren.

Prazniki na fronti

Božič. Drevesca ni, jaselec tudi ne. Drevje so pred nedavnim postrigle laške granate, jasli bi bil človek sam vesel, ako bi jih imel in smel leči vanje. Tako pač leži na lesenem odru, kdor ima srečo, drugi na pesku, na skali, na zmrzlem blatu, kakor je pač kdo bolj spreten in uren.

Božič. Da, tam nekje daleč, tam doma ga nemara še praznujejo, tu po primorskih gorah ga je pregnalo orožje. Še pred kratkim so švigale granate križem in pokale in rušile, da se je jezno lomilo skalovje v gorah, se bobneče valilo v dolino in podsipalo pod seboj ljudi. Božič ne dahne v te kraje. Vsako prgišče zemlje je napojeno s krvjo. Po globokih gorskih žlebih molče trupla padlih vojakov. Včasih zalaja puška, včasih zaraglja strojnica v tišino. Tako gospodari vojna.

Vojaki so vsega gorja naveličani, v cunje zaviti in sestradani. Le malokdo se spomni:

«Božič je danes...»

Potem se spogledajo, kakor da ne razumejo besedi. Praznik? Kje neki! Po vseh rovih je odrejena stroga pripravljenost. Vojaki so kakor odreveneli. Tu in tam kvartajo. Igrajo topo, brez zanimanja. Samo Mate, črnooki cigan, je ohranil vsakdanjo živahnost. Kakor strelice mu švigajo pogledi po rovu. Vrag vedi, kaj kuha pod gostimi črnimi lasmi, ko venomer pogleduje redkobesednega Mihčeta. Ali morda celo ve, da Mihče kot največji zaklad čuva čutarico domačega brinovca? Naj le ve, to mu ne pomaga nič. Mihče je šele pred kratkim prišel z novo marškompagnijo in hrani krepko pijačo za prvi spopad, ki se ga bo moral udeležiti. Je čudak in vzlic orjaški postavi neverjetno plah.

«Mene, vem, da bo takoj zadelo,» pravi, kadar tako nanese pogovor, «vem, da me bo. Pa ne maram, da bi se moral zavedati vseh tistih grozot.»

Kar miraz ga stresa, ko govori. Nekaj otroškega je v njem.

«Če že moram umreti, je bolje, da nič ne vem za to. Saj tudi nisem nič vedel, ko sem prišel na svet.»

Tovariši se mu smejejo. Mate pa šviga s pogledi. Tudi on se smeje. Ej, čutarica domačega brinovca...

Potem pride povelje. Mihče mora na patrolo. Tako nenadno mora, da je čisto izgubljen. Čutarica ostane v jarku in Mate se splazi k njej.

«Mihče umre lahko tudi brez brinovca», se smeje cigan in pije, dokler ne zadremlje ob prazni čutarici.

Čez malo sikne z nasprotne strani granata, sikne jih več, vedno več.

Patrol ni dolgo nazaj, se sploh ne morejo vrniti v takem rohnenju. Na srečo padajo izstrelki za jarek. Da bi le ne spoznali Lah! svoje napake!

Po jarku je vse nestrpno. Plaho gomazenje, šepetanje, molitev, kletev. Nekateri so potni od groze, druge trese mraz, Mate pa spi. Oficir, ki pride mimo, ga nekajkrat krepko sune, a cigan se samo blaženo nasmehne in spi dalje.

Patrole se vračajo. Tri štiri so že doma, samo pete z Mihčedom še ni.

Tedaj završi. Silen pok pretrese ozračje, potem kriki in obupno stokanje. Del jarka je porušen. Mihče ne ve, kam je udarilo.

Ko se poleže dim in neha prva groza, se vrne zadnja patrola. Vsi so srečno odnesli pete, tudi Mihče, ki se zdaj hrepeneče ozira po čutarici.

«Cigan mi jo je ukradel,» se razjezi vojak. «Le čakaj, Mate, da te najdem.»

Ko mine streljanje, Mihče res najde cigana. Izpod kupa kamenja in prsti privlečejo poleg drugih mrtvecev tudi njega. Močan duh po brinovcu še zaudarja iz mrliča in pod pazduho tišči kos čutarčinega dna.

«Tak si jo je vzel za vesele božične praznike?» presune Mihčeta. «Ubog! cigan.»

Nič ni več hud. Na mrtvega cigana rose njegove solze.

Tak je bil božič pred sedemnajstimi leti. Toliko let, a ga le ni mogoče pozabiti. Ali so res na svetu ljudje, ki si vnovič žele takega božiča?

I. A.

Sveti večer Janeza Selana

Janez Selan je vsako leto na sveti večer romal proti Šmarni gori. Že zgodaj popoldne jo je mahnil proti Šentvidu, a zvečer je pri nekem znancu v vasi pod Šmarno goro proslavljal praznik rojstva božjega.

Selan je bil božične dni ves zamišljen in svečano resen. Nekateri ljudje doživljajo neki čas svojo posebno usodo in prav to je Janez doživljal ob božiču. Ob božiču ga je namreč zavrnila njegova izvoljenka. Bilo je pred leti. Na Šmarno govo sta šla tisto popoldne pred svetim večerom, skupaj sta zvonila pri kapelici svetega Antona in ga prosila milosti. Pa se je Janezu zazdelo, da zvonček posebno milo pozvanja in da ga dekletu posebno prijazno gleda. Zato ji je dejal, da jo ima že zdavnaj rad, a povedati se ji ne upa.

Ona pa ga je nalahno odrinila in ga začudeno pogledala:

«Ne vem, kako si moreš kaj takega misliti. Prijatelja si lahko ostaneva in nič več!»

Janeza je zbolelo srce. Spomnil se je, da je grbast, in vedel je, da ga dekletu zato ne mara. Ali zaradi tega nima pravice do življenja kakor vsi drugi?

Žalosten in zamišljen je korakal poleg svoje prijateljice, dokler nista došla ostale družbe. Tisti večer je precej pil. Hotel je pozabiti bolečino in vesel je hotel biti, saj je bil sveti večer. Ni se mogel upijaniti in nazadnje je bil zadovoljen, da je bil vsaj malo omamljen. Čas mu je potekal kakor v hudih sanjah. Le ko je prišel za polnočnico v Ljubljano, je za trenutek pozabil svojo bolešč.

In na sveti večer je umrla ženska, ki jo je ljubil globoko in verno ter jo častil kakor mučnico; to je bila njegova mati, bedna delavka, ki je garala zanj, dokler je študiral, in jo je potem vzel k sebi in skrbel zanjo. Ona je poznala njegovo bolečino, ker ga je resnično ljubila. Tegoba in žalost sta bili družici njegovega življenja in mati je to vedela in živela samo zanj. Kadar je preveč trpel in se je vrnil žalosten in pobit domov, ga je samo otožno gledala in pričela plakati. Vedel je, zakaj se mati joka, in laže mu je bilo, ko je čutil tisto globoko sočutje materinega srca. Pa je utihnilo tisto srce na sveti večer.

Tako je bil sveti večer za Selana večer lepih, a žalostnih spominov. Vendar mu je čas vse tiste spomine oblažil, da ni prehudo trpel.

*

Spet je božični večer. Janez sedi pri znancu pod Šmarno goro. Za ta večer je povabljen z domačimi nekam v dolino. Nič kaj rad ne gre, a kaj hoče, če gredo drugi, pojde tudi on, samo da ne ostane sam.

In napotijo se. Njemu je skoro vseeno kam grede. Znano mu je, da je tam nekje v bližini omožena njegova izvoljenka, a kaj mu to mar, zanj je mrtva in pokopana.

Ko stopijo v tujo hišo, se Janez skoro sesede. Za mizo sedi gospodinja, v kateri spozna svojo nekdanjo ljubezen. Nič več ni gosposka, skoro pokmetila se je, a še vedno je mlada in smehljajočih se lic poda Janezu roko.

Selan se ozira, kdaj bo zagledal gospodarja, ki ga ne pozna. A gospodinja že pogrinja mizo in kmalu se veselo razgovarjajo. Tedaj prihiti od sosedu še mladi šestletni sinček in pozdravi goste.

«Tale je tudi naš», reče gospodinja in Janeza prijazno gleda.

«Kje imate pa gospodarja?» se iztrga Janezu iz grla in zardi, a sam ne ve, zakaj.

«Za božje ime, ali se čisto nič nisi zanimal za nas? Moj mož je vendar že pred tremi leti umrl; hrast ga je v hosti ubil», odvrne mlada vdova.

Janez začuti hudo zadrego. Zakaj so ga privedli semkaj? Kaj naj to pomeni? Ona ga pač ni nikoli marala. Zakaj ga neki nocoj tako prijazno gleda.

«Se pa vidva vzemita!» plane naenkrat iz Selanovega tovariša. Janez zardi kakor kuhan rak, a gospodinja se samo smehlja:

«Ne vem, če me bo še hotel. Nekdaj je bilo drugače, a zdaj je menda on drugačen. Zakon je nekaj drugega, kakor sem si zamišljala. Lahko bi se bila že poročila z drugim, a ne maram ga.»

Selan jo gleda in molči. Ne ve, ali se ona šali ali misli resnico, zato tudi ničesar ne odgovori. Ona pa nadaljuje:

«Življenje je resno! Lepoto vidimo marsikje, dokler je ne okusimo in ne spoznamo, da je bila laž. Resnična lepota je res samo v srcu, v duši, v naši notranjosti, a druge lepote sploh ni!»

On čuti nekaj toplega okoli srca. Ozre se v jaselec, ki so v kotu. Tako domače so in tako lepe. Zdi se mu, da je sam kakor plašna ovčica, ki sama stoji pod betlehemske zvezde in jo gleda.

Zdajci se opogumi.

«Pa udarimo, če že hočete!»

«Vidiš ga, kakšen je; sam ne ve, ali bi ali ne», se spet oglasi njegov znanec.

«Ne razumete me, vsi skupaj me ne razumete...»

Gospodinja se blaženo nasmehne. Ponudi mu roko:

«Janez, saj te razmem. Vem, še vedno je v tebi tista plemenita duša, kajti zamenjati je nisi mogel, pa če bi jo tudi hotel.»

Ko so se čez pol ure odpravljali k polnočnici, je Janez Selan korakal poleg mlade gospodinje, ki mu je stiskala njegovo ozko roko.

Gustav Strniša.

Razburljiva božična zgodba

Lani sem bil povabljen na sveti večer k neki sorodnici, kjer se je zbralo še nekaj zapuščenih daljnih sorodnikov in sorodnic, ki jih nisem še nikoli videl, niti slišal o njih. Pa je pripovedovala mlada gospodična Elza nastopni svoj svetovečerni doživljaj:

«Pred desetimi leti je bilor, je začela gospodična Elza. Takrat sem posečala meščansko šolo. Mati mi je že pred leti umrla, oče pa je ležal bolan v bolnišnici. Nikamor nisem mogla iti za božične dneve, pa me je povabil teta Marta k sebi. Stanovala je prav med zadnjimi hišami v trnovskem predmestju.

Na božično biljo sem obiskala sošolko zaradi nekkih šolskih zadev. Kramljali sva pri topli peči in kar nisem opazila, da se je že napravil večer.

«Domov moram», sem skočila kvišku in odbrzela na ulico.

Sneg je metlo od vseh vetrov, pa so bile že proli dvajseti uri ulice kakor izumrle. Le redki človek je hitel domov, da praznuje pod božičnim drevesom s svojimi dragimi sveti večer.

Predmestne ulice so samevale v somraku. Nerodno mi je bilo sami ponoči na ulici, pa sem se ozrla. Prav tedaj je zavila iz stranske ulice moška postava, klobuk potisnjen na oči, ovratnik sukne zavihan do ušes.

Na glavni ulici je postal kakor neodločen, kam naj krene. Zagledavši mene je počvižgal: «Fi, fivi!» in jo naglo ubral za meno. Že sam žvižg mi je stisnil srce, pa sem pospešila svoje korake. Neznanec prav tako.

Hitiva tako po mračni ulici. Nikjer žive duše, da o stražnikih sploh ne govorim, saj ga še podnevi redko vidiš v predmestju.

Tam na oglu živahno razsvetljene izložbe pa so stali trije fantiči. Oddahnila sem se in umerila svoje korake. Tudi neznanec je pričel počasneje hoditi. Hotela sem ga pustiti mimo in sem obstala pred izložbo.

Nisem gledala v okno, temveč sem opazovala postrani, kaj počne zasledovalec, kajti uverjena sem bila, da me neznanec zasleduje. Počasi se je bližal, prišel mimo mene in že sem se oddahnila.

Tedajci pa se je ustavil tudi on. Vsa kri mi je zastala pri misli, kaj mi je storiti. Da je bil moj strah še večji in bolj opravičen, je neznanec, poleg mene stoječ, zahvalil: «Heh-hm!»

Kar vrglo me je od okna in sem hitela, kar so mi noge dale. On za menoj...

Kar nisem se upala ozreti prav do tetine hiše. Vežna vrata so bila zaklenjena. Ko sem se okrenila, sem videla, da mi je zasledovalec tik za petami. Komaj sem zaloputnila vrata za seboj, že so se odprla in neznanec je hitel za menoj po stopnicah. Obrnila sem ključ k tetinemu stanovanju in že je prihitel zasledovalec z velikimi skoki po stopnicah. Ročno zaloputnem vrata, toda groza: že je tujec vtaknil svoj čevljev v odprtino in prijel za vrata.

„Teta, na pomoč!“ zakričim iz vsega grla.

„Za božje ime, kaj pa je?“ je planila teta in še dva moška, ki sta bila na posetu, proti vratom.

V strahu sem izpustila vrata. Neznanec je stal smehljaje se med podboji.

„O, Franci, ti si“, je planila teta k njemu. Kakor odsotna sem poslušala teto:

„Elza, to je moj nečak, ki sem ga povabila za praznike.“

Tedajci sem se tudi jaz osvestila in videla, da je bil moj dozdevni preganjalec bratranec Franci.

„Zakaj si me tako ustrašil?“ sem napol jezno vzklikala.

„Ko sem videl, kako se me bojiš, sem si dovolil s teboj šalo. Oprosti“, mi je segel Franci v roke.

Ko je Franci pripovedoval zbrani družbi dogodbo, se je vse smejala mojemu strahu in še danes me kdo podraži, češ: „Kaj pa, ne zasleduje te nihče več?“

Janko Kač.

Najsrečnejša vaščana

Ob plotu Mihonove velike kmetije je stal pastir Boltežar in poslušal vrane, ki so krakale sem od gozda, ki mu je jesen vzela poletno obleko. Boltežar ni bil več mlad. Zrasel je na kmetiji, kjer je bila služila njegova mati, dekla, ki že davno počiva v grobu. Ker Boltežar ni imel drugega doma, je ostal kar na kmetiji in je počasi prevzel v svoje varstvo živino. Za kaj drugega ga niso mogli prav porabiti, ker mu je v glavi manjkalo preveč koles.

Kadar Boltežar ni imel opravka, je stal ob plotu in vsakogar, ki je prišel mimo, prosil za zemljo. Zemlja je bila višek njegovega hrepenenja, višek njegovih sanj, ki so se mu bogvedkaj zagrizle v možgane.

Čez polje je držala pot do kmetije. Stara ženica je hitrih korakov stopala po poti.

Ko se je bližala Boltežarju, ji je ta že držal roko nasproti: „Kupi mi zemljo!“

Ženica je obstala in se zasmejala: „Ti, lenuh, ali vohaš, da imam denar v žepu? Ne dobiš zemlje, saj še delati ne znaš, ker si preneumen.“

„Kupi mi zemljo!“ je ponovil Boltežar.

Ženica se je razjezila: „Molči, bedak, in pusti me pri miru!“

Boltežar je zavzdihnil tako bolesno, da ga je starka začudeno pogledala.

„Kaj pa tako vzdihuješ! Kaj si tako potreben zemlje?“

„Rad bi jo enkrat jedel, kakor jih vsak dan je gospoda.“

Na dvorišču je začel napregati domači hlapec voz, da bi popeljal drva župniku v sosednjo vas.

„Vzemi me s seboj.“ mu je dejala stara ženica, vdova Tomažinka, ki je veljala v vasi za zelo bogato kmetico, „tudi jaz imam opravke pri gospodu župniku.“

Hlapec je hitro napravil prostor na vozu.

„Kaj pa boste pri župniku, mati?“ je vprašal hlapec.

„Nekaj mu moram plačati, je menila.“

Ko sta se peljala, je ženica štela denar in pri tem žvenkljala z drobiže u.

„Kaj boste s toliko denarjem?“ je bil hlapec radoveden.

Tomažinka ni mogla več molčati, kajti srce jo je sililo, da pove, kakšne namere ima: „Veš, svoj pogreb bom naročila in plačala.“

Hlapec je na široko odprl oči: „Saj vendar še živite.“

„Seveda,“ je odgovorila, „toda štejem že osem križev in ne morem več dolgo živeti. Zima prihaja in najbrže je ne bom preživela. Pa sem si mislila, da bi bilo potrebno, vse že prej oskrbeti. Pogreb hočem imeti lep...“

Ko sta se pripeljala do vasi, je splezala Tomažinka z voza in se je napotila naravnost k mizarju, kjer si je naročila krsto ter izbrala za krsto barvo in okraske.

„Krstla naj ostane kar pri tebi, dokler je ne bom potrebovala. Tu je denar in potrdilo mi daj.“

Od mizarja je šla h grobarju in mu dopovedovala, da mora izkopati zadosti globoko jamo, obenem pa ga je prosila, naj ob njeni smrti poskrbi za to, da jo bodo nosači previdno nosili po gričku na pokopališče.

Ko je poiskala še mežnarja in mu že vnaprej plačala trud pri zvonjenju, je nazadnje stopila v župnišče in gospodu župniku odštela denar za pogreb in za maše, ki naj se bero po njeni smrti.

Ko je prišla iz župniškega poslopja, jo je na cesti že čakal Mihonov hlapec, da jo popelje domov. Bila je vesela, da je vse tako v redu opravila. Njeno srce je postalo tako lahko. Zdajci se je spomnila Boltežarja. „Zakaj bi tudi ta siromak ne imel svojega veselja“, si je mislila in je šla k peku kupit zemljo.

Ko se je s hlapcem pripeljala nazaj na Mihonovo dvorišče, je čepel Boltežar ne daleč proč od dvorišča ob potoku in metal vanj kamenčke. Tomažinka je stopila proti njemu.

„Kupi mi zemljo!“ je zavikal, ko jo je zagledal. Tomažinka se je vstopila poleg njega in nekako svečano izvlekla iz cekra, ki ga je nosila s seboj, lepo zapečeno veliko zemljo.

„Na, vzemi!“ mu je dejala. Skoro solze je dobila v oči, ko je gledala siromaka z omejeno pametjo, kako je zgrabil z obema rokama smoter svojih najlepših sanj.

Sedel je na ležeče deblo in z iskrecimi se očmi občudoval božji dar v obliki zemlje.

„Kaj boš zdaj z njo?“ je vprašala ženica in prisledla k pastirju.

Nekje za vasjo so popevali in vriskali fantje. Mrak se je že bližal. Na deblu pa sta sedela oba najsrečnejša vaščana. Tomažinka je razmišljala s ponosno radostjo, kako bodo vaščani občudovali njen pogreb in kako se bodo gotovo tudi svetniki v nebesih radovali, ko bodo gledali dol na zemljo, kakšna čast se izkazuje Tomažinki na njeni zadnji poti. Boltežar pa je medtem zasadil svoje zobe v zemljo in jo grizel s polno zavestjo, da se mu je izpolnila njegova najbolj goreča želja.

Rafael Mihač.

Zgodbe vaškega strica

Stari ljudje so znali zanimivo pripovedovati. Njih zgodbe so bile strašne, kadar so ob dolgih zimskih večerih govorili o strahovih; pa tudi šaljive in smešne, ko so oživljali mladostne spomine. Takrat je bilo vasovanje vse bolj živahno. Voz na strehi, strašila pod okni, kol v rokavu kakega fanta, vse to je bilo včasih na dnevnem redu.

Matevže je vedel o vsem tem mnogo povedati. Vsa okolica ga je klicala za strica. Celu vrabci na strehah so čivkali: „Stric, stric!“ in Matevže se je čudil, da ga poznajo.

Mož nam je okrajšal mnoge zimске večere. Vsako, še tako strašno zgodbo je bil sam doživel. Sam je srečal ponoči črno ženo, ki je hitela s šumečimi krili proti zaloški graščini. To je bila davna graščakinja, iščoča večnega pokoja.

Stric je na zaloški cesti marsikaj doživel. Tam je srečal velikega črnega psa, ki mu je švigal plamen iz gobca. Čul je strahovito rožljanje, kakor bi nekdo v silnem diru peljal voz železa. Že se je umaknil s ceste in nekaj, česar ni videl, je zdrknilo z močnim truščem mimo njega. Ko je stopil spet na cesto, se je žvenketanje ponovilo že na klanecu pod gra-

ščino. Stari grajski prebivalci, stric je tako sklepal, so prevažali orožje, ki so ga rabili v krivičnem boju proti tlačanom.

Matevže jo je iztaknil tudi v Čurnovih dolinah. Ponoči jo je mahnil iz gostilne nekoliko natrkan. Celu klet je, kar ni bila njegova navada. Ob križu v Dolinah pa se je začel kesati. „Bom pa zmolil očenaš za odpuščanje grehov“, je sklenil in pokleknil v travo. Pa glej ga spaka! S kolenom je zadel ob nekaj trdega. Križ božji! To so bili čevlji, potem noge, roke, ves človek, a brez glave. Stric ni utegnil zmoliti očenaša.

Rad se je ponašal tudi, kako si je koga privoščil. Tako je nalezil ponoči na Vogrinca, ko je šel iz krčme. Mož je bil prav dobre volje.

Prišla sta do pokopališča. Vogrinca se je užalilo ob spominu na umrlo ženo. „O, Micka, Micka!“ je pričel jokati. „Zakaj si me zapustila?“

Potem si je domislil: „Veš kaj, Matevže, na pokopališče pojdem. Z Micko moram govoriti. Prav nekaj posebnega ji bom povedal...“

Stric mu je branil: „Vogrinec nikar! Pozno je že... Z mrtvim se ne smemo šaliti.“

Pa si ni dal dopovedati. „Pojdem“, je dejal, „in poklical jo bom... Pa se mi bo tudi oglasila...“

To je izrekel in odšel na pokopališče. Stric mu je obljubil, da ga bo počakal zunaj pred vrati. Brž pa se je premislil. Vedel je, da Vogrinec prav debelo laže. Zato ga je hotel opazovati in preizkusiti njegovo junaštvo.

Splazil se je tiho skozi vrata. Vogrinec je lezel prav počasi po poti sredi pokopališča. Matevže pa se je pripognil in izginil med lesenimi križi. Kakor bi trenil, je presekal ovinek in počenil za kamen, ob katerem je počivala Vogrinca.

Vogrinec je prilezel po prstih in obstal ob grobu. „Micka!“ je res poklical svojo ženo. Noč je bila temna, zato ni videl Matevžeta, ki se je oglašil iz za kamna s ponarejenim ženskim glasom: „Nace, kaj delaš tukaj?“

Mož je skoro omahnil. Matevže ga je prestrigel, da se ni zvrnil na zemljo. Komaj ga je pomiril.

Nace ni mogel dolgo časa govoriti. Prva beseda mu je bila: „Matevže, zakaj si mi to napravil?“

Iz dobe mladosti je vedel Matevže dokaj zanimivega. On in njegovi tovariši so osmešili starega Boštjana. Imel je že 80 let, ko mu je umrla tretja žena. Pa si je hitro izbral še četrto zakonsko družico. Vaški razposajenci so mu tisto noč pred poroko pripeljali strašno nevesto: imela je mrtvaško glavo in koso na rami. Pred vrata so mu postavili voz na ročice ter jo nanj posadili. To je bilo smeha in uganjanja, kdo je to napravil. Pravih krivcev pa niso izsledili.

Boštjan je zasovražil vse domače fante. Le Matevžeta je pohvalil, češ: „Ti pa nisi tak, kakor so drugi bedaki.“

Matevže se je rad pobahal, kako se je odrezal pri velikonočnem izpraševanju. Župnik ga je pozval, naj mu pove nekaj iz starega testamenta. Stric ni vedel, kako naj bi odgovoril.

Duhovnik mu je pomagal iz zadrege: „No, striček, o Mojzesu mi kaj povejte.“

„Mojzes pa, Mojzes!“ Starci si je domislil: „Mojzes je udaril s palico na skalo, pa je pri tekla voda...“ Nato je hitro dostavil: „Gospod župnik, ali znajo tudi oni kaj takega storiti?“

Stric je bil dobra duša, a kadar se ga je nalezil, se je včasih strahovito razburil. Takrat je ozmerjal vsakogar, ki mu je bil napoti. Kar na sredo vasi se je postavil in kričal: „Sosedje, vsi ste sleparji, krivičniki, oduhuhi! Med vami ni nobenega dobrega človeka.“

Tedaj se je ozrl na znamenje, kjer je stal na kamenitem stebri kip vaškega svetnika. „Ti pa, ti!“ se je priklonil. „Ti pa nisi tak, kakor so drugi sosedje. Tebi pa vsa čast v nebesih in na zemlji.“

V svoji veliki gorečnosti je splezal na steber, da bi poljubil svojega najboljšega soseda. Na vrhu pa mu je spodletelo ter je padel na cesto. Ko se je pobral, je pogledal na steber in zaklical: «Vsi skupaj ste enaki!»

Strica Matevžeta že dolgo pokriva hladna zemlja. Prizori iz njegovega življenja in njegove povesti pa žive še dalje med vsemi, ki so ga poznali.

Soteščan.

Čiček in njegove jaselce

Čiček je vsako leto postavljaj jaselce. Iz gozda je prinesel bukovo vejo in izrezal ljubke pastirce. Spretno jih je rezljal. Kako tudi ne, saj Čiček ni bil vedno napol bebašt človek. Nekdaj je živel v mestu in se je pisal Čekar. Bil je znan kipar. Pa se je zagledal v tujko, v žensko brez srca, ki ga je zavrnila.

«Kaj hočem z vašo umetnostjo! Vi ste kmet in ne umetnik!» mu je rekla.

Bolelo ga je, kajti njegova umetnost je bila velika. Njegova dela so občudovali tujci in se zanimali za njegovo skromno domovino.

Ta ženska pa ga je zaničevala. Vendar še ni obupal, še je čakal, da se dekletu premisli. Ona se mu je posmehovala in če ga je srečala, se je obrnila proč.

Ker jo je globoko in resnično ljubil, je izoblikoval njen kip. Nekega dne ga je umetnik zavil v papir in ji ga nesel.

Že pri vratih ga je hotela odsloviti.

Tedaj ji je povedal, kaj ji je prinesel.

Zmagala je njena radovednost.

Čekar je odvil papir in zasijalo je njeno lepo in ponosno obličje v solničnem žarku, ki je prodiral skozi okno v sobo. Gledala ga je in prikimala:

«To bi bilo naposled dobro delo, toda v tem delu ni nič vašega. Pred tem kipom ste vi tujec, ne pa njegov stvaritelj! Kdo ga vam je pomagal delati?»

Umetnik je prebledel. Zavil je kipec v papir in odšel po stopnicah. Videla je, kako je užaljen, a kaj ji je bilo to mar.

In šel je in kipec prodal za nezuatno vsoto in pričel popivati. Smejal se je, ko je sedel v krčmi med prijatelji, ki jim je napival:

«Pijmo in izprozimo do dna to greško lupo! Danes pijem svojo srčno kri, svojo ljubezen bom zdaj zapil in svoje življenje, ki mi je odslej nepotrebno!»

Prijatelji so ga tolažili. Ni se brigal za njih besede, pil je in pil. Nazadnje je obsedel sam in žalosten v gostilni in pil do jutra.

Zjutraj je vstal izza mize in se pijano zasmel:

«Se mi je ostal denar. Naprej pojdem in še bom pil. Žalost moram potolažiti ali umreti, kajti ta bolečina je prestrašna!»

In šel je in spet je pil.

Odslej je bil slednji dan pijan. Ničesar ni jedel, skoro nič spal. Njegovo zavetišče je bilo krčma, na vse drugo je pozabil.

Neko noč je spet popival in se potem pijan napotil na zrak. Obležal je zunaj na polju.

In ko se je zjutraj prebudil, mu je bila glava težka, a misli meglene. Nekam nejasno se je spominjal vsega svojega življenja. Vse je lebdelo pred njim kakor v motnih sanjah. Začutil je v glavi strašno bolečino, ki mu je zameglila um.

Vstal je in šel, sam ni vedel kam. Srečeval je prijatelje, ki so ga ogovarjali, a bedasto se jim je smehljat.

In prijatelji so vedeli, da je izgubljen. Pripeljal se je zelen voz, naložili so vanj umetnika, ki se ni branil, in odpeljali so ga v domačo vas.

In tako je postal iz kiparja Čekarja vaški siromak Čiček. Nikemur ni delal nadleže, jedel je, če so mu ljudje kaj dali, če ne, se ni menil za to. Najrajši je poseđal po polju in gozdu, prisluškoval naravi in se smehljat.

Le ob božiču se je nekam predramil. Rezljal je rad jaselce in nekaj veselega je tedaj čutil.

Komaj zaslučen slj nežne mladosti mu je blestel v duši, spomin na mater in jaselce, ki jih je vsako leto postavljaj doma.

«Čiček, zakaj si tako strašno žalosten?»

Lepa Olga, zemljakova hči, je sedela poleg njega, ko je rezljal pastirce, in ga ljubeče gledala.

«Jožef, sveti Jožef mi je ušel. Ni ga!» je vzdihnil siromak. Zastrmel je z otožnim pogledom v deklico, ki ga je ljubeče in milo gledala.

«Zrezljal boš drugega!» ga je tolažila.

«Ne, iskat ga grem!»

In šel je. Olga je šla za njim. Počasi sta stopala čez polje in mimo brezovega gaja. Čiček je gledal samo v tla.

«Počakaj, pojdeva skupaj!» je kriknilo dekletu. Pospesila je korake in šla poleg njega. Vedela je, da se bodo domači norčevali, da se bodo njene tovarišice šalile. A kaj ji je bilo to mar! V Čičku je gledala nekaj tegobnega, nekaj zagonetnega. Ta skromna naravna duša je zaslučila v bednem blazniku tiho umetnost, ki je ležala pokopana globoko v njegovi duši in trpela, ker ni bilo nikogar, ki bi ji pomagal in jo dvignil, da bi spet zasijala vsa prelestna in čarobna.

In šla sta skupaj. Ona je premišljala, kaj naj stori, da se bo mladenič bolj zanimal za njo. In spomnila se je:

«Ali si že rezljal Marijo?»

«Marijo? Ne! Pozabil sem nanjo.»

«Jaz ti bom sedela. Rezlajj meni!»

Mrko jo je pogledal in zastokal, kakor bi se bil oglašil v njem daljni bolešni spomin. Potem se je nasmehnil in ji pokimal z glavo.

Prišla sta do vaške cerkve in zavila vanjo. Pred jasecami je stalo nekaj otrok. Eden je plašno stiskal v roki majhen lesen kip; že ga je Čiček zagledal in mu ga vzel. Bil je njegov Jožef, ki ga je rezljal prejšnji dan v cerkvi.

Vrnila sta se. Olga je sedela doma v sobi in Čiček je rezljal njeno podobo.

In spomnila se je, da včasih ozdravijo norce bolečina, strašno razočaranje ali divje grmenje in ropotanje.

Kadar jo je pogledal, se mu je nasmehnila.

Ko je bila podobica izrezljana, je vzela Olga kladivo in jo razbila.

Čiček je divje zarjul, a ona se mu je smejala. Zbežal je iz hiše in ona za njim. Došla ga je in ga objela:

«Moj Čiček, vrni se! Ljubim te in sama ne vem, kako bi ti pomagala, da bi ozdravel.»

In vrnil se je. Odslej je bil še bolj zamišljen in mrk. Spet je rezljal njeno podobo in jo pazljivo ogledoval. Klicala ga je z ljubečimi imeni in se mu smehljala. Opazila je, da se počasi vzbuja v življenje.

In božični večer ga je pregovorila, da je šel z njenimi domačimi k polnočnici. Šla je poleg njega. Zvezde so sijale in mrzla noč je bila.

In potem je bila polnočna maša.

V kotu je stal bedni blaznik in gledal, si mel oči in se izkušal vsega domisliti. Spomini so se dramili, lepi in otroški.

Olga je pa klečala pri jasecah, molila za njegovo ozdravitev ter prosila Boga, naj se tudi v Čičku rodi nova luč razuma.

In po polnočnici je spet šla z njim. Daleč zunaj sta bila. Ona mu je šepetala o jasecah, o božjem Detetu in o ljubezni. Pa je dvignil glavo:

«Kje sem?»

«Pri meni!»

Ozrl se je v lepe prijazne temne oči in začutil skrivnostno toploto njenega pogleda. Pričel se je počasi spominjati, da je bil nekdan v mestu in da je bil gospod. Pogledal je svojo slabo obleko in se zasramoval:

«Moj Bog, kaj je bilo z menoj?»

«Pojdi z menoj, Čiček!»

«Kakšen Čiček? Jaz sem kipar Čekar!»

Zatrepetala je in ga tesno stisnila k sebi:

«Da, kipar Čekar, jaz pa sem kmetica Olga.» Ljubeče jo je pogledal. Spomnil se je vsega svojega razočaranja in tiho je šel poleg nje.

Ko sta prišla domov, so sedli vsi domači z njim za mizo. Začudeno so ga zdaj gledali. Z razumnim pogledom se je ozrl po družbi, zagledal svoje jaselce in se nasmehnil.

Potem mu je Olga vse povedala, kako je prišel na občino, kako je taval po vasi in kako se je zagledal vanj.

Spet jo je pogledal in se razveselil. Videl je prirodno dekletu, polno tajnega čara in tihe domačnosti. Srce mu je od veselja zavriskalo:

«Jutri pojdem v mesto. Kmalu se vrnem in vse uredim!»

Čez nekaj dni so časopisi poročali o nepričakovanem ozdravljenju kiparja Čekarja.

Med prvimi, ki so mu čestitali, je bila ona, ki je bila kriva njegove nesreče. Sprejel je njeno pismo in ga vrgel v ogenj. Ko se je kesneje osebno oglašila, je sporočil, da ga ni doma. Že drugi dan so pisali potem listi, da se je poročil z mladim zdravim dekletom z dežele, ki mu je pomagalo v najhujših dneh, da ni padel v popolno blaznost.

Gustav Strniša.

Kotiček za ugankarje

ZLOGOVNICA.

Iz zlogov: be, če, e, er, go, i, i, ka, ka, kar, ke, le, lek, ljost, most, na, na, nest, net, ni, nik, no, o, on, ra, rek, ro, sič, spo, ta, tri, ve, ved, vež, ži, sestavi 13 besed, ki pomenijo:

1. žensko krstno ime (iz svetega pisma); 2. svetlobo nam daje; 3. naziv treh soglasnikov; 4. moško krstno ime; 5. ime vođ papežev; 6. mesto v severni Italiji ob morju; 7. kos žerjavice; 8. hrana; 9. glavno mesto Tirolske; 10. del ust; 11. žensko krstno ime; 12. uslužbenec v gostilni in kavarni; 13. zakrament.

Če si dobil prave besede, vzemi najprej vse prve črke od zgoraj navzdol, potem pa še vse tretje črke in dobiš našo iskreno željo.

DOPOLNILNICA.

V Z T S K S Ž K
O V E L A V E L

* * * * *

A N A N A T A S

Namestu zvezdic vstavi prave črke, da dobiš v navpičnih vrstah besede, v tretji pa ime svojega najljubšega lista.

ZMEŠANI ZLOGI.

nino, roč, ina, šlj, ipo, inj, ino, mov, ado, sen, mni, spo.

Uredi te zloge tako, da dobiš rek, ki ti ga polagamo na srce.

MAGIČEN LIK.

A A D K 1. del voza

L L N O 2. bodeč plevel

O O O O 3. moško ime

O S T T 4. moško ime

Iz črk sestavi te štiri besede. Če si dobil prave, se bodo enako čitale v navpičnih in vodoravnih vrstah.

POSETNIČICA.

R. ZIMA

Iz teh črk sestavi možev poklic.

Rešitve ugank priobčimo v prihodnji številki.

Pravljice z Boča

VELIKAN

Nekoč so kožuhalo v Ravnem pri neki hiši; pri Bolhaku se je reklo. Pa je prišel velik, strašen mož z Boča (1000 m visoka gora v Vitanjskem gorovju) in začel vezat. Dvanajst jih je kožuhalo, pa je vsem vezal. Potem je prinesla gospodinja večerjo in so ga silili, da bi večerjal, pa ni hotel. Tedaj je rekel gospodar gospodnji: «Pristavi svinjšek (svinjski lonec) krompirja!»

Ko je bil krompir kuhan, ga je gospodinja vsula v veliko skledo, ga prinesla noter in postavila pred tistega strašnega moža. Mož se je nasmehnil in je vse sam snedel. Potem pa je šel nazaj v Boč in ga ni nihče več videl.

(Povedal jo je 80letni Miha Klevže, Kostrivnica.)

ŽENE V BALUNJAČI.

Odnekod so bile prišle v Balunjačo (gorska kotlina na vzhodni strani Boča) tri ženske in so hodile v Ravno h kmetom po mleko. Bil pa je prav čas, ko so pleli pšenico. Tiste ženske so šle pomagat in so pšenico populile, zel pa pustile; voda tam, kjer so plele one, je pšenica zrasla lepša ko tam, kjer so plele naše ženske.

(Miha Klevže.)

ROPARJI V BALUNJAČI

V Rogaškem gradu sta nekaj živela grof in grofica, ki sta imela edinega otroka. Grofica je imela dragocen biserni nakit. O tem je izvedela zlobna krčmarica iz Studenice. Zaželela si je nakit in se domenila z roparji, da ukradejo otroka. Roparji so počakali otroka na grajskem vrtu med drevjem. Otrok se je prišel na vrt igrati. Tedaj so roparji planili nanj in ga odnesli v Balunjačo. Grof je iskal otroka po bližnji in daljni okolici in nazadnje je izvedel, da je v Balunjači. Šel je z močnim spremstvom proti Balunjači. Krčmarica je to opazila, le pokazala z otrokom na skalovju ter zavpila: «Ne enega koraka naprej, ali pa vržem otroka, da se ubije!» Dalje je še govorila, da hoče imeti grofičin biserni nakit. Grofica ji ga je res dala, ker je mislila, da dobi otroka nazaj. Ko pa je krčmarica sprejela nakit, je vrgla otroka po skalovju. Grof in grofica sta dolgo žalovala za otrokom, nazadnje sta se preselila drugam. V tistem gradu je zdaj sodišče.

(Ana Trdinova iz Kostrivnice.)

CERKVIKA SV. MIKLAVŽA V RAVNEM.

Neki grof je šel v Boč na lov. Tedaj je bil tam še sam log in grof se je v njem izgubil. Prosil je sv. Miklavža, naj mu pomaga, da bo našel iz loga, in mu je obljubil, da mu bo na tistem mestu pozidal cerkvico. Grof je našel iz loga in res dal sezidati cerkvico na čast sv. Miklavžu.

(Miha Klevže.)

Svoji čas je imelo gospostvo Rogatec na planoti pri Sv. Miklavžu (v Ravnem) planšarijo. Cerkvica pa je bila postavljena prav gotovo zaradi te planšarije, in sicer najbrž od celjskih grofov, ki so bili od leta 1301. do leta 1456. posestniki rogaškega gospostva. Cerkev je torej stara okoli 500 let.

Cerkev ima neznamenit lesen stolp nad zakristijo. V starih časih so čali nekoč napraviti na zahodni strani cerkve zidan stolp. Toda ko je bil

gotov in ko je cerkveni ključar pravkar izplačeval zidarje, se je stolp nenadno sesul.

Na Boču, pravijo, se vse izpolni, kar si želiš tisti čas, ko pri Sv. Miklavžu zvoní.

JAMA ZA CERKVIJO SV. MIKLAVŽA.

Pravijo, da so na neki praznik na njivi pri cerkvi orali. Tisti prostor pa je bil votel in nenkrat se je vse skupaj udrlo. Telege so prišle ven v Poljčanah pri peku, kjer izvira voda, volov pa niso več dobili.

(Miha Klevže.)

POGREZNJENA VAS NA FERMILAH.

Nekdaj je stala na Fermilah vas, kjer je bila tudi župnija. Ljudje pa so bili hudo brezbožni. Ko so nekoč na veliko nedeljo orali in vlačili, se je naenkrat pogreznila vsa vas, ljudje, živina, cerkev in hiše. Na tistih mestih, kjer so stale hiše, so se poznale jame; kjer je stala cerkev, je bila jama največja. V tej jami se je še dalje časa videl konec strelovoda.

Ko so ljudje hodili tam mimo v Studenice k maši, so še večkrat slišali biti uro in peti petelina. Ljudje so bili radovedni in so poizkusili cerkev odkopati, toda ko so jo malo odkopali, se je še globlje pogreznila.

Nekateri so še vedeli za mesta, kjer so stale hiše bogatinov, pa so jih hoteli odkopati, da bi prišli do denarja. Trikrat so začeli kopati. Ko pa so tretjič že upali, da pridejo do bogastva, se je vse še globlje pogreznilo.

(75letni Jančič Matija iz Kostrivnice)

Boč je iz apnenca. Jame pa, ki jih omenjata zadnji dve pripovedki, so takih oblik, da niso mogle nastati drugače, kakor po udoru stropa kake podzemne jame, kar je povzročil podzemski vodni tok. Prva zadnjih dveh pripovedk spravlja naravnost v zvezo jamo pri Sv. Miklavžu z izvirajočo vodo v Poljčanah. Stene v gorski votlini Balunjači pa so delno prevlečene s sigo. Torej se tudi na Boču kažejo nekoliko kraški pojavi.

ČAROVNICE PRI SV. MARJETI

Pri Sv. Marjeti so bile včasih čaravnice. Moj rajnki oče so pravili, Bog jim daj večno luč, da so hodili večkrat v Drevenik. Pa so šli nekoč v somraku domov. Pravijo pa, da imajo v somraku duhovi največjo moč. Ko so prišli do Sv. Marjete, je začelo nad cerkvijo šumeti, kakor bi listje grabil ali kakor li šumele naškrobljene kijklje, naprej jim pa ni dalo, dokler ni odbila dvanajsta ura. Ves čas so se križali, pa ni nič pomagalo.

Drugi dan so pravili sosedu: «Skoro bi bil sinoči nesrečen.» Sosed pa je vprašal: «Ali si bil pijan?» Oče so rekli, da ne, in so povedali, da so šli mimo Sv. Marjete. Sosed je rekel: «O, jaz sem že tudi ondi hodil, pa sem si znal pomagati. Kadar boš spet tam hodil, moraš koj sestri, odložiti klobuk, pa izmed nog trikrat s tremi prsti zagrabiti prsti in jo posuti na teme.» Drugič so oče napravili tako, in res, kakor da ne bi bilo nič, so šli lepo mimo.

(Matija Jančič.)

Cerkvica sv. Marjete stoji na južnem Bočevem pobočju in je bila zidana v 15. stoletju. Stara je torej nad 400 let. V jarku pod cerkvijo je bila prva steklarna, ki je izdelovala slatinske steklenice za rogaško slatino. Pripadala je rogaškemu gospostvu.

SV. LENART.

Cerkev sv. Lenarta je bila poprej kostričniška župna cerkev. Po vesoljnem potopu pa je ostalo malo ljudi, ker je voda vse zalila. Zato je ostala cerkev zapuščena. Obrasel jo je bršljan, zrasel tudi skozi line v zvonik in se ovil okoli zvona. Ko so se ljudje spet namnožili, so začeli pasti živino tod okoli. Krava je začela cukati bršljan in zvon je začel zvoniti. Tako so cerkev spet našli.

(Miha Klevže.)

Prvič se omenja cerkev sv. Lenarta že v letih 1160. do 1170. Bila je do leta 1768. kostričniška župna cerkev. Nekoč se je zaradi velikega deževja utrgal plaz zemlje in odnesel župnijski hlev, zaradi česar je bilo ogroženo tudi samo župnišče. Zato so premestili sedež župnije v dolino, kjer so sezidali novo cerkev in župnišče.

V začetku je bila cerkev sv. Lenarta zidana v romanskem slogu, v 15. stoletju pa je bila prezidana v gotskem slogu. V oknu za velikim oltarjem se vidi grb s tremi zlatimi zvezdami na modrem polju: grb celjskih grofov. To dokazuje, da so dali prezidati cerkev v tej obliki, kakor se nam je ohranila, celjski grofje, ki so bili tedaj posestniki rogaškega gospostva.

Tu mimo je držala najbrž že izza rimskih časov cesta preko Boča na Studenice. Zato tudi je posvečena cerkev sv. Lenartu, patronu voznikov.

ROPARICA V POLJČANSKEM JARKU.

Prej se je reklo Poljčanskemu jarku Špelin graben. Tu je imela roparica Špela roparje pod seboj. Če so jo ujeli, je niso mogli obdržati, ker je bila čarovnica.

Nekoč je šla s svojimi roparji v Slovenjgradec. Šli so mimo Sv. Jerneja, ko je jutrnjico zvonilo, in ona je rekla: «Danes ne bomo srečni, ker so nas sv. Jerneja psi oblajali.» Ko so prišli v Slovenjgradec, so začeli ropati. Poznali so jih povsod. Tedaj so žensko prijeli, pa so trto narobe uvili in z njo zvezali žensko. Nato so jo privezali na voz k sori. Potem so jo odpeljali.

Ko so jo vozili mimo gozda, se je iz njega slišal glas: «Špela, ali ti naj pridem pomagat?» Ona pa je rekla: «V uho me piši! Če mi prej nisi pomagal, pa še zdaj nočem!»

(Miha Klevže.)

Poljčanski jarek je soteska med Bočem in Lovnikom, po kateri drži cesta iz Poljčan na Slatino in na Celje.

BOČKA UGANKA.

Storjeno je bilo, rodilo se ni, na vrhu Boča, na vrhu smreke, pod orehovo korenino pojedeno je bilo. Kaj je to?

Nekoč je bil kmet, ki je bil v graščini dolžan. Gospodje v graščini so mu pa rekli, da bi mu več dolg odpustili, če bi jim povedal tako uganko, da bi je ne uganili.

Kmet je šel domov in po poti premišljal, kaj bi naredil, da bi gospodje ne uganili. Srečal je beračico in ta ga je vprašala: «Kaj ste tako žalostni?» Tedaj ji je pa povedal, kaj so mu rekli v gradu. Ona pa dé: «To vi lahko naredite. Doma imate brejo prasico, pa jo zakoljite. Vzemite iz nje prase in ga specite, zatem vzemite orehovo korenino in jo dajte za klobuk, nato pojdite na vrh Boča in pojejte tisto prase na vrhu smreke»

V graščini potem vprašajte kaj je to; storjeno je bilo, rodilo se ni, na vrhu Beča, na vrhu smreke, pod orehovo korenino pojedeno je bilo.

Kiner se je teračiči lepo zahvalil, šel domov in storil, kakor mu je svetovala. Potem je šel v graščino in povedal gospodom uganko. Gospodje je niso mogli uganiti. Povedati jim je moral še rešitev uganke in dolg so mu odpustili.

(Miha Klevže.)

Ob križu na razpotju

(Pripovedka.)

«Že spet!»

Križ-nov Matija se je ustavil ob križu na razpotju. Štel je udarce polnočne ure, ki so se čuli iz bližnjega zvonika. Lasje so mu vstajali pokoncu; tudi nočoj je slišal pritajeno ječanje.

Osrčel se je in stopil h križu, odkoder so prihajali glasovi. Mislil si je, da ga hoče nekdo ostrušiti. Tovariši ga niso marali, odkar je prišlo med njimi do razdora.

Dokler je stal ob križu, je bilo mirno in tiho. Ko pa se je nekoliko odstranil, je ponovno začelo.

«Kaj je neki?» je ugibal potihoma. «Tako vzdihuje človek, ki trpi bolečine...»

«Oh!» se je spet ponovilo. Ta vzdih je bil prav glasen in bolesten.

Drugi dan je bila nedelja. Matija je šel k mašiti, ter se je med potjo oglasil v župnišču. Župniku je hotel povedati, kaj se mu je že tolikokrat pripetilo.

Gospod Janez mu sprva ni hotel verjeti. «Matija, si se, kdo ve, kaj si slišal... Sova je bila...» Tako je izpodbihal njegovo trditev.

Matija pa ni odnehal.

«Kaj si čul ječanje?» ga je vprašal nejevoljno. «Že večkrat, a vselej med enajsto in polnočno uro...»

Duhovnik je zmajal z glavo. Vzel je iz omare staro knjigo o zgodovini domače župnije. Oko mu je obstalo na naslovu, pod katerim je čital, da je bil pri križu na razpotju pred čavnimi leti umorjen neznanec, čigar truplo počiva na pokopališču.

Kar mu je povedala knjiga, je ohranil zase. Hotel pa je izvedeti, ali je mladenič tudi videl kako prikazen.

Matija je zanikal. Ponovil pa je, da čuje ječanje vselej, kadar gre mimo križa.

«Ali si tih ali kaj rečeš, kadar posluš...?» je bil župnik radoveden.

«Še dihati se komaj upam», mu je odvrnil.

Gospod se je zamislil in rekel: «Matija, poznani te, da nisi strahopetec. Ali hočeš storiti neko dobro delo?»

«Hočem», mu je bil pripravljen ugoditi.

«Kadar pojdeš mimo križa in boš čul ječanje, reci: Vsek dobri duh Boga časti, zakaj pa ti ne miruješ?»

Matija je obljubil. Z nekim nenavadnim pogumom je šel še tisto noč mimo križa.

«Joj, joj, joj!» se je začelo vzdihovanje.

Mladenč je izgovoril župnikove besede.

Bolestan glasovi so utihnili. Pred križem se je pojavila senca, kakor bi vstajala iz zemlje. Rasla je vedno v še in više ter je izgnila, ko je dosegla višino križa.

Domov je prišel Matija skoro brez sapa. Vsakega lasu se je držala znojna kaplja. Zjutraj je šel povedat župniku, kaj se je zgodilo.

«Rešil si trpečo dušo», ga je pohvalil gospod Janez. Potem mu je povedal zgodbo, kakor je našel zapisano v stari knjigi. S o t e š č a n.

Grob neznanega umorjenca

(Pripovedka.)

Povitek je bil mož, ki ni rad verjel v strahove. Nekoč pa jo je le iztaknil ter nam svojo zgodbo takole opisuje:

«Tisto zimo, ko se je to zgodilo, ni bilo posebnega mraza. Doma mi j e bilo dolg čas, zato sem obiskal tega ali onega znanca. Pri Brez-

niku sem se vselej zamudil dolgo časa. Neke noči sem odšel prav ob enajstih. Bilo je nekaj lune, zato sem jo mahnil kar po bližnjici čez Hribce mimo znamenja, kjer je nekdanj strašilo. Trdili pa so tudi, da se tam prikazuje Mati božja.

Ob znamenju nisem ničesar opazil. Pač pa je v gozdu pod cesto nekaj lomastilo. Obšla me je groza. Zavil sem s ce te po bližnjici ob robu gozda. Steza je držala na Počivališče, kakor so rekli ravninici vrhu klanca. Tukaj sem zagledal pred seboj strašnega velikana. Vsa kri mi je šinila v glavo.

Mož je bil tolik, da nisem videl še nikdar tako velikega človeka. Stal je nepremično; ako bi ne bil poznal okolice, bi bil mislil, da je okleščeno deblo kakega drevesa.

Najhujše pa je bilo to, ker je steza, po kateri sem prišel, držala prav mimo njega. Ali naj grem naprej? Noge so se mi ustavljale in lomile. Ako bi šel nazaj, bi se mi lahko kaj primerilo. Od starih možakov sem slišal, da se v takih primerih ni varno vrniti.

«Pogum! Križ božji!» sem izrekel prav tiho in stonal dalje. Ko sem šel mimo prikazni, sem začutil vonj po mliči. Postava je bila ulita kakor iz železa. Glave nisem mogel zapaziti.

Prišel sem do meje in planil na cesto. Tu sem se ustavil, ker me je skrbelo, kam bo odšla prikazen. Tedaj pa se je pričela manjšati, kakor bi lezla v zemljo, ter je naglo izgnila.

Doma nisem mogel zatiiniti očesa. Vso noč sem gledal pred seboj strašnega velikana. Prav dobro sem si zapomnil kraj, kjer je stal in izgnil. Vsekakor je morala prikazen nekaj pomeniti.

Sosed me je prosil, naj mu pokažem tisti prostor. Rad sem mu ustregel. Zemlja je bila tam nekoliko sesedla. Začela sva kopati.

Mislila sva, da kopljeva zaklad, zato sva previdno močela. Zadelala pa sva na kup človeških kosti; našla sva grob neznanega umorjenca.

S o t e š č a n.

Škratelj

(Dogodbica.)

Dogodek, ki ga bomo opisali, je izzval po okoličinah smeja. Pripetil se je Vrbinču na Pristavi. Možu je rojlo po glavi, kako bi prav hitro obogatel. Slišal je bil o škrtatih, pa ni vedel, kako bi prišel z njimi v dotiko.

Selanec, njegov sosed, je znal brati in pisati, kar je bila takrat redka prikazen. Vrbinec ga je vprašal, ali ima tudi črno knjigo.

«Seveda jo imam», mu je odgovoril. «Ali bi jo rad videl?»

«Povej mi, ali se unaš poklicati škrtateljna!» «Čemu ti bo škrtatelj? Saj menda ne potrebuješ denarja», mu je vzbujal skominje.

«Ne veš, kako sem ga potreben.» Naštel mu je dolgo vrsto potreb ter ga prosil, naj mu ustreže.

«Nočoj še ne», mu je odvrnil. «Morda jutri zvečer ob tem času... Toda molči!»

Selanec je bil navinjan in je rad napravil kako šalo. Kakor za nalašč je prišel o mraku dimnikar, s katerim sta bila dobra znanca. Skrivaj sta se pomenila, kako bosta uprizorila škrate. Selanec je vzel neko staro knjigo in odšel k sosedu.

Vrbinec mu je postregel s pijačo. Sosed je pil in položil bukve na mizo. Obrisal si je usta in rekel: «Torej, ako hočeš, bova pa pričela...»

«Kar začniva.» Vrbinec je komaj čakal. Selanec ga je moral še pripraviti: «Pa glej, da mi ne skočiš iz kože. Ako pride škrtatelj, se ti ga ni treba bati nič bolj kakor mene ali kakega drugega človeka.»

Soseda je vendarle skrbelo. Pa se je zanašal, češ: «Saj ga boš panal, ako bo kaj rogovilil...» Čaranje se je pričelo. Selanec je odprl knjigo in začel nekaj mrmrati. Nato je zaklical: «Škratelj, zapovem ti, pridi!»

Tedaj so se odprla vrata. Vstopil je črnc z gorjačo.

«Tukaj sem! Kaj hočeta?» se je postavil pred Selanca. Ta je pogledal Vrbinca, češ, naj mu pove svoje želje.

«Denarja bi rad», je odgovoril plaho. Glas mu je bil proseč in zaupen.

Škratelj mu je prikimal: «To se bo zgodilo, ako mi zapišeš dušo...»

Vrbinec se je ustrašil, a mu je vzlic temu segel v roko. Škratelj je hotel vedeti, koliko zahteva.

«Ne vem, koliko bi rekel... Ali lahko mnogo rečem?»

«Reci, kolikor hočeš», se mu je laskal črnc.

«Tedaj... no, tedaj...» ni mogel izreči zaradi soseda.

Selanec je to zapazil in hotel oditi. To pa sosedu tudi ni bilo po godu. Bal se je, ako bi škrtatelj takoj zahteval dušo. Toda mož se ni dal pregovoriti. «Saj ne bo nič hudega», je dejal in odšel smešljaje se.

Škratelj mu je odpiral oči: «Poglej me, človek sem kakor ti in vsi drugi na Pristavi...»

«Ali tudi ješ in piješ?» Vrbinec mu je hotel postreči.

«Seveda!» se mu je namuznil.

«Urša!» Vrbinec je naročil ženi, naj pripravi mastno večerjo. Prinesel je iz kleti sadjevca; pila in jedla sta do ranega jutra.

Škratelj se ga je pošteno navlekkel. Komaj ga je prinesel v listnik, kjer se je zariil v steljo. Tudi Vrbinec je zlezal pod odejo. Tako sta prespala ves dan in zvečer sta spet nadaljevala.

To je trajalo več dni, dokler se Vrbinca ni naveščila. «Ta vrag nama bo vse požrl», se je pritoževala. «Kar pobere naj se, odkoder je prišel...»

Mož jo je prosil: «Urša, potrpi, dokler ne dobimo denarja...»

Varčni ženci so se smilile klobase in vest jo je pekla, ker imajo rogača pod svojo streho. Skrivaj je odšla k župniku in ga prosila, naj prežene hudobca. Župnik je spoznal sleparstvo ter jo poslal k orožnikom.

Škratelj je orožnika pravočasno opazil in to je urno pobrisal. Zaslisan je bil Selanec, ki se je spretno izmuznil. Vrbinec mu ni rekel žal besede. Samo sram ga je bilo ter se dolgo časa ni upal med sosede. S o t e š č a n.

Neumni Janez

'užiško-srbske pravljice

Kaj je delal doma.

Bla je mati, ki je imela tako neumnega sina, da so mu vsi ljudje rekali «neumni Janez». Kadar so šli v črni ob nedeljah v cerkev, je moral Janez vselej ostati doma.

Neke nedelje mu je mati naročila, naj med tem, ko bo sama v cerkvi, posadi gos na gnezdo, da bo valila. Zmotil se je in pograbil gosaka, ki seveda ni hotel sedeti na jajcih. Tedaj je vzel Janez kladivo in udaril gosaka po glavi. Zdaj je gosak mirno obsejal na jajcih!

Ko se je mati vrnila iz cerkve, je vprašala fanta, ali je vse prav napravil, in Janez je odgovoril:

«Dà, sprva sicer ni hotela mirno sedeti, potem pa sem ji pošteno trkal po glavi in zdaj je pri miru, kakor bi bila pribita!»

Ko je šla mati pogledat, je dobila gosaka mrtvega. Janez je menil, da ga je moral kdo ubiti.

«Vse življenje ne boš znal posaditi gosi na jajca», ga je pokarala mati.

Drugič mu je naročila, naj doma zmede sirovo maslo in ga potem umije v vodi. Ko je bilo sirovo maslo že zmedeno, si je privezal pimo na hrbet in šel k vodnjaku, da bi maslo umil. Ko pa se je sklonil nad vodo, mu je padlo maslo čez glavo v vodnjak.

«Naj se lepo namaka in pere», si je mislil.

Ko se je mati vrnila domov, je šla k vodnjaku, da bi pogledala, kaj je z maslom, toda dobila ni ničesar več.

«Ribe so ga morale pojesti!» je menil Janez. «Jaz nisem kriv, če so tako požrešne.»

«No, sirovega masla ne boš več medel», je dejala mati. «doma nisi za rabo, odslej boš hodil v mesto prodajat smolo!»

Janez prodaja smolo v mestu.

Neko nedeljo zjutraj je šel Janez v mesto in nesel s seboj poln sod smole, da bi jo za mater prodal. Vroče je bilo, da ga je v hrbet žgalo in vsa tla so bila razpokana od vročine. Janez je vedel, kako razpokane roke bole in da jih mažejo s smolo, da ublažijo bolečine. Ker je bil dobrega srca, je začel mazati razpoke v tleh s smolo. Toda čim bolj je mazal, tem več razpok je bilo. Tako je naposled porabil vso smolo in se vrnil domov s praznim sodom in brez denarja. Pri tem pa je bil še žalosten, da ni imel dovolj smole, da bi zamazal vse razpoke na tleh. Mati se je razjezila. Natepla ga je in vpila: «Prodal bi jo bil, ne pa razmazal! Kadar pojdeš spet s smolo v mesto, kriči: »Smola! Smola! Smola!»

Spet je bila nedelja. Janez je nesel smolo v mesto in jo tja tudi prinesel vzlic razpokam, ki jih je med potjo videl. V mestu je vse vrelo v cerkev. Prav tedaj je bila namreč neka poroka. Tam pa je začel kričati: «Smola! Smola! Smola!»

Svatje so se začeli spogledovati. Ker so mislili, da se iz njih norčuje, so ga pretepli in vrgli iz cerkve. Doma je potožil materi svoje gorje. «Dà,» mu je rekla, «kričati bi bil moral: »Kakšno veselje! Bog daj svoj blagoslov!»

Ko je prišel sejmski dan, je šel vnovič v mesto. Tam je zagledal kopico ljudi, ki so drli proti ulici, kjer je gorela neka hiša. Tudi on je tekel tja in začel kričati: «Kakšno veselje! Bog daj svoj blagoslov!»

Tedaj se mu je pripetilo prav tako kakor teden dni prej v cerkvi: z marogastim hrbtom se je vrnil domov in potožil materi, kako grdo so delali z njim.

«Vzeti bi bil moral škafo vode in jo zliti v ogenj!» ga je poučila mati.

Drugič je srečal dvoje pijancev, ki sta skočila iz neke gostilne in se začela pretepati. Komaj ju je Janez opazil, je pograbil vedro vode, ki je stalo v bližini, in polil oba pretepača. Takoj sta se iztreznila in padla po njem. Pošteno sta ga premlatila, da so ga vse kosti bolele. Ko se je vrnil domov in materi potožil svoje gorje, mu je rekla: «Veš, razdružiti bi ju bil moral!»

Teden dni nato je videl tesarja, ki je delal plot okoli neke nove hiše. Ko se je tesar za kratko časa odstranil, je Janez začel pogumno razdirati plot. Ko se je tesar vrnil, je začel kričati: «Glej, da izgineš, sicer ti kljun razbijem!»

Tedaj je Janez hitro zbežal domov in rekel materi: «Zdaj ne bom ničesar več storil.»

«O, boš že», mu je rekla mati. «Počasi se boš že vsega naučil.»

Janez hoči kupovat.

Nekoč ga je poslala mati po šivanke. Ko se je vračal domov, je položil šivanke na voz in šel sam domov. Mati ga je vprašala: «No, Janez, kje pa imaš šivanke?»

Odgovoril ji je: «Pretežke so bile in položil sem jih na voz, ki se kmalu pripelje.»

Mati mu je rekla: «Zakaj pa jih nisi spravil v telovniku?»

«Škoda, da mi niste tega prej povedali», je odvrnil Janez.

Drugič ga je poslala po krvave klobase. Razrezal jih je in se z goščo namazal po telovniku. Ko je prišel domov, ga je mati vprašala: «Kje pa imaš klobase?»

«Na telovniku», je odvrnil. «Saj ste mi zadnjič tako naročili.»

Mati ga je nokarala: «Daj bi jih bil v sveženi.» Janez je žalostno menil: «Zakaj mi pa niste tega prej povedali!»

Kmalu nato je mati potrebovala konja in dekle. Koga pametnejšega bi bila mogla spet poslati v mesto kakor Janeza! Vse mu je natanko povedala

in naposled rekla: «Ko boš konja kupil, mu daj v prvi hiši ovsu, da se bo nasitil, v drugi pa dovolj vode, da si bo žejo pogasil. Potem pa naravnost domov!»

Janez je kupil na trgu konja in najel dekle. Potem je zavil dekle v veliko rjuho in jo nesel domov. Doma jo je vrgel kar pod klop. Vsa v skrbel ga je mati vprašala: «Za božjo voljo, Janez, kje pa imaš dekle in konja?»

Tedaj je Janez odvrnil: «Konja sem kupil. Naročil sem mu, naj se v prvi hiši dobro naje ovsu, da ne bo lačen, v drugi pa napije vode, da ne bo žejen. Potem pa sem mu naročil, naj gre naravnost domov. Deklo pa sem zavil v rjuho in jo prinesel. Tamle pod klopjo leži!»

Mati se je kar zgrozila:

«O, Janez neumni! Ali nisi mogel posaditi dekla na konja in jo med vriskanjem in poskakanjem privedi domov?»

Janez je odvrnil: «Škoda, mati, da mi tega niste prej povedali!»

Janez ga lomi naprej.

Čez nekaj dni je prišel Janez v vas, kjer je gorelo. Začel je vriskati in poskakovati, dokler ga niso naposled spet pretepli. Jokajoč se je prišel domov in povedal materi, kaj se mu je primerilo. Mati pa je rekla: «Ali nisi mogel zliti vedra vode v ogenj? Saj sem ti to že davno povedala.»

«Si bom že zapomnil, če bo spet kje gorelo», je dejal.

Kmalu nato je šel k peku po kruh in videl, da v peči gori. Hitro je zagrabil škafo vode in ga zlil v ogenj. Pek se je razjezil in ga nabil. Janez je začel tuliti in zbežal je domov. Potožil je materi svoje gorje, ona pa mu je rekla: «Zakaj nisi vzel dva kosa kruha in rekel: »Dajte meni in materi malo!»

Janez je odvrnil: «Dà, mati, to si bom zapomnil.»

Drugič je srečal hlapca, ki je peljal gnojnico na njivo. Zaklical je: «Dajte meni in materi malo!» Hlapec mu je nalil v lonec dve obilni meri. Ko je prišel Janez domov, ga je mati vprašala: «Kaj pa nosiš?»

Ko je opazila, kaj ima, je vzkliknila: «Fej, fej, to pa smrdi! Zakaj pa nisi rekel, da smrdi?»

Janez je rekel: «Si bom že zapomnil za drugič.»

V sosesčini je bil kmalu nato pogreb. Janez se mu je pridružil in začel klicati na ves glas: «Fej, fej, to pa smrdi!» Zato so ga pogrebci napodili s palicami. Doma je to povedal materi. Ona pa mu je dejala:

«Fant neumni, zakaj pa nisi rekel: »Pokoj ubogi duši!»

Odvrnil je: «To si bom že zapomnil!»

Ko je videl, kako je pobijal konjač starega konja, je stopil k njemu in mu rekel: «Pokoj njegov duši!»

To je bilo konjaču tako všeč, da ga je takoj vzel za hlapca. Toda Janez ni mogel vzdržati pri njem. Že drugi dan je prišel ves objokan domov.

Janez je šel po svetu.

Drugi dan ga je vprašala mati:

«Kaj naj prav za prav počnem s teboj?»

Janez je odvrnil:

«V svet pojdem!»

Mati mu je to odsvetovala, toda Janez se ni dal omehčati.

«V svet pojdem!» je neprestano ponavljal.

Tretji dan je vstal na vse zgođaj in si oprtal culo na ramo. Mati ga je daleč po poti spremila. Naposled sta se poslovila. Janez je korakal pogumno dalje in še videl ni, da se je mati dolgo ozirala za njim. Tako je potoval do pođneva. Ker pa je pozabil kruh doma in mu ga niso nikjer ponudili, mu je kmalu postalo tesno pri srcu.

Zvečer je mati pripovedovala pri sosedih, kam vse je šel njen sin. Tedaj pa se ji je nenadno zezdalo, da so domača vrata zaškripala. Šli sta pogledat, kaj je.

«Jej, tvoj Janez!» je vzkliknila sosedka. «No, prav prida daleč pa ni prišel.»

Fant pa je zajokal in dejal: «Oh, mati, kako hudo se mi je godilo!»

Potem si je odrezal veliko zagozdo kruha in šel spat. Tako je bil Janez po svetu.

Janez pomaga pri gospodinjstvu.

Velika noč se je bližala. Kolači so bili pečeni, toda ne zaklenjeni. Zato jih je Janez zmeraj pokušal. Pri tem se je pošteno užejal. Dejal je materi: «Pd bi kaj!»

Mati mu je rekla: «V kleti je sod piva, zraven pa dve posodi. Ena je lonec, druga pa sito. Glej, da ne vzameš sita!»

Sin je šel torej v klet, odvil pipo in začel natakati pivo. Dolgo ga je natakal, potem pa zaklical:

«Mati, vse je že izteklo, lonec pa noče biti poln!»

«Neumnež, najbrž si vzel sito», je vzkliknila mati jezno.

«Tisto, kar je bilo tam!»

Mati je šla pogledat in mu potem rekla: «Zgoraj sta na tleh vreča moke in vreča pepela. Vzemi vročo s pepelom in jo iztresi v lužo, potem pa vse dobro poteptaj, da ne bo mokro.»

Sin je storil tako. Izpraznil je vrečo in teptal. Potem pa je zaklical: «Mati, ne morem več. Vse se drži nog!»

«Ali si ga spet polomil? Najbrž si vzel moko namestu pepela in imaš zdaj testo.»

«Tisto, kar je bilo tam», je odvrnil Janez.

Mati ga je potem potegnila iz testa in mu rekla:

«Vzemi motiko in pojdi na travnik. Tam izkoplji nekaj travnatih ruš in pokrij z njimi tla v kleti. Pazi pa, da pri tem ne udariš starega očeta, ki sedi na travi!»

Sin je vzel motiko in šel kopat ruše. Tedaj pa je nekaj začelo stokati in ko je spet udaril, je spet zastokalo. Sin je pribežal preplašeno v izbo in zaklical:

«Mati, trava pa tako stoka, da me je kar strah!»

«Tepec, starega očeta si udaril z motiko», se je razjezila mati. «Za nobeno rabo nisi.»

Fant pa je mirno dejal:

«Udaril sem tisto, kar je bilo tam!»

«Pogledal bi bil», ga je poučila mati. «Zakaj pa imaš oči!»

Janez se gre učiti.

«V uk to bom morala dati, sicer ne bo nič iz tebe!» je rekla mati Janezu.

Rečeno, storjeno!

Vzel ga je neki čevljar. Pri njem pa je moral fant zmeraj sedeti in le malo je dobil jesti. To ga je jezilo in zato je razrezal mojstru vse usnje. Mojster pa ga je namlatil in spodil.

Janez je šel potem k mizarju in se dogovoril tako, da mu ne bo treba zmeraj sedeti in da bo dobil dovolj jesti. Ker pa je moral tu samo stati, je bil jezen. In v jezi je razžagal vse deske. Zato ga je mojster spodil brez plačila.

Naposled je šel Janez k peku. Tam je ugal, da mu ne bo treba zmeraj sedeti in tudi ne stati. Veselil pa se je tudi vsak dan svežih zemelj.

Nekoč je šel pek v mesto in naročil Janezu, naj speče kruh, zemlje in kolače. Janez pa je kmalu pritekel za njim.

«Kako velike naj spečem?»

«Kakor je treba», je odvrnil pek.

Ker pa je Janez še zmeraj za njim kričal, je dejal:

«Kakor mesec!»

In Janez je šel domov. Zvil je zemlje, da so bile podobne polmeseču, in jih spekel. Skoro tisoč jih je tako pokvaril. Ko je prišel mojster domov, je bil strašno jezen. Pognal je Janeza in še zemlje pometal za njim. Janez pa je zemlje zbral in jih nesel na trg. Tam je hitro vse prodal. Rekli so jim kifeljčki in tako jim pravijo še danes.

NAŠI NA TUJEM

SMRT ROJAKA V NEMČIJI.

Herne-Holthausen, novembra.

V zadnjih letih je smrt pogosto obiskala naše društvo. Tako nam je leta 1927. pobrala 20letnega mladeniča Matijo Vozla, leta 1928. se je ponesrečil član Miha Salobir, leta 1929. Jože Berus in leta 1930. prvi predsednik Karel Pisanec. Potem je leta 1931. umrl Matija Vozel, oče zgoraj omenjenega mladeniča, in leta 1932. smo izgubili Franca Ferjančiča. Letos 15. novembra pa smo spremili k zadnjemu počitku ustanovitelja in prvega predsednika Društva sv. Barbare g. Ivana Boštjančiča.

Pokojnik je bil odbornik Osrednje zveze jugoslovenskih društev v Nemčiji in poverjenik Slovenske pogrebne blagajne v Karnapu. Rodil se je leta 1882. v št. Petru pod Svefimi gorami v brežiškem srezu, kjer zapuščala 75letno mater, enega brata in tri sestre, a v Avstriji enega brata, ki je upokojen železniški uradnik.

Med vojno je bil kot vojak 87. pehotnega polka s sedežem v Celju poklican pod orožje. Leta 1918. se je vrnil nazaj v Nemčijo ves potrt in bolan. Prevzel je gospodinjstvo v svoje roke, zakaj smrt mu je ugrabila leta 1915. njegovo ženo Marijo, rojeno Wildingovo, ki mu je zapustila tri hčerke v starosti dveh do šestih let, ki jih je sam vzgajal, čeprav se je moral boriti za vsakdanji kruh v rudniku.

Kako je bil pokojni Ivan priljubljen, je pokazal pogreb, ki se ga je udeležilo do 3000 ljudi z godbo in petimi zastavami. Na zadnji poti ga je spremljal tudi zastopnik jugoslovenskega konzulata iz Düsseldorfa g. Maks Goričar, izseljenski komisar, ki se je ob odprtem grobu poslovil od pokojnika v imenu konzulata in v imenu naše mile domovine Jugoslavije. Obenem je očrtal neumorno delo Ivana Boštjančiča in vsem trem hčerkam položil na srce zgled njihovega očeta, po katerem naj se ravna. V imenu Slovenske pogrebne blagajne je govoril g. Anton Koncilija, predsednik Društva sv. Barbare v Gelsenkirchenu in predsednik Slovenske pogrebne blagajne. Izrekel je pokojniku zahvalo za njegovo delovanje ter pripomnil: «Dragi Ivan, napotil si se v tujino z lepega Štajerskega iskat kruh z upanjem, da se še povrneš kdaj v svojo milo domovino. Pa bridka usoda te je prezgodaj položila v hladni grob v tujini. Dragi Ivan, počivaj v miru in naj ti bo tuja zemlja lahka!» V imenu organizacije Nemške katoliške stranke je njen predsednik položil venec na grob, nato pa so se poklonile pokojniku zastave in godba je zaigrala «Ich hatt' einen Kameraden...»

Na domu g. Boštjančiča je g. Pavel Bolha v imenu Izseljenskega odbora in v imenu Zveze jugoslovenskih delavskih in podpornih društev izrekel hčerkam in sorodnikom pokojnika sožalje. Društvo sv. Barbare v Herne-Holthausnu in Boštjančičeva rodbina se najprisrčneje zahvalujeta govornikom ob grobu in udeležencem pogreba kakor tudi društvom, ki se zaradi denarnih razmer niso mogla udeležiti pogreba, pa so vendar svoje sožalje pismeno sporočila rodbini. Bodi dobremu pokojniku ohranjen blag spomin!

ARGENTINSKO PISMO

Villa Dominico-Buenos Aires, novembra.

Nisem se vam oglasil še, odkar živim v Argentini, in tudi čital še nisem ničesar o naši naselbini, zato hočem malo orisati, kako se imamo Slovenci v tej obljudeni deželi. Rojakov nas je tu precejšnje število in smo si nekateri že ustanovili lastne domove. Če bo šlo tako naprej, bomo imeli v vznožju Buenos Airesa kmalu novo slovensko kolonijo.

Večina Slovencev je zaposlena po tvornicah, nekateri pa delajo v tunclu poulično železnico. Mnogo Slovencev se peča tudi z obrtjo. Imamo slovenske trgovine, gostilne, svojo bolniško blagajno in za bolnike zdravilišče. Društve nam tudi ne manjka. Prav tako imamo svoja gledališča, cerkev in letos smo dobili slovensko šolo na Villa Devotu. Kljub stiski torej dobro napredujemo. Skoro vsako leto se nam narodi kak nov slovenski list. Še bolj bi napredovali, če bi nas kriza ne stiskala in če bi bili bolj složni, ali žal smo tudi tukaj takšni, da nas nikakor ni mogoče spraviti v eno skrinjico. Vsekakor pa moramo reči, da ne zaostajamo za drugimi tukajšnjimi narodi in zato lahko gledamo z veseljem v bodočnost.

Brezposelnost pa je pri nas vendarle dosegla najvišjo stopinjo in se nam obeta preobrat na boljše. V kratkem bodo začeli delati štiri nove tunele in je upati, da bo dobilo tudi več naših ljudi delo in zaslužek. Odločno pa je odsvetovati nadaljnje priseljevanje, ker je za to veliko nezaposlenih, da gotovo še dolgo ne bodo dobili vsi zaposlenja. Nedavno je umrl tu naš rojak gosp. Glavan iz Reber pri Žužemberku. Lahka mu tuja zemlja! Pri delu nove cerkvene stavbe se je hudo ponesrečil naš prijatelj gosp. Jožef Škofca od Križa pri Žužemberku. Zlomil si je pri padcu iz višine dvanaest metrov roko in nogo ter se nevarno poškodoval na glavi.

Slovenci smo že vajeni vsega. Če imamo delo, ga držimo, pa naj bo še tako hudo in nevarno. Ako nas pa pošljejo za nekaj časa na izprehod, nam prisiljene počitnice tudi pridejo prav, posebej zdaj v pomladnem času (pri nas je zdaj pomlad), ko so dnevi prijetni. Imeli smo že do 35 stopinj vročine. Obeta se nam torej prav topel božič.

DRZEN ROPARSKI NAPAD NA AMERIŠKEGA ROJAKA.

Collinwood (Zedinjene države), decembra.

Pred tedni je 24letni Alcazij Kunčič, ki je lastnik restavracije v Collinwoodu, dvignil v banki 2400 dolarjev. Kmalu potem je stopilo v njegovo pivnico več mož in naročilo pivo. V naslednjem trenutku so pa že potegnili samokrese in še preden se je Kunčič zavedel, so zahtevali, naj stopi z gosti vred k steni. Kunčičeva žena in sestra Mara se pa nista zmenili za ta poziv in sta zbežali skozi zadnja vrata. Ko so roparji slišali, da ženski kličeta na pomoč, so zbežali iz pivnice in naglo skočili v avtomobil.

Kunčič je streljal za njimi in je en ropar petkrat ustrelil nazaj, a ni nikogar zadel. Na divjem begu so se zaleteli v poštni nabirnik. Avto se je ustavil in trije tolovaji so pobegnili peš, četrtega so pa našli v avtomobilu s kroglo v tilniku.

Smrtne nesreče ameriških rojakov. Na poti v domovino je nedavno doletela smrtna nesreča Janeza Krumpačnika. Pokojnik je dobil zaradi nesposobnosti za delo od dveh podpornih organizacij izplačano večjo podporo in je bil namenjen vrniti se v domovino. Toda sreča mu ni bila mila. Podrl ga je neznan avtomobilist in kmalu je Krumpačnik podlegel poškodbam. Pokojnik je štel 65 let, doma je bil iz Ljubnega ob Savinji. — Med vožnjo iz Kalifornije v Idaho se je smrtno ponesrečil Anton Skantel iz Mollana. Peljal se je na tovornem vlaku, med vožnjo pa je najbrže padel iz vagona. Našli so ga mrtvega blizu Susanvilleja. Pokojnik je štel 28 let. — Enaka žalostna usoda je doletela tudi Jurija Červana. Šel je iz Perrisvilleja iskat dela in ko se je vračal domov, ga je blizu Wabasha povozil vlak. Červanovo družino pregarja zadnja leta nesreča. Pred dvema letoma se je smrtno ponesrečil v ognju pokojnikov brat, lani pa je postala žrtev nesreče mati Červanove žene. — V Chicagu je postal žrtev divjajočih avtomobilistov 14letni Robert Vojnovič.

Smrtna kosa med ameriški rojaki. Na Calumetu je umrla Katarina Cesarjeva. Pokojnica je bila stara 79 let, v Ameriki je živela 55 let. Zapustila je 11 otrok. — Po dolgi bolezni je v Clevelandu umrla Ivanka Bavčeva, rojena Klemenčičeva, stara 36 let. Pokojna je bila doma iz Gerčevca pri Logatcu. Zapustila je moža in več otrok. — V Pine Forku je umrl po tridnevni bolezni Janez Mahne, doma iz Cerknice na Notranjskem. V Ameriki je bil 29 let; zapustil je ženo in dve hčerki. — V Hibbingu je po dolgi bolezni umrla Neža Golobova. Pokojnica je bila iz Luč pri Ljubnem na Štajerskem, v Ameriko je prišla leta 1894. Zapustila je tri sinove in dve hčerki. — V Kemmereru je 25. oktobra preminil Jakob Špeh, star 55 let in doma iz Bočne pri Gornjem gradu. — V Walkervilleju je umrl Jurij Muhič, ki je zapustil ženo in tri sinove. — V Calumetu je bil do smrti povožen 58letni Jakob Čop. Pokojnik je bil devet let brez dela. — Pljučnici je podlegel v Johnstownu 38letni France Martinčič, doma iz Št. Jerneja na Dolenjskem. V Ameriki je bival 20 let, zapustil je ženo in tri otroke. — V Adamsonu je umrla 51letnja Marija Benedičičeva, rojena Peterlinova, doma iz Selc pri Vačah. Za njo žaluje sin. — V mestu Cle Elumu je umrla 15letna Marta Aristovnikova, učenka višje šole. — V Mentorju je umrl Matija Slapnik, star 60 let in doma iz Gornjega grada, odkoder je prišel v Ameriko pred 32 leti. Zapustil je ženo in hčerko. — V Brockwayu je umrla 75letna Ana Zimova, doma iz Gorij pri Bledu. Pokojnica je bivala v Ameriki 50 let. — V istem kraju je umrla 89letna Helena Kocjančičeva, ena najstarejših naših naseljenk v Ameriki, kjer je bivala dolgih 56 let. — V Frontenacu je umrla 47letna Elizabeta Terlepova, doma iz Bobinjske Bistrice. V Ameriko je prišla pred 20 leti. Zapustila je moža in tri hčerke. — V clevelandski bolnišnici je umrla 57letna Agneza Valentiničeva, rojena Juršičeva. Doma je bila iz Remusa pri Križu. Zapustila je moža in pet sinov.

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Rojaki, člani Jugoslovenskega delavskega društva, želimo vesele božične praznike in srečno novo leto Slovenkam in Slovincem v domovini. Pri nas v Gladbecku nas je čez štirideset, ki radi čitamo «Domovino». Vsak petek jo komaj pričakujemo, da spet čujemo, kaj se godi doma. Posebno ob občinskih volitvah smo komaj čakali na izid volitev. Hvala volilcem, ki so se v večini odločili za nacionalno stranko, ki edina dela za slogo med narodom in za napredek v državi. — Tukaj pri nas smo še vedno brez posla. Upanje pa je, da bo v prihodnjih mesecih marsikateri rojak dobil delo, ker sedanja nemška vlada neumorno deluje na to, da bodo imeli vsi ljudje delo in kruh. — Pri nas iščejo Antona Umeka, ki se je pred leti vrnil v domovino. Prodal je tedaj svojo hišo in mora dobiti 5000 mark. Kakor smo doznali, je Umek umrl, a njegova žena živi. Pokojni Umek se je vrnil tedaj v vas Vrh, pošta Št. Rupert pri Mokronogu. Dalje iščejo gospo Blatnikovo. Njenega moža je pred leti ubilo v tukajšnjem rudniku. Po njem bi morala njegova žena dobiti pokojnino. Ne ve se pa, kje stanuje. Najbrže prebiva v Zagorju pri Kozjem. Obe ženi naj se javita na g. Pavla Bolho, Stoppenberg-Essen, Feldstrasse Nr. 51, Deutschland.

Ali si že član Vodnikove družbe?

Banka Baruch 15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064 64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-06; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

ŽENSKI VESTNIK

Ženska moda

Sedanja moda je po svojih oblikah segla za nekaj desetletij nazaj. Dolga krila, široki rokavi, tesno se prilagajajoče obleke, plašči ali kostumi, tričetrtinski rokavi, mufi in dolge rokavice. Naše mamice so bile tako oblečene. Je pa sicer marsikaj prenovljeno, okusnejše in lepše. Posebno blago, tako v barvah kakor v oblikah. Baržun za domače obleke je posebno lep. Domača halja iz baržuna je topla, se da oprati in ostane kljub temu lepa.

Domače halje so preproste in vendar ljubke, a ne veljajo mnogo, ker zanje ni treba mnogo okrasa. Nekaj gumbov ali pas, zavezan v pentljo, in široki reverji. Halja je po navadi krojena v obliki plašča, za pasom malo všita z nekaj vstiki, da se lepo prilaga v pasu, zapenja se na strani z gumbom ali pa s pasom. Na haljo temne barve si priskrijemo iz svetlejšega mehkega blaga na primer flanele, svetel kep. Prav tako okrasimo rokave s široko manšeto, zapeto z gumbom.

Plašči se tesno prilagajajo telesu. Okrašeni so na vse mogoče načine s krznom. Veliki krzneni kepi, s krznom pošiti rokavi, celo žepi so iz krzna. Na ramah so plašči zelo podloženi z vatelinom, po vrhu pa še pošiti s krznom, da nam še bolj dvignejo ramena. Rokavi so zgoraj zelo široko nabrani ali pa z všitimi gubami, proti komolcu se zožujejo in so v zapestju ozki. Imamo seveda tudi zelo moderne tričetrtinske rokave, a ti zahtevajo lepših toplih rokavic in mufl.

Zelo moderni so tudi kostumi, ki so iz toplega, mehkega, dlakastega blaga. Tudi ti so okrašeni s krznom. V pasu se tesno prilagajajo telesu in so sešiti bolj v sportnem kroju. Krilo gladko z eno ali dvema gubama ali pa se zapenja na levi strani z gumbi. Seveda h kostumu oblečemo topel, pleten žemper ali pa bluzo iz mehke flanele ki pa mora biti vedno v skladu z barvo kostuma.

Obleke za večerne prireditve so še vedno od kolena navzdol krojene malo zvončasto. Dolge so skoro do tal, tako da se izpod obleke vidi le malo čevljev. Izrezki so v hrbtu zelo globoki. Rokavi so tričetrtinski, zgoraj široki, a spodaj ožji.

Nega las

Pozimi si moremo le bolj poredko umivati glavo, ker se pozimi lasje bolj počasi sušijo in je tako tudi nevarnost prehlajenja večja kakor poleti. Zato je priporočljivo, da si umivamo lase na drug način. Lase najprej dobro prečešemo in prekrtačimo, nato pa potresemo po glavi neke vrste puder, ki ga dobimo v drogeriji in je namenjen za suho umivanje las. Sestavljen pa je ta puder iz takih kemičnih snovi, ki pijejo maščobo. Najbolje je, če si zvečer napudramo glavo in jo zavežemo, zjutraj pa potem lase spet dobro prekrtačimo in izčešemo, da odstranimo ves puder. Lasje so zdaj spet lepi in nič več mastni, toda puder se je prijel glave in ga je treba odstraniti s kakšno vodo za lase, na primer z brezovo vodo za lase. V t. namen pomočimo ščepec vate v to tekočino in lepo zbrišemo kožo na glavi.

Večkratno kodranje las pa tudi povzroči, da so lasje bolj hitro mastni. Če pa na ta način osnažimo glavo, nam bo kodranje delj časa držalo, ker lasje ne bodo več tako mastni.

Zgoraj navedeni način subega umivanja glave lahko ponovimo enkrat do dvakrat. Nato je vsekakor priporočljivo, da si glavo spet umijemo z vodo kakor običajno.

Glavnik in krtače za lase moramo tudi večkrat osnažiti; posebno, kadar si umijemo glavo, ne pozabimo umiti, odnosno osnažiti česalnih priprav, ker sicer si lase od tega spet umazamo in pospešimo, da postanejo spet mastni.

Za kuhinjo

Čokoladna krema s sladko smetano. V lonec nalomi sedem in pol deke čokolade in ga postavi v neprevročno pečico, da se ta čokolada zmešča. Mehko čokolado potem dobro zmešaj, prideni sedem dek moke in deset dek sladkorja, malo vanilije in naribanih limonovih lupinic, nato mešaje prilivaj tri četrti litra mlačnega mleka ter dodaj še nekaj soli. Zdaj postavi lonec na štedilnik in neprestano mešaj kremo toliko časa, da zavre; ko zavre, jo kuhaj dvajset minut, pridno mešaj in pazi, da se ti ne zažge. Primerno skledo dobro namaži s sirovim maslom, stresi vanjo še vrelo kremo, jo po vrhu lepo zravnaj in postavi na hladno. Drugi dan postavi skledo za eno minuto v vročo vodo in nato se da krema lepo prevrniti na krožnik. Četrt litra sladke smetane stolci, primešaj nekaj žlic vanilijevega sladkorja in s tako prirejeno smetano obloži čokoladno kremo.

Sadna pogača. Razno sadje, kakor smokve, dateljne, rozine, suhe češplje, mandeljne, orehe itd., prav drobno zreži, in sicer vzameš toliko sadja, da znese vse skupaj približno četrt kile. Četrt kile sirovega masla, četrt kile sladkorja in štiri jajca dobro umešaj, da narase, nato primešaj četrt kile moke in zrezano sadje. Pekačo namaži, stresi vanjo testo, ga razravnaj in speci. Pečeno zreži na poljubne koščke in daj toplo ali pa hladno na mizo.

Sirova torta. V skledi dobro mešaj osminko kile skute, osminko kile sladkorja v prahu in tri rumenjake; ko naraste, primešaj 12 dek moke in trd sneg treh beljakov. Tortni model dobro namaži in vlij pripravljeno testo noter, ga razravnaj in peci približno deset minut. Medtem pa pripravi nadev: 20 dek skute, vanilijevega sladkorja (en zavitek), žlico sirovega masla, dva rumenjaka in dve žlici sladkorja v prahu, dobro zmešaj, nato dodaj še sneg dveh beljakov. Medtem se je torta že toliko zapekla in naredila skorjico. Zdaj vzemi torto iz pečice, jo namaži najprej s poljubno mežgo (najboljša je borovnična mežga), po vrhu mežge pa namaži že pripravljeno nadev, ga lepo razravnaj ter peci torto dalje v ne prevroči pečici. Drugi dan torto zreži in daj na mizo. Te vrste torta se drži več dni, ker je zelo sočna.

Fina torta z orehovo kremo. V skledi dobro mešaj 6 rumenjakov, 12 dek sladkorja v prahu in 10 dek sirovega masla, da naraste, potem primešaj 12 dek zmletih orehov, 6 dek z rumom pomočenih krušnih drobtin, dve žlici močne, hladne črne kave in sneg šestih beljakov. Tortni model dobro namaži, posuj z drobtinami in vlij pripravljeno testo noter, ga razravnaj in speci, drugi dan torto prereži in nadevaj. Nadev: Dobro umešaj 12 dek sirovega masla, 12 dek sladkorja in dva rumenjaka, nato primešaj še 12 dek zmletih orehov, dve žlici močne, hladne črne kave in eno pest zrezanih rozin ali kutnovega sira ali pa citronata in osminko litra stolčene sladke smetane. (Smetano, ko si jo stolkla, sladkaj z vanilijevim sladkorjem.) S to zmesjo nadevaj torto, jo zloži skupaj in pomaži še po vrhu in po robovih, nato jo posuj še z zmletimi orehi. Gotovo torto postavi čez noč na hladno in jo daj šele drugi dan na mizo.

Praktični nasveti

Kako priklješ spanje. Dunajski zdravnik dr. Bobiček trdi, da je izumil način, kako prežene nespečnost in da zaspi, kadar se mu zažge. Pri tem ne uporablja nikakršnih zdravil, ampak le posebne dihalne vaje. Človek, ki trpi zaradi nespečnosti, mora po njegovem navodilu globoko in enakomerno dihati. Prvi uspeh tega dihanja je zehanje ali pa vsaj draženje k zehanju. Temu zehanju lahko pomagamo s tem, da nalahko odpiramo nosnice ali pa da naglo potegnemo jezik nazaj. Te vaje je treba nekajkrat ponoviti in bolnik bo zaspal že čez nekaj minut, ne da bi se tega sam zavedal. Zdravniku se je posrečilo, da je na ta način,

ki je brez vsake nevarnosti, uspaval ljudi, ki so že dolga leta slabo spali, pa tudi tiste, ki zaradi ropota ali boleznih niso mogli zaspati. Posrečilo se mu ni le tedaj, kadar je bila nespečnost posledica prehude živčne razpoloženi, ampak tudi, če je na primer bolnik popil preveč črne kave.

Kadar pečeš zrezke, jih ne prebadaj z vilicami, ker pri tem steče iz zrezka sok in meso postane trdo. Ako pa še ne veš zanesljivo, ali je zrezek že pečen, vzemi žlico in pritisni z njenim hrbtom na zrezek, da se tako prepričaš, ali je meso že mehko ali ne.

Skoro vsaka gospodinja ve, da je treba na meso, ki ga pristavimo za juho, naliti mrzle vode, ako hoče, da je juha okusna. Meso je potem bolj pusto. Če pa naliješ na meso za juho takoj krop, boš dobila dobro, okusno in sočno meso, juha bo pa bolj vodena. Suho svinjsko meso pa je vedno bolj okusno, če ga deneš kuhati v krop.

Pečeno in ohlajeno pečenko lahko spet segreješ, ako jo najprej zmoliš v mrzli vodi, nato pomažeš s sirovim maslom in postaviš v pečico, da se dobro segreje in prepeče.

Kadar pečemo torte, ki so pripravljene s sirovim maslom, se nam maslo kaj rado cedi iz modla in po pečici. Če pa model poprej dobro namažemo in posujemo zlasti po robovih z moko, bo moka zadržala maslo, da se ne bo cedilo iz modla. Torta pa ostane lepo sočna. Moko na robovih torte pa lahko odstraniš, ko je torta pečena in ohlajena, kar z nožem.

ZANIMIVOSTI

Kaj je na čudež h indijskih fakirjev

Resna zemljepisna imena vzbujajo pri ljudeh razne občutke in ni skoro večjega kraja na zemlji, ki ne bi imel svojega posebnega primka po svojih lastnostih ali pa svojih posebnostih. Kadar mislimo na naše morje, govorimo o solnjeni Dalmačiji, Pariz je skoro vselej mesto luci. Afriki pravimo črna celina in Amerika je še zmeraj vzlic milijonski brezposelnosti zlata dežela. Kadar pa govorimo o Indiji, mislimo na Gandhija ali pa na skrivnostno Indijo, kjer se dajo ljudje živi pokopati za mesec dni ali pa še več, kjer rase drevje na rokah čarovnikov in kjer plezajo dečki na vrveh do neba.

ČUDEŽ Z MANGOVIM DREVESOM.

O tem drevesu se dostikrat čuje in očividci trdijo, da zasadi čarovnik fakir v zemljo majhno seme. Potem nad njim moli in izgovarja neke čudežne besede. In kar vidno začne drevo rasti in zraste pod belim prtom nekaj decimetrov visoko.

Ali pa je vse to tudi res? Ali res rase drevo na fakirjev ukaz?

Ne! Vse to je samo sprtno varanje.

Čarovnik navadno še celo zafrdi, da bi drevo zrastle do trideset metrov visoko, če bi hoteli tako dolgo čakati. Toda ljudem se tako dolgo ne ljubi čakati. Presenečeni so, ko vidijo ta čudež, ki se je dogodil pred njihovimi očmi. In potem pripovedujejo po Evropi in pišejo po listih, kaj vse so videli. Nekateri celo zatrjujejo, da so čakali, dokler ni zrastle drevo trideset metrov visoko.

V resnici pa je vse tako, kakor je popisal neki Američan, ki je bil nekaj časa cirkuški čarovnik:

«Nekoč sem opazoval fakirja, ki je hotel pokazati ta čudež, in posrečilo se mi je, da sem ga razkrinkal. Najprej je pred našimi očmi zasadil v tla seme. Luknjo, kjer je tičalo seme, pa je pokril z belim prtom. Pod njim je obdržal tudi svojo levico. V desnico je vzel piščalko in začel nanjo zvižgati. Tedaj se je nenadno začel prt v sredini počesiti, v sunkih dvigati, tako da se je vsem navzočnim zdelo, da nekaj pod njim rase. Kaj pa? Ko je čarovnik zasaval seme v tla, je imel v svojem širokem rokavu skrito speco nestrujeno kačo. Znano je, da znajo indijski fakirji kačo hipnotizirati z zvižganjem. Kača se tedaj začne

vzpenjati, kakor bi plesala. In to zvijačo je uporabil fakir. Ko je zlezla kača že trideset do štirideset centimetrov visoko, je segel fakir spet pod prt, kakor bi hotel pogledati, kako drevo rase. V resnici pa je le na skrivaj vzel iz svoje bisage pravo mangovo drevesce in hitro odstranil kačo. Nato je odkril prt in pokazal mangovo drevo.

DEČEK PLEZA NA MESEC.

Čudež z maagovim drevesom ni nič drugega nega spretno izvršeno sleparstvo. Deček, ki pleza na mesec, pa ni niti varanje, ampak le bajka. Nešteti popotniki so prinesli vest o tem čudežu v Evropo, toda nihče ga ni na lastne oči videl. Popisujejo ga tako-le: Fakir vrže kvišku dolgo vrv, ki ostane napeta, kakor bi bila nekje v zraku privezana. Na njo spleza potem deček in pleza po njej tako dolgo, dokler ne izgine gledalcem izpred oči. Na zemljo se ne vrne več.

To je v resnici kitajska pravljica iz 14. stoletja, ki so jo ljudje tolikrat slišali, da so ji naposled verjeli.

John Mulholland, najbolj znani ameriški čarovnik, ki je živel zelo dolgo v Indiji, poroča, da se je nekoč seznanil z rodbino, ki je že več stoletij živela od čarovnij in ki ga je naučila raznih sleparstev, ki so podobna čudežem. O čudežu z dečkom pa ti ljudje vzhle svojemu znanju in poznavanju razmer niso imeli niti pojma.

Neki drugi čarovnik z Amerike je razpisal nagrado tisoč angleških funtov za tistega, ki mu bo pokazal ta čudež tako, da se bo prepričal, da ni preveč očitno varanje. Obljubil je tudi nagrado tistemu, ki je ta čudež kdaj videl. Nihče se ni oglašil ne za prvo ne za drugo nagrado. Vsi so mu pravili, da čudeža niso sami videli, ampak da so samo slišali o njem od svojega očeta, strica ali deda.

Sicer pa izvira največ nemogočih zgodb o indijskem čudodelništvu od Evropecev, tako da lahko trdimo, da so ti dosti bolj praznoverni kakor Indijci sami.

HOJA PO ŽAREČEM OGLJU.

Znano je, da hodijo indijski fakirji po žarečem oglju. Vsi vidijo v tem neko versko zagrizenost in skoro čudovito premagovanje samega sebe. Toda hoja po žarečem oglju ni nič tako čudežnega. Na tisoče ljudi je moral v srednjem veku hoditi po žarečem oglju, ker je bil to nekakšen dokaz nedolžnosti, in nikomur se ni zgodilo nič hudega. Pri tem ne trpe niti toliko, kolikor kurjači na parniku. Ne hodijo niti po žarečem oglju, ampak samo po lavi, kamenju, ki ga je izbljunil ognjenik, in to kamenje se ne razgreje prav posebno, če ga vržemo v ogenj, in tudi tiste toplote, ki se je je navzelo, ne oddaja. Razen tega si pa fakirji še prej namažejo noge z različnimi balzami, da preprečijo morebitne opekline.

FAKIRJI, KI SE PUSTE ŽIVI ZAKOPATI.

Med najbolj razširjene čarovniške zgodbe spadajo tiste, ki pripovedujejo, da se puste fakirji živi zakopati in da med tem časom nehajo živeti. Ko pride spet njihova ura, se zbude k novemu življenju. Neki znani čarovnik je dokazal, da lahko izhaja človek, ki se le malo giblje, neverjetno dolgo z nezadovoljno količino zraka. Nekeč se je dal zapreti za poldrugo uro v zrakotesno stekleno krsto, ki so jo potem spustili v vodo, da nov zrak nikakor ni mogel priti vanjo. In nobenega zanesljivega dokaza ni, da bi bil ostal kakšen fakir zakopan dalje časa kakor nekaj ur.

ČUDEŽ S CVETLICO.

Sele v zadnjih časih je zbudil čudež s cvetlico precej pozornosti. Skoro vsi potniki, ki so živeli dalje časa v Indiji, pišejo o njem. Fakir zažge z lečo, ki jo drži proti solncu, kos volne. Kadar se začne volna kaditi, mora imenovati eden gledalcev kakšno cvetlico in zdajci se zavoha iz dima njen vonj. Toda John Mulholland je razkrinkal tudi ta čudež. V poštev pride le zelo majhno število cvetic in če kdo pove kakšno drugo, ostane fakir gluh. V rokavu ima namreč skrite parfeme najbolj znanh cvetic, ki rasejo v Indiji, in če

imenuje gledalec eno izmed teh rastlin, hitro spusti nekaj kapljic ustrežajočega parfema.

Čim več vemo o Indiji, tem manj moremo govoriti o njeni čudodelnosti. Le deli sveta, ki o njih malo vemo ali pa sploh ničesar, so za nas vselej pozorišče raznih čarovnij. Čim bolj pa jih spoznavamo, tem bolj postajamo prepričani, da na svetu za čarovnije ni prostora.

Vzroki jecljanja

Krivda je v živcih, ne v glasnicah.

Jecljajoči ljudje ne delajo presledkov samo v govoru, temveč tudi pri drugih opravilih. Najlepše vidimo to pri pisanju in igranju na klavir. Tu se jecljajoči enako hitro ustavijo in ne morejo naprej kakor pri govoru. Vzroka jecljanja ne smemo iskati v glasnicah, temveč v živcih. Angleški zdravnik dr. Stinchfield je objavil te dni obširno znanstveno delo o motnjah v živčevju, izražajočih se v jecljanju, kar se posebno rado pojavlja pri otrocih.

Zanimivi so poizkusi, ki so jih delali v neki ameriški šoli na 200 jecljajočih otrocih. Samo 13 odstotkov teh otrok se ni razlikovalo od normalnih otrok, vsi drugi so bili pa bolehní. Pa tudi slaba vzgoja lahko povzroči pri otrocih jecljanje ali pa vsaj znatno pripomore k jecljanju, in sicer navadno takrat, kadar otroke prestrogo kaznujemo ali preveč kričimo na uje. Zdrav otrok prenese seveda vse, zadostuje pa, da ima nekoliko šibkejši živčni ustroj in pri strogi kazni ali kriku se mu pretresejo živci, kar zapusti hude posledice v obliki jecljanja ali podobnih napak. Živ in razburljiv otrok rad ponavlja zloge, ko se uči govoriti, kar pa še ne pomeni, da jeclja. Najbolj koristimo otrokom, ki v zgodnji mladosti ponavljajo zloge ali besede, če jih pustimo, da pridejo sami na svoje napske pri govoru in se jih samí tudi odvadajo.

Otroku ne smemo nikoli očitati napak pri govoru ali izgovarjavi, sicer izgubi zanesljivost in začne jecljati iz zadrege. Često otroci tudi jecljajo, ker prehitro govorijo in ker še nimajo zadostne zaloge besed. Počasi se pa njihova izgovarjava izravna in ni treba, da bi ofroke opozarjali na hitro izgovarjavo ali jih zato celo kaznovali.

O pravem jecljanju lahko govorimo pri otrocih le tedaj, kadar vidimo, da se pri motnjah v govoru in izgovorjavi razburjajo. Dr. Stinchfield se peča z naziranjem, po katerem vpliva na jecljanje močnejši razvoj desne polovice možganov. Na enak pojav naletimo tudi pri tako zvanih levičarjih, pri ljudeh, ki jim je levica spretnejša od desnice.

S točnim merjenjem delovanja živcev v levici in desnici lahko ugotovimo, ali prekašajo mišice leve roke po svojih opravilih mišice desne roke ali ne. Točno opazovanje je pokazalo, da je pri večini normalnih ljudi desnica spretnejša in močnejša od leve, medtem ko ima pri jecljajočih ljudeh le nezadosten odstotek desnico bolj razvito od leve. Pri večini jecljajočih ljudi je pa leva roka spretnejša in močnejša od desne.

× **Kakšna bo letošnja zima.** Ostrih in zgodnjih zim, kakršna je nastopila letos, smo se v zadnjih letih že prilično odvadili. Zadnje hudo zimo smo imeli pred petimi leti, odtlej smo uživali le malo zimskih dobrot, saj smo sneg učakali po večini šele v času, ko bi se morala zima po pravilih obrniti že h koncu. A še ta sneg se je sproti spreminjal v brozgo. Znanost opazuje že dolgo vse mogoče vremenske pojave in izkuša najti zakonitost, po kateri bi lahko za dalje časa napovedovala vreme. Tako je dognala dobo 35 let, v kateri se podnebne razmere nekega pasu izpreminjajo v določeni obliki. Kakšna bo letošnja zima? Ali se bo nadaljevala tako, kakor se je začela in morebiti še poostrila? Izkušnja uči, da so resnično mrzle zime zelo redke. Kvečjemu pet do šest jih naštejejo v stoletju. Takšne zime se običajno pričenjajo s hudim mrzozom v mesecu novembru do sredine decembra. Nekaj takšnega torej, kar doživljamo letos. Po teh znamenjih bi morali soditi, da nas čakajo še meseci hudega

mrza. V tem nas potrjuje tudi dejstvo, da se ostre zime pri nas posebno radi napravijo, če najdejo ob svojem začetku že sklenjeno, debelo snežno odejo preko velikih evropskih ozemelj. Nočno izžarevanje snega je pri jasnem nebu mnogo večje kakor izžarevanje tal, zato odjemlje tem neprimerno več toplote in stalno ohlaja spodnje zračne plasti, s čimer dobe viški zračnega pritiska, ki dajejo zimi ostri značaj, nagib, da vztrajajo. Ako sodimo po dosedanjih znakih, torej ni dvoma, da bodo božični prazniki beli in da bo zima tudi nadalje mrzla.

× **Pomembne napovedi ameriškega preroka iz zvezd za leto 1934.** Ameriški prerok iz zvezd William Lee se razlikuje od ogromne večine svojih tovarišev po tem, da v svojih napovedih ne slepomiši s praznimi stavki in puhlimi besedami; njegove napovedi so vedno razločne. V koliko so pa te napovedi resničnejše od vseh drugih napovedi, boste v teku prihodnjega leta ugotovili lahko sami, če vam tu navedemo nekoliko najvažnejših dogodkov, ki jih prerokuje za leto 1934. Svet, pravi, pokaže prihodnje leto znake počasnega, toda očitnega pomirjenja, čeprav se zdaj dozdeva, da se hoče pogrezniti v zmešnjavo in nemir. Vojne ne bo ne med Francijo in Nemčijo, ne med Rusijo in Japonsko. Francija dobi Po-saarje brez ljudskega glasovanja. Rusija bo po sili svojih razmer popustila in se pogodila z Japonsko tej v prid. V Ameriki se bo poleti dolar dokončno ustalil, in sicer na približno tretjino prejšnje veljave, dotlej pa bo po borzah vsega sveta nekoliko črnih dni, v Ameriki v prvem majskem tednu, v Evropi pa v zadnjem. V Zedinjenih državah se bo izvršila ogromna oddaja bogastva. Ob koncu leta bo doba milijardnih imetij za Zedinjene države dokončno minila. Prihodnje leto umre trojica svetovno znanih osebnosti. Prva bo sivolasi poglavar neke srednjeevropske države, druga najznanjši ameriški milijonar, tretja pa najposobnejša politična glava Anglije. Prihodnje leto bo tolpa tolovačev v Chicagu izvršila zločin, kakršnega še ni bilo v Ameriki. Poslopje pomembne bančne družbe bo pri tem z vsemi svojimi nameščenci zletelo v zrak. Sredi leta bodo v Franciji razkrinkali morilca, ki bo postavil celo Landruja v senco. V Nemčiji bodo sodno usmrtili več ljudi, kakor jih je bilo mrtvih od konca vojne do 1. januarja leta 1934. Jeseni bo ognjenik na Japonskem uničil tisoče človeških življenj. Ta strašna nesreča bo spominjala na sloviti izbruh Krakatava pred polstoletjem. Francosko atlantsko obalo obiščeta dvakrat huda viharja. Na avstralska tla bo padel ogromen meteor s težo več sto metrskih stotov. V Srednji Evropi bo ob koncu poletja ali v začetku jeseni divjala nalezljiva bolezen, ki bo zahtevala tako številne žrtve kakor svoječasno španska hripa. Med veselejšimi dogodki je omeniti nov višek v stratosferi, ki ga bodo dosegli Rusi, in sicer z višino 50.000 m. Šele ob koncu leta se bodo Američani povzpeli še višje. Na Francoskem bodo rešili vprašanje izpreminjanja solčnih žarkov v električno. V Ameriki bodo našli nov nadomestek za premog in petrolej. Na Dunaju bo neki zdravnik še pred koncem leta odkril pravo zdravilo proti raku.

× **Največja ura na svetu.** Vsak Parižan bo poslej lahko ratančno vedel, koliko je ura. Le na Eifflov stolp mu bo treba pogledati. Na tem stolpu bo namreč takoj, ko bo napačil mrak, v višini 200 m zažarela ogromna ura z dvema kazalcema. Kazalo bo imelo 20 m v premeru in bo razsvetljeno s 600 žarnicami. Pač pa boš pod uro zaman iskal kake skrinjice, v kateri bi bilo shranjeno kolesje. Uro bo namreč gonila elektrika.

× **Bakterije proti jetiki.** Ameriški raziskovalec jetike profesor dr. Stefan Maher je imel pred kratkim predavanje pred 1800 zdravniki za jetiko. Povedal je, da se mu je posrečilo vzgojiti bakterije, ki uničujejo bacile jetike. Njegove bakterije baje zmorejo iztrebiti jetiko med ljudmi in živalmi.

× **Nov lek proti božjasti.** Od Karoline do Kanade rase rastlina, ki ji je znanost dala ime scutellaria latiflora. To rastlino uporabljajo domačini

Zakaj baš 'Elsa'?

Ker predstavljajo pravi ELSA-preparati močna sredstva za pravilno nego lepote, a pri tem ne škodujejo zdravju.

ker se izdelujejo na medicinski podstavi. Fellerjeva kavkaška Elsa-pomada za zaščito lica in kože ter močna Fellerjeva Elsa-pomada za porast las (2 lončka ene ali po en lonček ene izmed obeh pomad franko 45 Din. — Fellerjeva Elsa-mila zdravja in lepote; 5 kosčkov raznih Elsa-mil franko 52 Din (7 vrst jih je: lilijino mlečno, kremsko, glicerinsko,

rumenjakovo, boraksovo, katranovo milo in milo za britje). — Elsa-shampooon za umivanje las. Elsadont-krema za zobe in ostali Elsa-preparati zadovolje vsakogar, zadovoljili bodo tudi Vas! Zato tudi za Vas baš «Elsa»! Vsa ta sredstva razpošilja po pošti Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elsa-trg 360 (savska banovina).

že stoletja kot domač pripomoček proti padavici, a zdaj jo je odkrila tudi zdravniška znanost in je pridelala iz nje učinkovito snov, od katere si obeta čudežev. Zdravilo, ki vsebuje izvleček iz te rastline poleg manjših množin broma in kalcija, so preizkusili v zadnjem času nalašč na najhujših primerih padavičnikov v dunajski bolnišnici za bolnike na umu Am Steinhof. Uspehi so bili v večini primerov naravnost presenetljivi. Bolniki so prejeli razmerno majhne množine zdravila (tri kavne žlice na dan) in pretežna večina ni za časa zdravljenja dobila nobenih napadov. Samo v četrtini primerov je zdravilo odpovedalo. Žal ima lek še ta nedostatek, da njegovi dobri učinki minejo in se napadi ponovijo nekoliko mesecev po času, ko je bolnik prenehal jemati zdravilo, toda podobne nedostatke imajo tudi druga moderna zdravila. To zdravilo so preizkusili tudi na dveh primerih otroške padavice in se je pokazalo, da bo prav tu najbolj učinkovito. Poizkusi se še niso zaključili, obetajo pa že zdaj najboljše učinke. Dobra lastnost novega zdravila je tudi ta, da nima prav nikakih stranskih, škodljivih posledic.

× **Skok s padalom iz stratosfere.** Sloviti angleški mojster za skoke s padali John Trantum, ki je že dvatisočkrat skočil s padalom iz letala in vedno srečno pristal, se je zdaj odločil, da tvega skok iz stratosfere. Že prihodnjo pomlad se namerava z Američanom Ridgejem dvigniti z balonom v odprti gondoli v stratosfero. Trantum misli, da ves strah izvedencev, češ, da človek pri takem skoku ne more priti živ na zemljo, popolnoma zgrešen in pretiran. Z dobro opremo in aparatom za dihanje lahko vsakdo tvega skok iz stratosfere brez skrbi. Pri poletu v stratosfero bo Trantum zunaj na gondoli tako privezan, da se bo lahko vsak trenutek spustil v globino.

× **Smrtni žarki.** Znani ameriški učenjak doktor Charles Abbott, profesor v Washingtonu, je napisal obširno razpravo o ozonu, ki se mu moramo zahvaliti, da sploh živimo. Ozon nas varuje smrtnih žarkov, ki jih izloča sonce. In plast ozona je debela samo eno osmino palca, pa vendar zadostuje, da rešuje smrti vse človeštvo. Plast rešilnega ozona je okrog 40 milj nad zemljo. Ta ozon prestreže vse kratkovalovne ultravijoličaste žarke. Če bi dosegli ti žarki zemljo, bi vsi ljudje oslepeli, koža na telesu bi bila v kratkem sežgana in vsi ljudje bi pomrli. So pa še ultravijoličasti žarki, ki človeškemu telesu zelo koristijo. Ti dolgovalovni žarki prodirajo plast ozona, toda če bi bila desetkrat tako debela, kakor je, bi je ne mogli prodrati in posledica bi bila, da bi kostna bolezen pokončala vse ljudi. Ti smrtni žarki nastanejo na soncu zaradi strašne vročine ki učejniki o nji mislijo, da je tako velika, kakor če bi sežgali okrog 400.000.000.000.000.000.000 ton premoga.

× **Draga stava.** Sir ameriškega bankirja Raymond Osgood je stavil te dni s svojim očetom, da vzame s seboj v Evropo dragocen demant, ki ga je imel v prstanu, čeprav je strogo prepovedano izvažati iz Amerike dragocenosti. Oče in sin sta stavila za 1000 dolarjev in mladi Osgood je izluščil demant iz prstana ter ga spravil v debelo cigaro. Tako se je vkrcal na parnik, carinikom je pa pokazal prstan brez demanta. A ko so planili na njegovo prtljago v trdnjo prepričanju, da najdejo v nji demant, si je milijonarjev sin urno prižgal cigaro; Misli je pač, da v prtižgani cigari ne bodo iskali demanta. In res ga niso iskali. Osgood je po temeljitem pregledu mirno zaklenil svoje kovčke. Cigaro je pa položil na pepelnico in ko je spravil v red svojo prtljago, je odšel v kabino, kjer je hotel cigaro do konca pokaditi, da bi prišel tako do dragulja. Cigaro je res pokadil, toda dragoceni kamen ni padel iz pepela, pač je pa že trkala na vrata carinska

straža, ki je Osgooda aretirala. Ko je položil cigaro na pepelnico, namreč ni opazil, da leži na nji enako debela cigara nekega drugega potnika. Dotični potnik je prej spravil v red svojo prtljago in je v naglici vzel Osgoodovo cigaro ter odšel z njo. Komaj je pa napravil nekaj korakov, mu je padel iz cigare krasen demant. Potnik se je ustrašil in hitel povedat carinikom, kaj je našel. Carinski organi so takoj prišli na sled pravemu krivcu. Tako je Osgood izgubil demant in 1000 dolarjev, obenem pa bo moral sedeti šest tednov v zaporu.

× **Svatba nageev.** Prvič v zgodovini presvetljenega človeštva je prišlo do svatbe točno po predpisih verske ločine nageev, in sicer v cerkvi pristašev nagote v Lcs Angelesu. Ženin, bivši železničar Jakob Goodman, se je pridružil verski ločini nageev samo zato, ker mu je postala uniforma nekega dne neznošno breme. Odložil jo je in zbežal v kolonijo nageev. Tam je spoznal svojo sedanjo ženo, o kateri ni znano, kaj jo je privedlo v družščino prijateljev nagote. Nevesta ni imela pajčolana niti venca, temveč je bila naga, kakor je bil nag tudi ženin. Pa tudi pastor, priče in 25 povabljenih gostov je prišlo na svatbo tako, kakor so prišli na svet. Vsi so bili torej na svatbi nagi, le po poročnih obredih sta si miada zakonca nataknila poročna prstana. Med svati je bila samo ena bela vrana, ki je prišla na svatbo v sandalih, pa še tega nediscipliniranega svata so izključili od svatbe.

× **Operirano srce.** Operacija srca, ki je često nujno potrebna, je seveda silno tvegana zadeva in v zgodovini je znanih samo malo primerov, da se je posrečila. O taki posrečeni operaciji poročajo dunajski listi. Nedavno so pripeljali na kirurško kliniko profesorja dr. Wolfganga Denka dijaka, ki se je v samomorilnem namenu sunil z nožem v srce. Dežurni zdravnik dr. Rudolf Friedrich je spretno operiral samomorilnega kandidata in mu zažil srce. Stanje samomorilca je povoljno in bo morda lahko že čez nekaj dni zapustil kliniko. Srčne operacije so v zdravništvu znane kot najtežje. Glavno je, da se operacija takoj izvrši, ker obstaja nevarnost, da bolnik izkrvavi, če ga ne spravijo takoj pod zdravnikov nož.

× **Sodne obravnave se vrše s petjem.** Oblastva zelo pazijo na to, da ostanejo sodne obravnave v okviru dostojnosti in resnosti, vendar se pa večkrat pripeti, da postanejo ljudje pred sodiščem zelo glasni. Pač pa se sliši neverjetno, da bi stranke pred sodniki prepevale. Take sodne obravnave imajo Eskimi. Pri njih je trušč med sodno obravnavo glavno in nekatera plemena Eskimov poznajo samo pete sodne obravnave. Če se dva človeka pravdata, se zbere svojci in prijatelji obeh strank v največji koči dotične naselbine in najstarejši med navzočnimi sede sredi obeh laborov, da sliši tožbo in zagovor. Vse izpovedbe pred sodiščem morajo biti pete. Glavni pevec je tožitelj, ki mra peto obtožbo čim bolj raztegniti in preplesti z lepo zvonečimi besedami. In na vsi moč si prizadeva, da bi mu zvenel glas čim lepše, da bi napravila obtožba čim globlji vtisk. Na važnih mestih obtožbe zapoje v zboru svoji in prijatelji, da je obtožba tem bolj poudarjena. Da ni to petje posebno prijetno, si lahko mislimo. Potem pa pride na vrsto obtoženec, ki seveda tudi zapoje. Celo ura ali pa še dalje poje svoj odgovor in opisuje svojega nasprotnika v najgršči luči, svoji in prijatelji mu pa v zboru pomagajo. Sodnik se ravna na moči glasov, ki jih ima ta ali ona stranka. Čim močnejši je glas, tem jasnejši je dokaz, da je stranka nedeltra. In tako dobi pravdo listi, ki zažene s svoji in prijatelji pred sodnikom največji trušč.

× **Najdražja operacija na svetu** je bila nedvomno tista, ki jo je napravil angleški zdravnik Souttar v Bombayju, ko je operiral snaho nepal-

skega maharadže. Zdravnik je odpotoval 17. septembra iz Londona z letalom, spremljala sta ga zdravnik dr. Challis in strežnica. Te dni se je vrnil spet z letalom v London in z njim je pripela tudi strežnica, medtem ko se vrača doktor Challis s parnikom. Ko so izračunali vse stroške za operacijo, ki niti ni bila huda, so ugotovili vsoto, ki bi v našem denarju znašala en milijon dve sto tisoč dinarjev.

× **Umor iz vljudnosti.** Na Novi Guineji žive Papuanci, ki so pri njih umori na dnevnem redu. Povodi so zelo različni. Včasih se pa tudi pripeti, da umori Papuanec človeka iz vljudnosti ali pa vsaj zato, da bi kdo ne misli, da je neotesan. Tako je našla nekoč tolpa ljudožrcev na cesti starega, bolnega moža. Prosil jih je, naj ga vzamejo s seboj; s tem jih je pa spravil v hudo zadrego. Nosili so težke tovore in mudilo se jim je, zato ga niso mogli vzeti s seboj. Odkloniti njegovo prošnjo bi bilo pa zelo neollikano. Ljudožrcem torej ni preostalo nič drugega, kakor ubiti ubogega starca in izogniti se tako njegovi neprijetni prošnji. Seveda so prišli vsi pred sodišče, kjer so pa trdili, da je vse v redu. Edino to se jim ni zdelo prav, da so bolnega starca ubili na javni cesti. Ker pa ima vlada njim nerazumljive predodbe proti ubijanju, se jim je zdelo znk grdega vedenja, da so ubili moža na vladni cesti. Morilci so dejali, da bi bili morali zavleči starca v grmovje, češ, potem bi bilo njihovo dejanje popolnoma pravilno.

× **Hrane še za 20.000 let.** Kako dolgo more naša premičnica preživljati še svoje prebivalstvo? To vprašanje izkuša rešiti spomenica, ki jo je predložil francoski učenjak Matignon te dni pariški akademiji znanosti. Njegovi zaključki so zelo pomirljivi, ker trdijo, da je po zaslugi razvoja industrije kemičnih gnojil prehrana človeštva zagotovljena še za 20.000 let. Ti zaključki se opirajo na natančno proučevanje porasta prebivalstva, povprečne količine živil, ki jih potrebuje človek, in izboljšane izrabe kemičnih gnojil. Svet porabi, kakor pravi Matignon, na leto za 20 milijard frankov kemičnih gnojil. Od tega odpade 60 odstotkov na Evropo, ki mora skrbeti za 500 milijonov prebivalcev, za katere potrebuje 550 milijono vstotov žita. Meje proizvodnje gnojil danes še nismo dosegli, sirovin je še dosti, da zagotavljajo prehrano v bodočnosti! Kar se tiče dušika, ki je najvažnejša gnojilna snov, ga imamo v ozračju neizčrpne količine. Po drugi strani morajo naravni fosfati jamčiti neovirano prehrano pri sedanjem porastu prebivalstva še za 20.000 let: tudi ležišča kalija lahko izkoriščamo še na tisoče let, pri čemer doslej neznana ležišča še niso vračunana.

× **Železo dražje od zlata.** Nekako 2500 let že poznajo kulturna ljudstva železo in prav verjetno je, da je bila zgodovinska bakrena ali bronasta doba hkrati tudi železna doba, le da se železni izdelki iz tistih časov niso ohranili, ker je železo neprimerno bolj podvrženo razpadu kakor zlato, srebro ali baker. Današnja tehnika ume sicer železo mnogo bolje varovati kakor nekoč, ali vžlic temu železo stalno razpada zaradi rje, tako da se mora vse železo, kar ga imamo, pri današnjih prilikah na manj v sto letih zamenjati z novim. Iz starih časov so se ohranili le redki železni izdelki, narejeni iz nerjavčega meteorkega železa, ki vsebuje mnogo niklja. Tako železo je bilo včasih dragocenejše od zlata. Šele v najnovejšem času umemo izdelovati zlahkno železo in jeklo, ki nerjavita in jih ne načenja o jedke tvarine: so v tem pogledu celo boljša od meteorkega železa ne glede na neprimerno nižjo ceno. Današnje železo in jeklo sta dražji od zlata samo v obliki zelo natančnih izdelkov.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 21. do 31. decembra.

nedelja, 24. decembra: 8.15: poročila; 8.30: gimnastika (Pustišek Ivko); 9.00: versko predavanje; 9.30: prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve; 10.00: zavarovanje starih in onemoglih delavcev; 10.30: pevski koncert Thierry-Kavčnikova s spremljevanjem radijskega orkestra; 11.30: slovenska glasba (radijski orkester); 12.00: čas, božične pesmi, zvonovi in orgle v reproducirani glasbi; 16.00: «Higijena kmetskega doma» (Grumova); 16.30: oktet «Ljubljanskega Zvona» bo pel staroslovenske narodne božične pesmi; 17.15: plošče; 18.00: prenos zvonjenja iz cerkve sv. Petra; 18.15: božični otroški govor (Manca Komarova); 18.40: radijski orkester bo izvajal božično glasbo; 20.00 božični govor (doktor Janko Tavzes); 20.30: orgelski koncert na ploščah; 21.00: prenos zvonjenja iz Bellehema; 21.15: božične pesmi bo pel mešani zbor; 22.00: recitacije (dr. Maganja); 22.30: citre solo (Mezgotits); 23.00: reproducirana božična glasba; 24.00: prenos polnočnice iz cerkve sv. Petra.

Ponedeljek, 25. decembra: 8.15: poročila; 8.30: orgelski koncert (Arnič); 9.00: versko predavanje; 9.30: prenos iz razstave kanarčkov vrivcev (licej); 10.00: prenos iz stolnice; 11.00: radijski orkester; 12.00: čas, godba na pihala, operni zbori v reproducirani glasbi; 16.00: božične pesmi (Marjan Rus); 16.30: Čajkovski VI. (na ploščah); 17.15: duet citrašev Ahačičev; 20: violinski koncert (Mirko Honerlein); 20.30: vokalni koncert Zlate Gjungjenac-Gavellove; 21.15: radijski orkester; 22.00: radijski jazz.

Torek, 26. decembra: 7.45: «O negovanju gozdov» (inž. Karel Tavčar); 8.30: reproducirana glasba; 9.00: predavanje društva «Sola in dom»; 9.30: prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve; 10.00: prenos z razstave kanarčkov vrivcev (licej); 10.30: vokalni koncert Betetta s spremljevanjem radijskega orkestra; 11.15: slovenska glasba (radijski orkester); 12.00: čas, «Tla so namazana, polka ukazana» (reproducirani stari in novi plesi); 15.00: prenos iz ljubljanske opere; 20.00: slovanski plesi (Dvořák), prenos iz Prage; 21.45: čas, poročila; 22.00: naši kvarteti in okteti na ploščah; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 27. decembra: 12.15: reproducirani operetni venčki; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproducirane češke narodne pesmi; 18.00: komorna glasba (radijski kvintet); 18.30: odlomek iz Cankarjevega «Hlapca Jerneja» (Delak); 19.00: «O vzrokih in posledicah slepote» (Josip Kobal); 19.30: literarna ura (Miran Jare); 20.00: «Seviljski brivci» (Rossini) iz studia, v odmoru čas in poročila.

Četrtek, 28. decembra: 12.15: reproducirani vokalni koncert: arije; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproducirane glasbene slike: Iz daljnih dežel; 18.00: predavanje za kmečke gospodinjice «O pravi štedljivosti» (Govekarjeva); 18.30: pogovor s poslušalci (profesor Prezelj); 19.00: sebohrvaščina (dr. Rupel); 19.30: plošče po željah; 20.00: prenos iz Beograda; 22.00: čas, poročila, radijski jazz.

Petek, 29. decembra: 12.15: reproducirani klavirski koncert; 12.45: poročila; 13.00: čas, angleška lahka glasba na ploščah; 18.00: «Smučarska gimnastika» (Drago Ulaga); 18.30: predavanje Narodne odbrane; 19.00: «Sokolska telovadba» (Stane Trček); 19.30: «Smučarsko predavanje» (Drago Ulaga); 20.00: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila, reproducirana moderna plesna glasba.

Sabota, 30. decembra: 12.15: reproducirane vesele pesmi; 12.45: poročila; 13.00: čas, baletna glasba na ploščah; 18.00: reproducirani valčki, stanje cest; 18.30: zabavno predavanje (Mirko Kragelj); 19.00: «Ljudski nauk o dobrem in zlu» (dr. Veber); 19.30: zunanji politični pregled (dr. Jug); 20.00: radijski orkester, lahka glasba; 20.30: vokalni koncert Repovšev; 21.00: božične skladbe (mandolinistični kvartet); 21.30: čas, poročila; 21.50: radijski jazz.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

OPICE BI RADA GLEDALA.

Dora: Čuj, Teodorij, tako rada bi šla v cirkus gledat opice.

Teodorij: «Zakaj? Saj jo imaš pred seboj in še na gosli ti igra.»

Strokovnjak.

Oče je naročil pri krojaču obleko in je prinesel domov pokazat vzorec blaga. Ko je mati rekla, da je blago dobro in lepo, ga je pokazal še svojemu devetletnemu sinu in ga vprašal, kako mu je všeč.

«Zelo!»

«Glej ga no!» se je oče zasmejal. «Saj ga gledaš na notranji strani!»

«Vem! Toda ko bom jaz to obleko dobil, bo že obrnjena.»

NESREČA.

Dušan: «Sinoči sem imel nesrečo. Z motociklom sem se zvrnil v jarek.»

Vera: «Tak zanesljiv vozač! Kaj je bilo tako temno?»

Dušan: «Čisto temno... po dvanajstih četrtinah vina...»

Natančni šef.

Šef: «Kako da ste prišli danes tako pozno v pisarno?»

Strojepisica: «Po stopnicah sem padla.»

Šef: «Potem bi morali biti še prej tu.»

Zarekla se je.

«Prosim, mamica, pusti me, da grem v cirkus opice gledat, prosil Jurček.»

«Kaj pa misliš? Zdej boš hodil opice gledat, ko je prišla teta na obisk!»

Zaželeni gost.

A: «Veste, včeraj sem pa šla mimo vaše hiše.»

B: «O, kako lepo!»

V šoli.

Učitelj: «Kam spada mačka?»

Mihec: «K sesaleem, gospod učitelj.»

Učitelj: «Kam papiga?»

Mihec: «K pticam.»

Učitelj: «Pa slanik?»

Mihec: «H krompirju.»

PRIJAZNEGA OBRAZA NI VEČ.

Oče: «Kaj si pa spet napravila, da je bila mamica huda?»

Hčerka: «Z Uršico sva se stepli.»

Oče: «Zakaj pa z njo! Saj ima tako prijazen obrazek.»

Hčerka: «Zdej ne več...»

Ponoči sta se srečala.

Potepin: «Gospod, rešite življenje nedolžnemu človeku in dajte mi denar!»

Gospod: «No, no! Tako nedolžni pa menda niste!»

Potepin: «Saj ne mislim sebe, ampak vas!»

STRAH PRED UPNIKI.

Obiskovalec: «Prišel sem z računom, ki bi...»

Tajnik: «Gospoda ni doma. Je odpotoval.»

Obiskovalec: «... ga rad plačal.»

Tajnik: «O, prosim. Gospod se je pravkar vrnil.»

Miši.

Novoporočena žena: «Kupi mi še šest pasti za miši.»

On: «Comu, saj sem ti jih šele prejšnji teden prinesel šest.»

Ona: «Vem, a v vseh šestih so že miši notri.»

Dober odgovor.

Dušan: «Gospodična, ali bi hoteli biti solnce mojega življenja?»

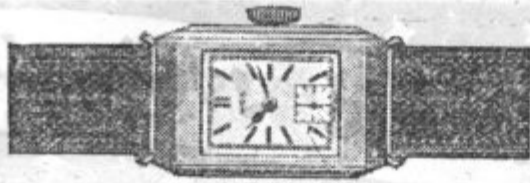
Vera: «Da, gospod, prav rada, ker bi bila potem 150 milijonov kilometrov oddaljena od vas.»

Listnica uredništva

Lutterbach. Pismo ne gre. To tudi ni naša zadeva!

Triglavski. Presimo! Pa kratko in jedrnat!

Zepne ure
od Din 35.—
naprej.

Zapestne ure
od Din 66.—
naprej.

Zepne in zapestne ure, budilke, kukavice, stenske ure, zlatnino in srebrnino kupite dobro in po nizkih cenah pri

H. SUTTNER, Ljubljana 6
PRESERNOVA ULICA 4, poleg frančiškanske cerkve.

Cenik zastoj in franko.

Cenik zastoj in franko.

Najboljše nogavice

Za Vas imamo:
Voline . . . 69 Din (40) . . . 138 Din
Mandoline 95 . . . Harmonike 69 . . .
Lambure . 64 . . . Gramofoni 465 . . .
Zahtevajte brezplačni katalog.
MEINEL & HEROLD
tovarna glasbil
pr. podr. **MARIBOR št. 104**

Življenje ji je rešil.

A: «Tistale zakonca imata hčerko, ki sem ji rešil življenje»

B: «Kako to?»

A: «Nekoč sem jo zasnil, pa mi je odgovorila, da bi rajši umrla kakor se omožila z menoj. Pa sem preklical snubitev.»

Prsni čaj

„**Triglavska roža**“

pri vseh pljučnih obolenjih, zlasti pri kašlju, bronhialnem katarju, hrioi naduhi, vnetju sapnika.

Pospešuje tudi presnovo.

Pospešena presnova skrajša proces zdravljenja. «Triglavska roža» se dobi v vsaki lekarni samo v originalnih zavitkih po 17 dinarjev. Naročila sprejema Triglavska roža, Ljubljana, poštni predal št. 3.

Odobril: ministstvo za socialno politiko in narodno zdravje št. 20.742-33.

Žopet znižane cene

za vse brivske potrebščine iz svetovnoznane jekla pri Trgovskem domu Stermecki.
Brivski aparati Din 9, 15, 17
brivne Din 27, 36, 50
aparati za striženje Din 30, 36, 76
škarje Din 15, 18, 23
dalje čopiči, mila in vse druge toaletne potrebščine po izredno nizkih cenah.

Trgovski dom
Stermecki
Tovarna pri a in oblek
Celie št. 97

Zahtevajte novi veliki ilustrirani cenik, ki je pravkar izšel in ima več tisoč slik. Kar ne ugaja, se zamenja ali denar vrne.

Der Regent
v današnjih hudih časih si preskrbi še naprej vsakdo s tem da si ureli doma nekako domaćo pletilnico. Mi namitno dela vsakomur na ta način, da odveznemo izdelane pletenice, dobavljamo prejo in izplačujemo mezo za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi vi dela in zaslužka prite zagnati po brezplačno navodila tvrtke: Domaća pletarska industrija Josip Tomazič, Maribor, Krekova ulica št. 16

Našim čitateljem pošljemo brezplačno detaljno literaturo „Preporod“, namreč: „Kako postati zdrav, krepak in za delo sposoben.“

Pisati je na naslov: **MILOŠ MARKOVIĆ, Beograd, Njegoševa 5.**

„**Fitonin**“ preizkušeno zdravilo za

rane, kraste, lišaje, ture ter druge kožne bolezni, poškodbe, opekline, oparjena mesta, odprtine, ozeblina itd.

Vsem onim, ki bolujejo na teh ranah, rabi «Fitonin» kot izredno sredstvo kar je dokazano in ugotovljeno po naših zdravnikih in zdravstvenih institucijah, da zanesljivo in naglo zaceli tudi najbolj stare kronične rane. «Fitonin» odpravi oteklino in neprijeten duh rane ter omili bolečine že v početku zdravljenja. Bili

so primeri, da so bile take rane stare preko 20 let, a z uporabo «Fitonina» so se zacelile v ne polnem mesecu dni «Fitonin» je priporočljiv tudi pri poškodbah, okvarah, opeklinah, oparjenih mestih, ker prepreči infekcijo, ustavi krvavljenje in zelo naglo zaceli rane.

«Fitonin» se dobiva v lekarnah, steklenica 250 gr za Din 20.—, velika steklenica 1000 gr za Din 60.—. Ako je ne dohite v prodajalni, potem jo naročite pri «Fitonin», dr. z o. j., prometni oddelak, Zagreb, pošt. pret. 78. Ako naročite po pošti 2 man ali 1 veliko steklenico (manj se ne pošilja), tedaj je strošek za poštnino Din 10.—, toda če se pošlje denar naprej na «Fitonin», dr. z o. j., pošt. ček. konto št. 37.757, v Zagrebu, tedaj **PRIHRANI VSAKDO STROSKE ZA POŠTINO.**

Brezplačno pošljemo poučno knjižico štev. 16 vsakomur, ki jo zahteva.

Dov. od min. pod št. št. 611 z dne 21. IV. 1933.

MALI OGLASI

Svinjske kože

po najvišji ceni vedno kupuje trgovina F. Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. 304

Samski mlinar, dobro izurjen,

se sprejme v kmečki mlin na deželi. Pismene ponudbe je poslati upravi «Domovine» pod značko «Mlinar». 299

Naše cene Vam priporočaja obisk naših trgovin Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. — Nakup jaje, masla, suhih gob, svinjskih kož, vinskega kamna in vseh deželnih pridelkov. Stalna zamenjava bučnic in solčnic za olje ter zrnja za moko. 285

Mlado dekle,

vajeno vseh hišnih del in kuhinje, dobi službo pri boljši rodbini blizu mesta. Pogoj ljubezen do otrok. Pismene ponudbe naj se naslove na šolo v Senčurju pri Kranju. 305

Pekovskega vajenca

proti vsi oskrbi v hiši sprejme takoj Valentin Vrečar, pek v Podkorenu pri Kranjski gori. 307

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

Rarveselite za Božič svoje drage

59.-

Vel. 25-26 Vrsta 9802 92

Za male dijake in učenke v dežju, snegu in blatu. Ni jih treba snažiti, ker se umijejo z navadno vodo. Vel. 27-34 Din 79.-, ženske Din 99.-

darujte čevlje praktičen dar največje veselje

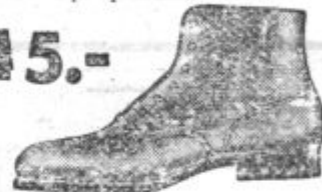
Rato

49.-

Za Vaše malčke je najprimernejši ta čevljiček iz finega boksa z usnjenim podplatom.

45.-

Za dečke, ki nikdar ne mirujejo, eva dobrih, visokih čevljev iz močne masne kože z izdržljivim gumijastim podplatom. Vel. 35-38 Din 59.-

79.-

Naše tople «ZEPE» so za delo doma in na dvorišču najprikladnejše. So nepremočljive, ker imajo podplate iz gumija. Otroške Din 25.-, moške Din 35.-

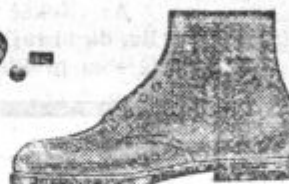
49.-

Vrsta 3222-02

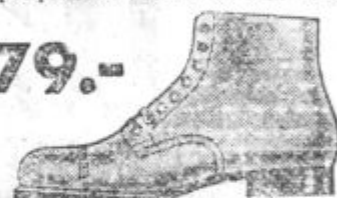
Močni polčevlji za šolsko mladino z okrašenim jezikom. Gumijasti podplat jamči za dolgotrajnost.

59.-

Visoki deški čevlji iz dobrega boksa, šivani na rob, z usnjenim podplatom. Prav primerni za dež. Z dvojnimi podplatom Din 69.-

79.-

Strapanci čevlji za zimski sport iz močnega dul-boksa z usnjenim podplatom in peto.

Otroške nogavice: Din 8.-, 10.-, 12.-

49.-

Vrsta 9815-03

Okusen dekolie-čevljiček iz finega žametnega ali lastina. Ne sme manjkati v garderobi nobene praktične dame. Iz svilenega atlasa Din 69.-

69.-

Vrsta 5705-21

Fini čevljički iz svilenega atlasa, zgoraj okrašeni. Prikladni k najdragocenejši večerni toaleti.

99.-

Vrsta 9875-26

Lahki lakasti čevljički s kombinacijo iz prave kačje kože. Primerni za čajanke in ples.

69.-

V teh snežkah lahko hodite ob najslabšem vremenu. Usnjeni čevlji in noge vam ostanejo popolnoma suhi. V njih lahko nosite naše čevlje iz lastina za Din 49.-

79.-

Vrsta 2945-11

Čevlji za vsako priložnost iz dobrega boksa z usnjenim podplatom in peto. Praktični in okusni iz laka za Din 99.-

99.-

Vrsta 2055

Udobni, a elegantni čevlji iz tople volnene klobučevine z okrašenim robom iz krimera. Za občutljive noge v zimski dobi nenadomestljivi.

NOSITE NAŠE NOGAVICE! ŽENSKÉ NOGAVICE:

Domba-zaste Din 9.-
Fini flor Din 19.-
Svilene Din 19.-
Najfinejše svilene Din 29.-

Čistite čevlje z našo kremo! 1 škatla Din 4.-

99.-

Za delo v hladnih prostorih nenadomestljivi. Izdelani so iz tople volnene klobučevine z nepremočljivim gumijastim podplatom.

99.-

Čevlji za nedeljo in praznik, ki jih izpopolnjujemo že 30 let. Vsak dan so boljši in vsak dan tudi cenejši.

149.-

Elegantni čevlji iz telečjega boksa, zgornji del kombiniran s toplo klobučevino. Zaradi svoje elegancije so ti čevlji nazvani tudi «Diplomatski»